

ENERGITILSYNET

**RESULTATER OG
UDFORDRINGER**

20

13

INDHOLD

PROFIL AF ENERGITILSYNET	2
FORORD	4
SAMMENFATNING	6
DOKUMENTATION	
ENERGIPRISER	8
DEN HISTORISKE UDVIKLING I PRISERNE PÅ NATURGAS, FJERNVARME OG EL	12
KRAV OM EFFEKTIVITET I NATURGASSEKTOREN	24
KRAV OM EFFEKTIVITET I ELSEKTOREN	26
ANALYSER	
FÅ FORBRUGERE FÅR FJERNVARME FRA MEGET DYRE FORSYNINGER	32
NYT TILSYN MED PRISER PÅ ELEKTRICITET	42
NYT TILSYN MED PRISER PÅ NATURGAS	48
FORRENTNINGEN I ELNETVIRKSOMHEDER ER MEGET FORSKELLIG	54
KOMMUNER HAR STORE INDTÆGTER FRA ENERGISELSKABER	62
UDVIKLINGEN I MARKEDET FOR NATURGAS	66
ENERGITILSYNETS OPGAVER	72
NY LOVGIVNING	74
MEDLEMMER AF ENERGITILSYNET	76
SEKRETARIATET FOR ENERGITILSYNET	78
STØRRE SAGER FOR ENERGITILSYNET	80
SAGSBEHANDLINGSTIDER	86
ENERGIKLAGENÆVNET	88
ØKONOMI	90
ANDRE MYNDIGHEDER PÅ ENERGIOMRÅDET	92

PROFIL AF ENERGITILSYNET

Energitilsynet er en myndighed, der er uafhængig af regeringen. Energitilsynets opgaver er fastlagt i el-, naturgas- og varmeforsyningslovene, og i kraft af dem skal Energitilsynet:

FORTOLKE ENERGILOVENE

Energilovene er i vidt omfang rammelovgivning, og det betyder, at Energitilsynet i mange tilfælde har et vidt skøn ved udmøntning af de dele af energilovene, hvor Energitilsynet er myndighed.

BESTEMME/FASTLÆGGE

Energitilsynet fastlægger bestemte niveauer på en række områder, f.eks. effektivitetskrav til netselskaberne inden for el og naturgas, prisloft for affaldsforbrændingsværker, forrentning af indskudskapital i fjernvarmeværker mv.

GODKENDE

Energitilsynet godkender f.eks. metoder, som netselskaberne på el- og naturgasmarkedet bruger til at fastsætte priser og adgangsvilkår for kunderne, om en konkret pris på varme fra et fjernvarmeværk er rimeligt og om indberetninger fra kommunerne om modtagelse af vederlag fra energivirksomheder er korrekte.

OVERVÅGE

Energitilsynet overvåger en række områder som engrosmarkedet for el og naturgas, håndteringen af lagerkapaciteten på naturgasmarkedet, visse priser på elektricitet og naturgas, branchevejledninger og forskellige anmeldelser fra energivirksomheder til Energitilsynet. Energitilsynet gennemfører i øvrigt analyser af de regulerede virksomheders opgavevaretagelse mv.

SKABE GENNEMSIGTIGHED

Energitilsynet arbejder for gennemsigtighed for kunderne på energimarkedet, f.eks. ved at offentliggøre priser på energi, deltage i arbejdsgrupper om drift af elpristavlen og gasprisindekset mv.

ENERGITILSYNETS MISSION

Energitilsynet arbejder for velfungerende sektorer inden for el, gas og varme.

Det indebærer:

- Rimelige vilkår for kunder og virksomheder
- Effektiv løsning af opgaver i infrastrukturen
- Bedst mulige rammevilkår.

ENERGITILSYNETS VISION

At være kendt og anerkendt for faglighed, effektivitet, handlekraft og mod til nytænkning.

Energitilsynet er en myndighed, der er uafhængig af regeringen. Energitilsynets opgaver er fastlagt i el-, naturgas- og varmforsyningslovene.

FORORD

De energipolitiske 2020-mål og det langsigtede politiske mål om dansk uafhængighed af fossil energi i 2050 trækker en udvikling med sig, hvor dele af energilovgivningen bliver revideret, og hvor dele af energisystemet bliver forandret. Målet om uafhængighed af fossil energi fastlægger retningen for forandringen af energisystemet, men de konkrete midler og veje til at realisere målet er blevet og bliver fastlagt i ny lovgivning på en række områder.

Det er også på den baggrund, at regeringen har igangsat et omfattende udvalgs- og analysearbejde, der skal munde ud i rådgivning til regeringen om ny lovgivning. Udvalgs- og analysearbejdet omfatter bl.a. Elreguleringsudvalget, der skal foretage et dybtgående eftersyn af reguleringen af den danske elforsyningssektor. Allerede her i 2014 skal udvalget fremlægge sine indstillinger til ministeren. Derudover er der igangsat analyser af bl.a. gasinfrastrukturen og af reguleringen af fjernvarmesektoren, af fjernvarmens rolle i det fremtidige energisystem og af tilskuds- og afgiftssystemet på energiområdet.

Energitilsynet ser med forventning frem til afrapporteringen fra udvalgs- og analysearbejdet, hvoraf en del direkte berører de områder, som Energitilsynet regulerer. Energitilsynet finder i relation til den politiske opfølgning på udvalgs- og analysearbejdet, at der bør være et klart fokus på at opnå forenklinger i lovgivningen og på at minimere omkostningerne ved at administrere regelsættet. Reguleringen af de såkaldte indtægtsrammer i elnetvirksomhederne er et eksempel på, hvor regelsættet med fordel kan forenkles.

Energitilsynet har bl.a. til opgave at udmønte dele af energilovene i konkret praksis, overvåge dele af markedet og analysere områder, hvor der er behov for kortlægning og nytænkning, hvad der også fremgår af denne udgave af "Resultater og

Udfordringer". Energitilsynet arbejder således ikke alene med sager, hvor der skal fastlægges en konkret praksis i medfør af lovgivningen, men også med at overvåge og analysere dele af el-, naturgas- og fjernvarmemarkederne.

Antallet af sager i Energitilsynet har stabiliseret sig på et forholdsvis højt niveau de seneste år. Komplexitet og de samfundsøkonomiske konsekvenser af de enkelte sager skifter fra år til år, men tre afgørelser illustrerer, hvordan Energitilsynet i praksis arbejder for velfungerende sektorer inden for el, gas og varme.

På elområdet har Energitilsynet således på ny gennemført en benchmarkanalyse af elnetselskabernes økonomiske effektivitet. Analysen viste, at selskaberne set under ét kunne blive mere effektive, og at der var grundlag for at sænke loftet over selskabernes samlede indtægter med godt 95 mio. kr. eller 5,1 pct. af selskabernes udgifter, bl.a. til løn, administration og vedligeholdelse. Det er syvende gang, at Energitilsynet fastsætter denne type krav over for elnetselskaberne – i praksis sænker loftet over de indtægter, som selskaberne kan opkræve hos kunderne via elregningen. Energitilsynets krav betyder, at landets elnetselskaber i alt er blevet pålagt at sænke indtægtsloftet med lige knapt 700 mio. kr. siden 2007.

På gassiden har Energitilsynet truffet en konkret afgørelse i en principiel sag om, hvad det må koste at transportere naturgas i DONG Naturgas' søledninger i Nordsøen. Energitilsynet har pålagt DONG at nedsætte prisen og har fastsat en specifik pris på transporten. Forud er gået et længere forløb med analyser af, hvad en rimelig pris er; en anke af en tidligere Energitilsyns-afgørelse til Energiklagenævnet fra de kommercielle parter i sagen; en afgørelse i Energiklagenævnet og en ny afgørelse i Energitilsynet ved årsskiftet 2013/2014, hvor den specifikke pris på transporten blev fastlagt. Pålægget ventes også at få

generel indflydelse på prisniveauet i nye transportaftaler og involverer et trecifret millionbeløb om året. DONG Naturgas har i marts 2014 anket Energitilsynets afgørelse.

På fjernvarmesiden har Energitilsynet truffet en afgørelse, der knæsetter et nyt princip og kan bane vejen for omstilling af de kulfyrede kraftvarmeværker til biomasse i de store byer i Danmark. Den principielle afgørelse drejede sig om et ja til en aftale mellem el- og varmeproducenten DONG Energy og de to storkøbenhavnske varmetransmissionselskaber, CTR og VEKS, om, hvordan parterne fordele en afgiftsfordel mellem sig. En afgiftsfordel der opnås ved at skifte fra kul til biomasse i fjernvarmefremstillingen.

Tilsynet med energibranchen – behandlingen af sager og overvågningen af el-, naturgas- og fjernvarmebranchen – indebærer som oftest, at Energitilsynets sekretariat skal søge oplysninger hos virksomhederne, og det er Energitilsynets mål, at sagsbehandlingen og overvågningen er baseret på en god dialog og sker i forståelse for de roller, vi hver især har.

Uffe Bundgaard-Jørgensen
Formand for Energitilsynet

SAMMENFATNING

ENERGIPRISER

De gennemsnitlige priser på el, naturgas og fjernvarme har udviklet sig moderat i 2013. El er faldet i pris, mens fjernvarme og naturgas er steget lidt mere end den generelle udvikling i forbrugerpriserne. Set over de seneste seks år har de gennemsnitlige udgifter til naturgas, fjernvarme og el for en typisk familie været stigende.

KRAV OM EFFEKTIVITET I NATURGASSEKTOREN

Energitilsynet har i 2013 sænket loftet over indtægterne i landets tre netselskaber, der distribuerer naturgassen til kunderne. Netselskaberne er naturlige monopoler, og i fravær af konkurrence har Energitilsynet foretaget en benchmarkanalyse af selskabernes økonomiske effektivitet og på den baggrund sænket loftet over de indtægter, som selskaberne maksimalt kan opkræve hos kunderne. Formålet er, at selskaberne hvert år bliver mere effektive.

KRAV OM EFFEKTIVITET I ELSEKTOREN

Energitilsynet har i 2013 sænket loftet over indtægterne i landets 75 elnetselskaber, der distribuerer elektriciteten til kunderne. Netselskaberne er naturlige monopoler, og i fravær af konkurrence har Energitilsynet foretaget en benchmarkanalyse af selskabernes økonomiske effektivitet og på den baggrund sænket loftet over de indtægter, som selskaberne maksimalt kan opkræve hos kunderne. Formålet er, at selskaberne hvert år bliver mere effektive.

FÅ FORBRUGERE FÅR FJERNVARME FRA MEGET DYRE FORSYNINGER

Når Energitilsynet offentliggør en ny varmeprisstatistik, er det ofte de dyreste fjernvarmeforsyninger, der får mest omtale i

medierne. En ny opgørelse viser imidlertid, at de ti dyreste varmemeforsyninger kun står for 1 promille af varmesalget, og at de 50 dyreste varmemeforsyninger står for 1 procent af varmesalget i Danmark. 97 pct. af varmen leveres til under den halve pris af den dyreste varmemeforsyning.

NYT TILSYN MED PRISER PÅ ELEKTRICITET

Elforsyningsloven er blevet ændret, og det indebærer en grundlæggende forandring i Energitilsynets tilsyn med priserne på produkter til kunder, der ikke er aktive på markedet. Energitilsynet har siden maj 2013 ført tilsyn med priserne på forsyningspligtprodukter og det helt nye tilbagefaldsprodukt – og tilsynet viser, at selskabernes priser generelt følger reglerne, men Energitilsynet har i fjerde kvartal bedt om en redegørelse for priserne i et mindre antal selskaber.

NYT TILSYN MED PRISER PÅ NATURGAS

Naturgasforsyningsloven er blevet ændret, og det indebærer en grundlæggende forandring i Energitilsynets tilsyn med priserne på produkter til kunder, der ikke er aktive. Energitilsynet har siden maj 2013 ført tilsyn med priserne på forsyningspligtprodukter og det helt nye tilbagefaldsprodukt – og tilsynet viser, at selskabernes priser hidtil har flugtet med reglerne.

FORRENTNINGEN I ELNETVIRKSOMHEDER ER MEGET FORSKELLIG

Ejerne af elnetvirksomhederne får forrentet deres investeringer på niveau med industrielle virksomheder, når der justeres for risikoen. Det peger en analyse på; en analyse som Energitilsynet har foretaget af de største elnetvirksomheder. Analysen peger også på, at forrentningen er meget forskellig fra virksom-

hed til virksomhed, og at flere virksomheder tilsyneladende vælger at have en lav forrentning – formentlig for at betale udbytte til deres ejere gennem lave priser. Analysen af netvirksomhedernes forrentning er foretaget på et overordnet niveau og er et isoleret indblik i netvirksomhedernes forrentning.

KOMMUNER HAR STORE INDTÆGTER FRA ENERGISELSKABER

Landets kommuner er forpligtet til at indberette til Energitilsynet, om de har modtaget en eller anden form for økonomisk værdi fra kommunens forsyningsvirksomheder. En ny opgørelse fra Energitilsynet viser, at landets kommuner har fået overført godt 29 mia. kr., det såkaldte rådighedsbeløb, fra 2003 til 2012.

UDVIKLINGEN I MARKEDET FOR NATURGAS

Med Energitilsynets godkendelse af ny tarifstruktur i transmissionssystemet, en afgørelse om prisen på transport af naturgas i transmissionsrørene i Nordsøen og med udviklingen af en webbaseret platform, der øger gennemsigtigheden på naturgasmarkedet, er rammerne for aktørerne forbedret og vejen banet for et mere velfungerende marked.

DOKUMENTATION

ENERGIPRISER

De gennemsnitlige priser på el, naturgas og fjernvarme har udviklet sig moderat i 2013. El er faldet i pris, mens fjernvarme og naturgas er steget lidt mere end den generelle udvikling i forbrugerpriserne.

Udviklingen i de gennemsnitlige forbrugerpriser på el, naturgas og fjernvarme har i det store og hele fulgt samme moderate tendens i 2013 som i 2012. Den gennemsnitlige forbrugerpris på el er faldet, mens de gennemsnitlige forbrugerpriser på fjernvarme og naturgas er steget behersket i 2013 i forhold til 2012 (figur 1).

Udviklingen i de gennemsnitlige priser på leveret energi til kunderne fra 2012 til 2013:

- El er faldet med 0,3 pct. (forsyningspligtpriserne)
- Naturgas er steget med 2,7 pct. (forsyningspligtpriserne)
- Fjernvarme er steget med 1,4 pct.

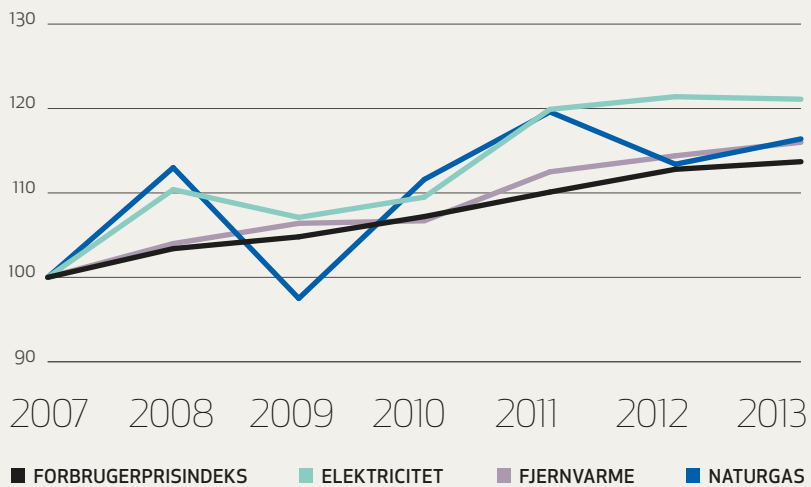
Til sammenligning er forbrugerprisindekset, som er et udtryk for den generelle prisudvikling, steget med 0,8 pct. i 2013 i forhold til 2012.

Udviklingen i de gennemsnitlige priser på leveret energi til kunderne fra 2007 til 2013 (figur 1):

- Elektricitet er steget med ca. 21 pct.
- Naturgas er steget med ca. 16 pct.
- Fjernvarme er steget med 16 pct.

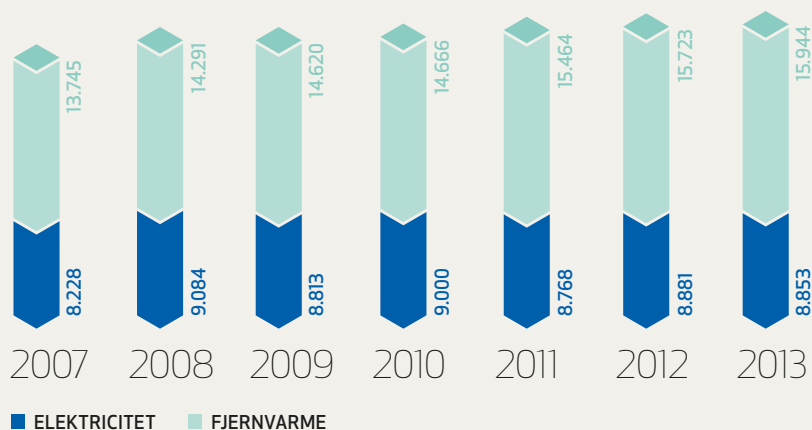
I samme periode er forbrugerprisindekset steget med ca. 14 pct.

FIGUR 1 | UDVIKLING I FORBRUGERPRISERNE PÅ EL, NATURGAS OG FJERNVARME SAMT FORBRUGERPRISINDEKSET, INDEKS 2007-2013 (2007=100)

Kilder: Energitilsynets prisstatistikker, Dansk Fjernvarme og Danmarks Statistik

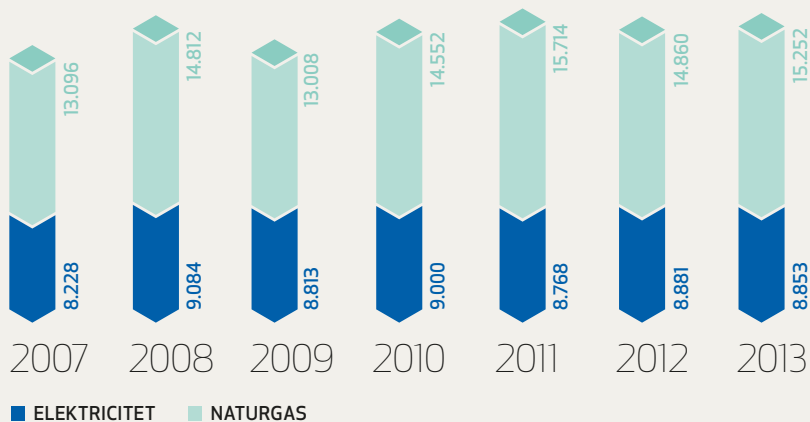
FIGUR 2 | UDGIFTER TIL ELEKTRICITET OG FJERNVARME FOR EN TYPISK FAMILIE*, KR. I LØBENDE PRISER

Kilde: Energitilsynets elprisstatistik og Dansk Fjernvarme "Fjernvarmepriserne i Danmark"

* Typisk familie består af fire personer, bor i et standardhus på 130 kvm., har et elforbrug på 4000 kWh og et varmeforbrug på 18,1 MWh

FIGUR 3 | UDGIFTER TIL ELEKTRICITET OG NATURGAS FOR EN TYPISK FAMILIE*, KR. I LØBENDE PRISER

Kilde: Energitilsynets prisstatistik på el og naturgas

* Typisk familie består af fire personer, bor i et standardhus på 130 kvm., har et elforbrug på 4000 kWh og et varmeforbrug på 18,1 MWh

HUSHOLDNINGERNES UDGIFTER TIL ELEKTRICITET OG FJERNVARME

I kroner steg de gennemsnitlige udgifter til elektricitet og fjernvarme fra ca. 24.600 kr. til ca. 24.800 kr. fra 2012 til 2013 for en typisk familie. Det svarer til en stigning på 0,7 pct. (figur 2).

HUSHOLDNINGERNES UDGIFTER TIL ELEKTRICITET OG NATURGAS

I kroner steg de gennemsnitlige udgifter til elektricitet og naturgasopvarmning fra ca. 23.700 kr. til ca. 24.000 fra 2012 til 2013 for en typisk familie. Det svarer til en stigning på 1,5 pct. (figur 3).

DOKUMENTATION

DEN HISTORISKE UDVIKLING I PRISERNE PÅ NATURGAS, FJERNVARME OG EL

De gennemsnitlige udgifter til naturgas, fjernvarme og el for en typisk familie har trods moderat prisudvikling i 2013 været stigende over de seneste seks år.

UDVIKLING I PRISEN PÅ NATURGAS

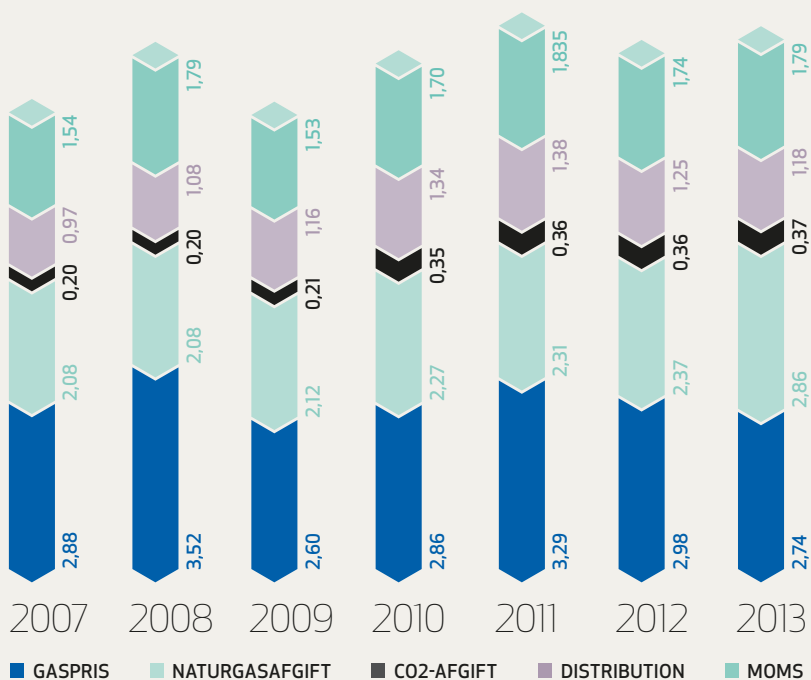
Den gennemsnitlige forbrugerpris på naturgas – udtrykt ved forsyningspligtproduktet som Energitilsynet fører tilsyn med – steg med 2,7 pct. fra 2012 til 2013, primært på grund af stigende afgifter. Fra 2007 til 2013 er den gennemsnitlige forbrugerpris steget med ca. 16 pct. (figur 4).

De gennemsnitlige omkostninger – udtrykt ved prisen på forsyningspligtproduktet og omkostningerne til distribution i de lokale net (eksklusiv afgifter), to områder som Energitilsynet fører tilsyn med – er faldet over de seneste år (figur 5).

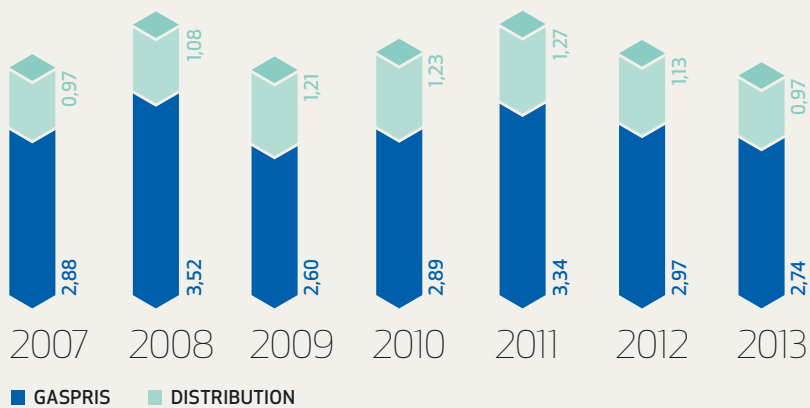
FAKTA | ENERGITILSYNET OG NATURGASPRISERNE

Energitilsynet fører tilsyn med priserne på forsyningspligt- og tilbagefaldsprodukter (basisprodukter) for naturgas. De øvrige priser på det frie kommercielle detailmarked er ikke underlagt Energitilsynets tilsyn.

FIGUR 4 | GENNEMSITLIG FORBRUGERPRIS PÅ NATURGAS, (FORSYNINGSPLIGTPRISER) KR. PR. M³

Kilde: Energitilsynets prisstatistik over naturgas og egne beregninger

FIGUR 5 | UDVIKLING I OMKOSTNINGERTIL FORSYNINGSPLIGTIG GAS OG DISTRIBUTION I LOKALE NET, EKSKL. AFGIFTER, KR. PR. M³

Kilde: Energitilsynet

FAKTA | SÅDAN FUNGERER NATURGASMARKEDET

NATURGASMARKEDET: Har været fuldt liberaliseret siden 2004. Det betyder, at gaskunderne selv kan vælge leverandør. Der er 14 leverandører på det danske slutkundemarked.

ENGROSMARKEDET: Handelen på engrosmarkedet foregår på den danske gasbørs Gaspoint Nordic og ved bilaterale aftaler, hvor naturgassen transporteres fra gasfelter i Nordsøen eller fra gasbørser og gashubs i Tyskland og Holland til det danske marked.

PRODUKTER PÅ NATURGASMARKEDET: Kunderne kan købe naturgas på forskellig vis og til forskellige priser. Der udbydes i størrelsesordenen 50 forskellige naturgasprodukter til kunderne. Hovedgrupperne er fast pris, hvor kunden aftaler en fast pris over en periode med sin leverandør, og variabel pris, hvor gasprisen følger markedets udsving. Kunderne kan modtage naturgasprodukter, hvor Energitilsynet fører tilsyn med prisen. Det er forsyningspligtprodukter og tilbagefaldsprodukter (basisprodukter).

HVAD SKAL KUNDERNE VÆLGE? Da markedspriserne for naturgas varierer dagligt, kan man ikke på forhånd fastlægge prisforskellen mellem faste og variable priser. Valget afhænger af forventninger til prisudviklingen.

OVERBLIK: På hjemmesiden gasprisguiden.dk kan kunderne få et dagligt overblik over gaspriserne og de forskellige valgmuligheder og produkter på detailmarkedet.

UDVIKLING I PRISEN PÅ FJERNVARME

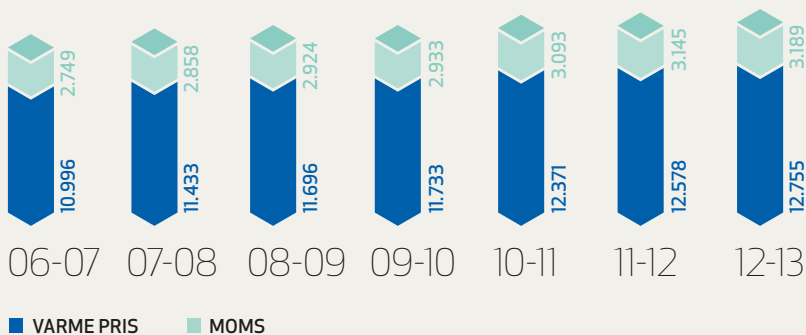
Den gennemsnitlige fjernvarmepris til kunderne steg med 1,4 pct. i kroner fra 2011/2012 til 2012/2013 (figur 6).

Der er store forskelle i omkostninger hos de enkelte fjernvarmeværker, og som følge deraf er der også store forskelle i priserne hos de enkelte værker (figur 6). Tre tendenser træder imidlertid tydeligt frem:

- de naturgasfyrede fjernvarmeværker har den højeste gennemsnitlige varmepris
- de centrale kraftvarmeværker har den laveste gennemsnitlige varmepris
- det er blandt de naturgasfyrede fjernvarmeværker, hvor der er størst afstand mellem fjernvarmeværker med de laveste og højeste priser (figur 7).

Det er blandt de naturgasfyrede fjernvarmeværker, man finder de højeste varmepriser. En sammenligning mellem priserne fra disse fjernvarmeværker med varmeprisen i et standardhus med oliefyr viser, at der er fem naturgasfyrede fjernvarmeværker (knapt 3 pct.), der har højere priser end opvarmning med individuelt oliefyr (priserne opgjort som gennemsnitspriser, jf. figur 7).

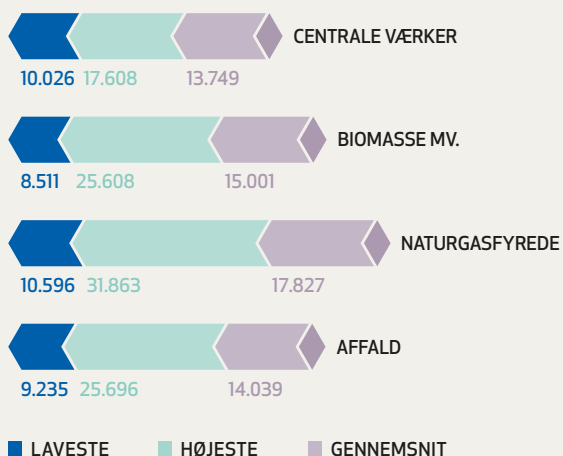
FIGUR 6 | GENNEMSNITLIG FORBRUGERPRIS PÅ FJERNVARME
2006/07-2012/13, KR.

Kilde: Dansk Fjernvarme og Energitilsynets egne beregninger

Note: Prisen er beregnet på basis af de faktiske afregningspriser i fyringssæsonen inkl. moms for et standardhus på 130 kvm. og et varmeforbrug på 18,1 MWh. I fjernvarmeprisen indgår afgifter på det brændsel, som fjernvarmen produceres med. Statistikken giver ikke mulighed for at opdele varmeprisen i delkomponenter som netbetaling, abonnement o. lign.

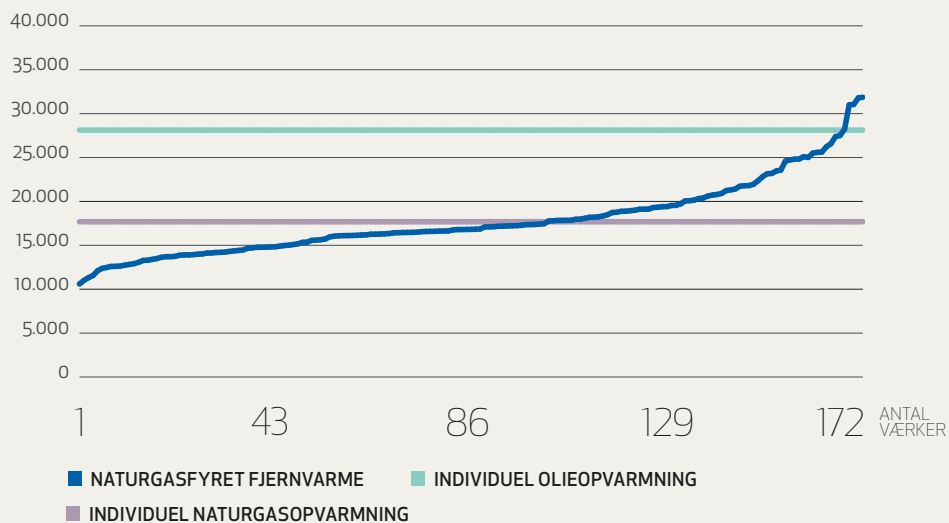
FIGUR 7 | LAVESTE, HØJESTE OG GENNEMSNITLIGE VARMEPRIS OPDELT PÅ
VÆRKTYPE, KR. INKL. MOMS

Note: Priserne er beregnet for et standardhus på 130 kvm. Flere forhold har indflydelse på priserne, f.eks. forskelle i anlægsomkostninger, anlægstype, størrelse, antal forbrugere. Fjernvarmeværkerne er også underlagt forskellige rammebetingelser som f.eks. brændselsvalg og forskellige tilslutningsregler for kunderne.

Kilde: Dansk Fjernvarme og Energitilsynets egne beregninger

FIGUR 8 | PRISSPREDNING BLANDT NATURGASFYREDE FJERNVARMEVÆRKER 2012-2013, KR.

Kilde: Dansk Fjernvarme

FAKTA | ENERGITILSYNET OG FJERNVARMEPRISERNE

Energitilsynet fører tilsyn med og regulerer fjernvarmeværkeres priser, der bygger på hvile-i-sig-selv princippet. Princippet indebærer, at fjernvarmepriserne alene må afspejle de nødvendige produktions-, distributions- og administrationsomkostninger.

En sammenligning mellem priserne fra de naturgasfyrede fjernvarmeværker med varmeprisen i et standardhus med naturgasfyr viser, at der er 70 fjernvarmeværker (ca. 40 pct.), der har højere priser end opvarmning med individuelt naturgasfyr (priserne opgjort som gennemsnitspriser, jf. figur 8).

De dyreste naturgasfyrede fjernvarmeværker er barmarksværkerne. De høje priser hos barmarksværkerne skyldes især:

- store investeringer i anlæg, som skal betales af forholdsvis få forbrugere
- et distributionsnet med lange ledningsstrækninger, som skal betales af få forbrugere
- lange ledningsstrækninger medfører et stort ledningstab.

Ud over rammevilkårene så er det først og fremmest de enkelte fjernvarmeværkers udgifter til brændselsindkøb og den økonomiske effektivitet på de enkelte fjernvarmeværker, der bestemmer priserne på fjernvarme til kunderne. Derfor er det afgørende, at de enkelte fjernvarmeværkers bestyrelser og ledelser driver fjernvarmeværkerne med størst mulig effektivitet.

UDVIKLING I PRISEN PÅ EL

Gennemsnitsprisen på el til forbrugerne – udtrykt ved forsyningspligtproduktet som Energitilsynet fører tilsyn med – er faldet med 0,3 pct. i kroner fra 2012 til 2013 (figur 9). De senere års fald i elprisen opvejes i nogen grad af stigende afgifter samt støtte til miljøvenlig elproduktion og forskning (PSO).

De gennemsnitlige omkostninger – udtrykt ved prisen på forsyningspligtproduktet og omkostningerne til distribution i de lokale net (eksklusive afgifter), to områder som Energitilsynet fører tilsyn med – er faldet over de seneste år (figur 10).

FAKTA I SÅDAN FUNGERER ELMARKEDET

ELMARKEDET: Har været fuldt liberaliseret siden 2003. Det betyder, at elkunderne selv kan vælge, hvilken leverandør de ønsker at købe deres elektricitet hos.

ENGROSMARKEDET: Det danske elmarked er en integreret del af det nordiske elmarked. Handelen på engrosmarkedet foregår på den fælles-nordiske elbørs, hvor producenter og elhandlere/elleverandører handler med hinanden med henblik på videresalg til kunderne på detailmarkedet.

ELPRISERNE: Priserne på elektricitet afhænger primært af udviklingen i elpriserne på den nordiske elbørs. Børsprisen fastsættes time for time og påvirkes bl.a. af nedbørmængderne i Norden, brændselspriserne på de termiske kraftværker, efterspørgslen fra kunderne og afbrydelser i transportnettet.

PRODUKTER PÅ ELMARKEDET: Elkunderne kan købe elektricitet på forskellig vis. Lige som den finansielle sektor sælger flere forskellige finansielle produkter, så sælger elselskaberne flere forskellige elprodukter. Elleverandørerne udbyder ca. 100 forskellige elprodukter.

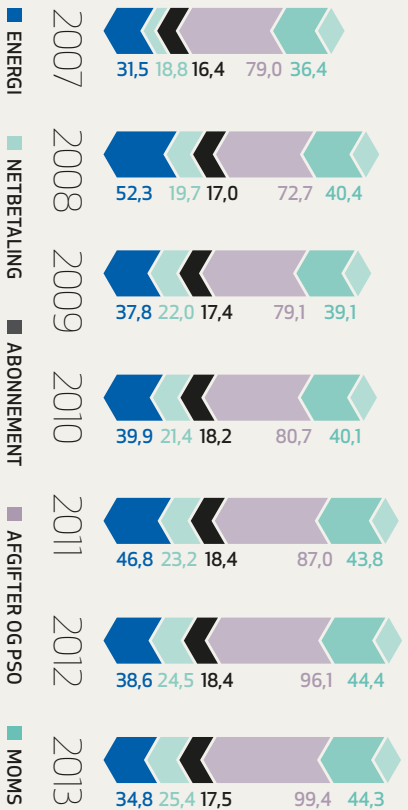
KUNDERNES PRISER: Elkunderne kan vælge mellem de forskellige elprodukter. Hovedgrupperne er produkter med fast pris (kunden aftaler en fast pris for elektriciteten med sin leverandør i en kortere eller længere periode), variabel/spotpris (elprisen følger markedets svingninger, typisk på elbørsen, og prisen kan variere dagligt eller med længere intervaller – alt efter hvad kunden har aftalt med sin leverandør).

Kunderne har muligheden for at modtage produkter, hvor Energitilsynet fører tilsyn med prisen. Det er forsyningspligtprodukter og tilbagefaldsprodukter (basisprodukter).

HVAD SKAL KUNDERNE VÆLGE? Da markedspriserne kan variere time for time, kan man ikke på forhånd beregne prisforskellen på produkter med variable og faste priser. Valget afhænger bl.a. af kundens forventninger til elprisens udvikling.

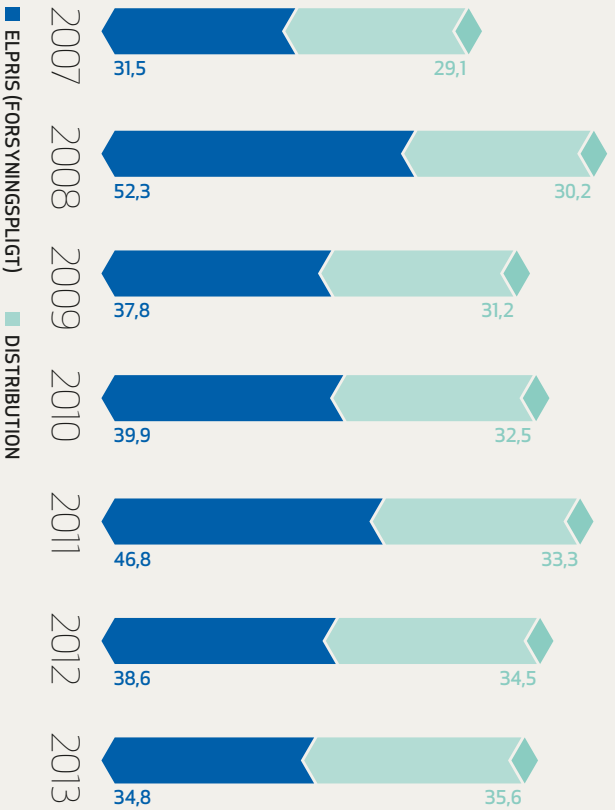
OVERBLIK: På hjemmesiden elpristavlen.dk kan kunderne få et overblik over elpriserne og de forskellige produkter på detailmarkedet.

FIGUR 9 | GENNEMSNTLIGE FORBRUGERPRISER PÅ EL, ØRE PR. KWH

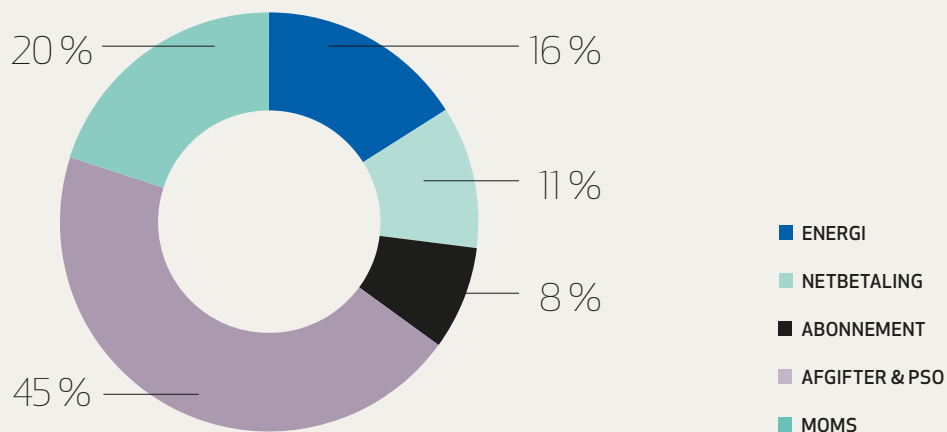
Kilde: Energitisynets elprisstatisik for forsyningspligtig el

FIGUR 10 | UDVIKLING I OMKOSTNINGER TIL FORSYNINGSPLIGTIG EL OG DISTRIBUTION I LOKALE NET, EKSKL. AFGIFTER, ØRE/KWH

Kilde: Energitisynet

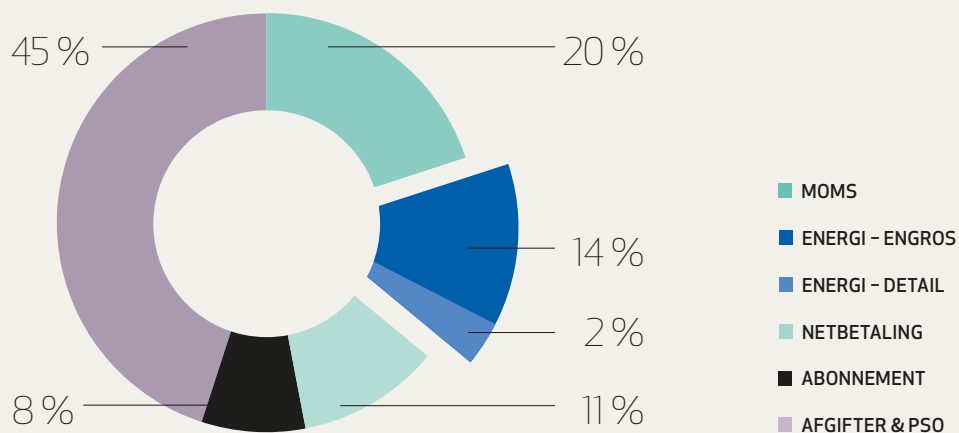
FIGUR 11 | ELPRISENS SAMMENSÆTNING

Kilde: Energitilsynets elprisstatistik for forsyningspligtig el.

Note: Public Service Obligations (PSO) er afgifter, der finansierer tilskud til vedvarende energi og energiforskning.

FIGUR 12 | ELPRISENS SAMMENSÆTNING ENGROS, DETAIL 2013

Kilde: Energitilsynet/egne beregninger

FAKTA | ENERGITILSYNET OG ELPRISERNE

Energitilsynet fører tilsyn med priserne på forsyningspligt- og tilbagefaldsprodukter (basisprodukter). Priserne på de øvrige produkter på det frie kommercielle detailmarked er ikke omfattet af Energitilsynets tilsyn. Energitilsynet godkender desuden netselskabernes metoder til at fastsætte prisen.

ELPRISENS SAMMENSÆTNING

Forbrugerprisen på elektricitet er sammensat af flere forskellige elementer (figur 11). Energiprisen – elprisen uden afgifter, transport, levering og abonnement – udgør ca. 34,8 øre/kWh eller 16 pct. af elprisen. Afgifter og moms udgør ca. 143,6 øre/kWh eller ca. 65 pct. af elprisen. Dertil kommer netbetaling og abonnement, der tilsammen udgør ca. 42,9 øre/kWh eller ca. 19 pct. af elprisen.

Elprisen – energiprisen – består af et engros- og et detail-element (figur 12).

Ca. 90 pct. af energiprisen går til engrosleddet, hvor prisen fastsættes på den nordiske elbørs. Resten af energiprisen er dét element, som detailleddet reelt kan konkurrere på. Ifølge Energitilsynets prisstatistik var den gennemsnitlige energipris i 2013 på 34,8 øre/kWh eller ca. 16 pct. af elprisen. Detailleddet konkurrerer således om ca. 3,5 øre/kWh af den samlede gennemsnitlige forbrugerpris på el på 2,21 kr./kWh i 2013. Der er med andre ord tale om en relativt beskeden omsætning for detailleddet i forhold til den enkelte forbruger.

Forbrugernes samlede udgifter til køb af elektricitet er i en størrelsesorden på 22 mia. kr. Skønnet er baseret på, at det samlede elforbrug i husholdningerne var på lige knapt 10.000 GWh i 2012.

DOKUMENTATION KRAV OM EFFEKTIVITET I NATURGAS- SEKTOREN

Energitilsynet har i 2013 sænket loftet over indtægterne i landets tre netselskaber, der distribuerer naturgassen til kunderne. Netselskaberne er naturlige monopoler, og i fravær af konkurrence har Energitilsynet foretaget en benchmarkanalyse af selskabernes økonomiske effektivitet og på den baggrund sænket loftet over de indtægter, som selskaberne maksimalt kan opkræve hos kunderne. Formålet er, at selskaberne hvert år bliver mere effektive.

Energitilsynet har i det forløbne år pålagt naturgasnetselskaberne at blive mere effektive. Energitilsynets pålæg betyder, at de tre netselskaber i naturgassektoren får beskåret deres mulighed for at hente indtægter over naturgasregningen til kunderne med i alt 20 mio. kr. fra 2014 til 2017.

Effektivitetskravene til netselskaberne udmøntes i årlige, individuelle effektiviseringskrav til hvert af de tre selskaber, som skal blive mellem 0,6 pct. og 2,05 pct. mere effektive hvert år fra 2014 til 2017.

Netselskaberne er naturlige monopoler og er dermed ikke underlagt et pres fra konkurrencen som kommercielle virksomheder. På den baggrund har Energitilsynet foretaget en benchmarkanalyse af selskabernes omkostninger og effektivitet i 2013. Analysen viste, at der er grundlag for at stille de nye krav til selskaberne om at blive mere effektive frem til 2017.

Det er tredje gang, at Energitilsynet pålægger netselskaberne at øge effektiviteten. Fra 2006 til 2009 blev selskaberne pålagt at blive mellem 1,5 pct. og 2,5 pct. mere effektive om året. Krav der svarede til, at selskaberne samlet skulle effektivisere driften med 24,8 mio. kr. Fra 2010 til 2013 udstedte Energitilsynet årlige effektiviseringskrav på mellem 0,6 pct. og 1,2 pct. af selskabernes omkostningsramme (driftsomkostninger og afskrivninger på investeringer foretaget efter 1. januar 2005) om året. Kravet svarede til, at selskaberne samlet skulle effektivisere driften med ca. 10,5 mio. kr. . Dermed har Energitilsynet i alt pålagt netselskaberne at effektivisere for godt 57 mio. kr. (2012-priser) fra 2006 til 2017. Tabel 1 viser driftsomkostningerne i netselskaberne, ekskl. gældsafvikling, udgifter til energispareaktiviteter hos kunderne og forrentning.

TABEL 1 | DRIFTSOMKOSTNINGER I NETDISTRIBUTIONSELKABERNE, MID. KR.

	2011	2012
DONG Gasdistribution A/S	183,1	186,5
HMN Naturgas I/S	273,6	263,5
Naturgas Fyn Distribution A/S	68,2	64,9

Driftsomkostningerne er opgjort ekskl. gældsafvikling, udgifter til energispareaktiviteter og forrentning.

FAKTA | ENERGITILSYNET OG EFFEKTIVITETSKRAV TIL NATURGASSEKTOREN

DISTRIBUTION

Netselskaberne fordeler naturgassen til kunderne i et afgrænset geografisk område. Selskaberne er naturlige monopoler, og fraværet af konkurrence har medført, at selskaberne er omfattet af en effektivitetsregulering, administreret af Energitilsynet. Reguleringen skal i videst mulig omfang skabe den dynamik i effektivitets-, markeds- og strukturudvikling, som konkurrencen skaber på kommercielle markeder.

Effektivitetsreguleringen af netselskaberne lægger "loft" over de enkelte selskabers indtægter – kaldet indtægtsrammer – og stiller økonomiske krav til selskaberne med det formål, at selskaberne hvert år bliver mere effektive. I praksis indebærer reguleringen, at Energitilsynet lægger et loft over de indtægter, som selskaberne må opkræve hos kunderne over naturgasregningen. Energitilsynet analyserer hvert fjerde år den økonomiske effektivitet i netselskaberne. Energitilsynet udregner effektivitetskravene på grundlag af en benchmarkanalyse af selskabernes omkostninger og udsteder krav til effektiviteten, krav som balancerer med det effektivitetskrav, som selskaberne ville have stået over for, hvis de var kommercielle virksomheder

SYSTEMANSVARLIG TRANSMISSIONSVIRKSOMHED

Den systemansvarlige transmissionsvirksomhed Energinet.dk ejer og driver det overordnede gastransmissionsnet samt gaslageret i Lille Torup i Jylland. Selskabet opretholder den overordnede forsynings-sikkerhed på gasområdet. Energinet.dk er en selvstændig, offentlig virksomhed, ejet af den danske stat. Selskabet reguleres efter hvile-i-sig-selv princippet, hvilket betyder, at selskabet kun må opkræve selskabets nødvendige omkostninger ved effektiv drift i tariffene.

Energitilsynet godkender hovedparten af selskabets metoder til fastsættelse af tariffene og kan bestemme, at en konkret omkostning ikke er udtryk for en nødvendig omkostning ved effektiv drift og derfor ikke må indregnes helt eller delvist i selskabets tariffier.

DOKUMENTATION KRAV OM EFFEKTIVITET I ELSEKTOREN

Energitilsynet har i 2013 sænket loftet over indtægterne i landets 75 elnetselskaber, der distribuerer elektriciteten til kunderne. Netselskaberne er naturlige monopoler, og i fravær af konkurrence har Energitilsynet foretaget en benchmarkanalyse af selskabernes økonomiske effektivitet og på den baggrund sænket loftet over de indtægter, som selskaberne maksimalt kan opkræve hos kunderne. Formålet er, at selskaberne hvert år bliver mere effektive.

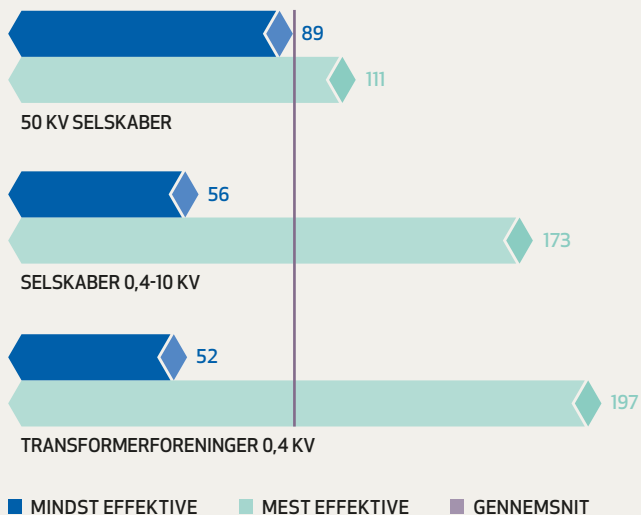
Energitilsynets årlige benchmarkanalyse af elnetselskaberne viser for 2013, at der fortsat er store forskelle i effektivitet mellem selskaberne – både internt i de enkelte grupper af selskaber og mellem grupperne af selskaber (figur 13).

Energitilsynets benchmarkanalyse er foretaget med den såkaldte netvolumenmodel på grundlag af regnskabstal for 2012. Der er således tale om modelbereggede effektivitetsforskelle mellem netselskaberne.

Transformerforeningerne, der er de mindste netselskaber med de færreste kunder, har den største indbyrdes forskel i effektivitet (figur 13). Det er også i denne gruppe af virksomheder, at der – ifølge modelberegningerne – findes såvel de mest som de mindst effektive selskaber. Det afspejler, at transformerforeningerne udgør en meget uensartet selskabsgruppe, hvor der er store forskelle i størrelse, antal ansatte mv.

Energitilsynets årlige benchmarkanalyse af netselskaberne udspringer af, at netselskaberne er "naturlige monopoler", der ikke er underlagt konkurrence. I stedet for konkurrence analyserer og benchmarker Energitilsynet selskabernes omkostninger og lægger et loft over de indtægter, som selskaberne maksimalt må opkræve hos kunderne, loftet kaldes også indtægtsramme.

FIGUR 13 | FORSKEL I ELNETSELSKABERNES BEREGNEDE EFFEKTIVITET 2012, INDEX

Kilde: Energitilsynets egne beregninger på baggrund af effektivitetsanalyse.

Note: Figuren viser indeks for elnetselskabernes omkostningseffektivitet, hvor et højt indeks er udtryk for en høj opgjort effektivitet, mens et lavt indeks er udtryk for en lav opgjort effektivitet. Gennemsnittet er sat lig indeks 100 og udtrykker det gennemsnitlige effektive netselskab inden for hver kategori af selskaber.

Figuren indeholder data for tre grupper af selskaber: To selskaber med net på 50 kV, 50 selskaber med net på 0,4-10 kV og 20 transformerforeninger (tre selskaber er frasorteret som markante observationer). Transformerforeningerne er de mindste aktører blandt netselskaberne, typisk med nogle få hundrede kunder. Transformerforeningerne er imidlertid forskellige med hensyn til antal kunder, elforsyningsanlæg, antal ansatte etc.

Der er i alt 75 netselskaber, der ejer og driver elnettet med et spændingsniveau på 0,4-60 kV. Netselskaberne har bevilling til som monopol at føre elektricitet frem til kunderne inden for et bestemt geografisk område, at måle forbruget hos den enkelte kunde og at opkræve skatter og afgifter og er således ikke underlagt konkurrencepres.

NYT LOFT OVER INDTÆGTERNE

Energitilsynets seneste benchmarkanalyse fra 2013 af selskabernes omkostningseffektivitet har ført til, at Energitilsynet har fastsat nye effektivitetskrav til selskaberne. Kravene indebærer en samlet nedsættelse af selskabernes indtægtsramme i 2014 med lige godt 95,6 mio. kr. eller 5,1 pct. af selskabernes udgifter, bl.a. til løn, administration og vedligeholdelse.

Energitilsynets pålæg til elnetselskaberne fordeler sig på varige effektiviseringskrav begrundet i lav økonomisk effektivitet og ét-årige effektivitetskrav som følge af en relativt dårlig leveringskvalitet, i praksis strømafbrudelser. Det varige effektivitetskrav er på ca. 92,7 mio. kr., og det ét-årige er på 2,9 mio. kr.

Det er syvende gang, at Energitilsynet fastsætter effektiviseringskrav over for netselskaberne – i praksis fastlægger et loft over de indtægter, som elnetselskaberne kan opkræve hos kunderne via elregningen. Energitilsynets krav betyder, at landets elnetselskaber i alt er blevet pålagt at sænke indtægtsloftet med lige knapt 700 mio. kr. siden 2007. Størstedelen af beløbet er et varigt reduktionskrav, som elnetselskaberne ikke længere har mulighed for at opkræve hos kunderne (tabel 2).

Indtægtsrammerne i løbende priser har været relativt konstante siden 2008. Det betyder, at indtægtsrammerne er faldet i faste priser. Udviklingen i indtægtsrammerne skyldes en kombination af aftagende nødvendige nyinvesteringer¹, en afdæmpet prisudvikling og effektiviseringskravene.

I perioden 2006 – 2012 er elnetselskabernes driftsomkostninger faldet med ca. 1.036 mio. kr. (figur 14).

I samme periode er afskrivningerne steget med ca. 350 mio. kr., hvorved afskrivningernes andel af de samlede omkostninger er steget fra 28 til 36 pct.

¹ Dette er dog med forbehold for, at der kan forekomme ubehandlede og uanmeldte ansøgninger om forhøjelse af indtægtsrammerne som følge af nødvendige nyinvesteringer. Dette gælder specielt for de sidste år i perioden.

TABEL 2 | EFFEKTIVISERINGSKRAV TIL ELNETSELSKABERNE

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Effektiviseringskrav (mio. kr.)	41	70	128	119	104	110	96
Effektiviseringskrav ift. årets indtægtsramme (pct.)	0,6	0,9	1,7	1,8	1,5	1,6	1,4
Akkumuleret effektiviseringskrav (løbende priser, mio. kr.)	41	110	239	358	462	572	668
Akkumuleret effektiviseringskrav ift. 2008-indtægtsrammen (pct.)	0,5	1,5	3,2	4,8	6,2	7,7	9,6

Kilde: Energitilsynet.

Note: Det bemærkes, at indtægtsrammerne for 2011 og 2012 – i praksis loftet over indtægterne – fortsat er under behandling, og at reguleringen derudover giver mulighed for ansøgninger om ændringer med tilbagevirkende kraft. Som følge heraf kan procenterne i denne opgørelse ændre sig. De benyttede indtægtsrammer for 2013 og 2014 er estimater. Det bemærkes endvidere, at benchmarkingen af selskaber foretages forud for reguleringsåret, hvor indtægtsrammerne reduceres. Reduktionen af indtægtsrammerne i 2008 sker således på baggrund af Energitilsynets benchmarking i 2007 og så fremdeles.

De samlede omkostninger i netselskaberne er relativt stabile (i løbende priser) over perioden, hvilket betyder, at elnetselskaberne – alt andet lige – har været i stand til at effektivisere i samme tempo som prisudviklingen (figur 14). Det skal dog understreges, at denne udvikling er set for elnetselskaberne som helhed, og udviklingen for det enkelte selskab kan derfor godt afvige herfra.

Siden 2004, hvor den nuværende regulering af netselskaberne blev indført, er der sket en konsolidering. I 2004 var der 115 elnetselskaber på distributionsniveau. I 2012 var antallet af elnetselskaber på distributionsniveau reduceret til 75 selskaber.

FAKTA I ENERGITILSYNET OG EFFEKTIVITETSKRAV TIL ELSEKTOREN

DISTRIBUTION

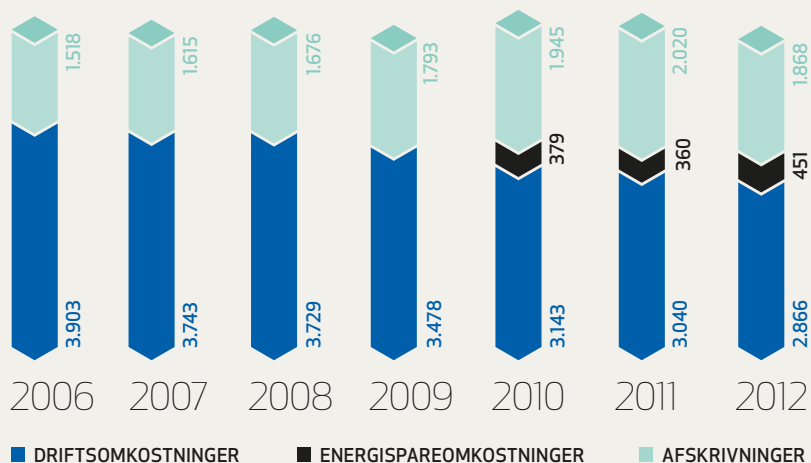
Netselskaberne i elsektoren – de naturlige monopoler – er omfattet af en effektivitetsregulering, som Energitilsynet administrerer. Reguleringen skal i videst muligt omfang skabe den dynamik i effektivitets-, markeds- og strukturudvikling, som konkurrencen skaber på kommercielle markeder. Effektivitetsreguleringen af netselskaberne lægger loft over de enkelte selskabers indtægter – indtægtsrammer – og stiller økonomiske krav til selskaberne, således at selskaberne hvert år bliver mere effektive, hvis de vil bevare deres forrentningsprocent.

Energitilsynet benchmarker hvert år landets 75 netselskaber. På grundlag af benchmarkingen fastsætter Energitilsynet effektiviseringskrav for selskaberne. Indtægtsrammerne er udelukkende et udtryk for elnetselskabernes maksimalt tilladte indtægter via elregningen. Selskaberne kan således frit vælge at udnytte hele indtægtsrammen eller at opkræve mindre hos kunderne end deres indtægtsramme tillader. Nogle selskaber – typisk andelsselskaber – vælger at holde indtægterne nede og undlader dermed at udnytte indtægtsrammen. Andre selskaber undlader at udnytte indtægtsrammen fuldt ud, fordi de ved en fuld udnyttelse kan få en forrentning af kapitalen i nettet, der er højere end det fastlagte forrentningsloft. Samlet set udnytter elnetselskaberne ca. 90 pct. af deres samlede indtægtsramme. Netselskaberne har bevilling til at transportere elektricitet i et bestemt geografisk område i landet.

SYSTEMANSVARLIG TRANSMISSIONSVIRKSOMHED

Det systemansvarlige transmissionsselskab Energinet.dk ejer og driver det overordnede eltransmissionsnet. I 2012 overtog Energinet.dk desuden de regionale eltransmissionsnet fra ti regionale selskaber. Energinet.dk opretholder den overordnede forsyningsssikkerhed. Energinet.dk er en selvstændig, offentlig virksomhed, ejet af den danske stat. Selskabet reguleres efter hvile-i-sig-selv princippet, hvor selskabets tariffer kun må dække selskabets nødvendige omkostninger ved effektiv drift. Energitilsynet godkender hovedparten af selskabets metoder til fastsættelse af tarifferne og kan bestemme, at en konkret omkostning ikke er udtryk for en nødvendig omkostning ved effektiv drift og derfor ikke må indregnes helt eller delvist i selskabets tariffer.

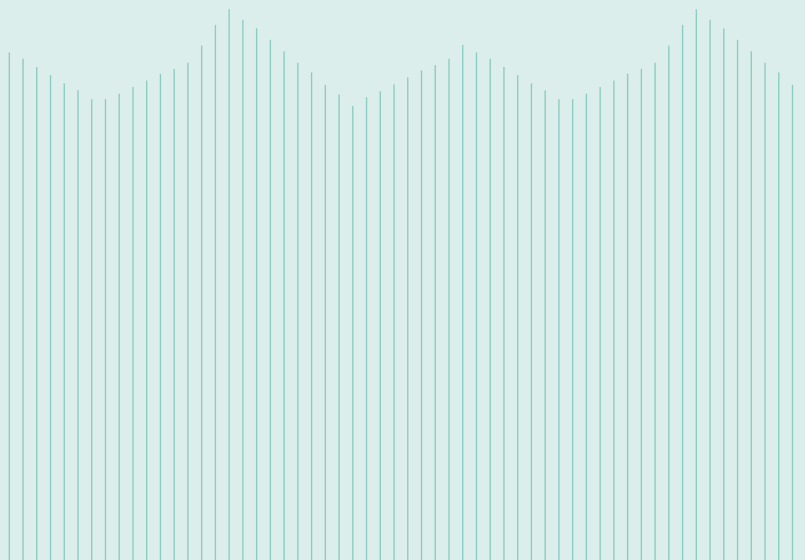
FIGUR 14 | ELNETSLSKABERNES OMKOSTNINGER 2006-2012, MIO. KR.

Kilde: Energitilsynet.

Omkostningerne er opgjort i løbende priser.

Elnetselskaberne er forpligtet til at rådgive kunderne om at spare og effektivisere energiforbruget. Energispareomkostningerne har siden 2010 været regnskabsmæssigt adskilt fra den øvrige drift. Omkostningerne beløb sig i 2012 til ca. 450,5 mio. kr. og dækker elnetselskabernes omkostninger til at opnå en samlet energibesparelse hos kunderne på i alt 1.016,3 GWh.

**FAKTA | ENERGITILSYNETS TILSYN MED EFFEKTIVITETEN
I FJERNVARMESektoren**

Energitilsynet fastsætter ikke effektivitetskrav til de ca. 600 fjernvarmeselskaber, som det er tilfældet over for netselskaberne på naturgas- og elområdet. Fjernvarmeselskaberne er reguleret efter „hvile-i-sig-selv“ princippet, og det betyder, at fjernvarme skal sælges til en pris, der svarer til, hvad det koster at producere og distribuere den. Energitilsynet afgør hvilke omkostninger, der er nødvendige og kan indregnes i prisen.

Hvile-i-sig-selv reguleringen indebærer, at virksomhedens effektivitetsgevinst bliver afspejlet i forbrugernes varmepris.

ANALYSE

FÅ FORBRUGERE FÅR FJERNVARME FRA MEGET DYRE FORSYNINGER

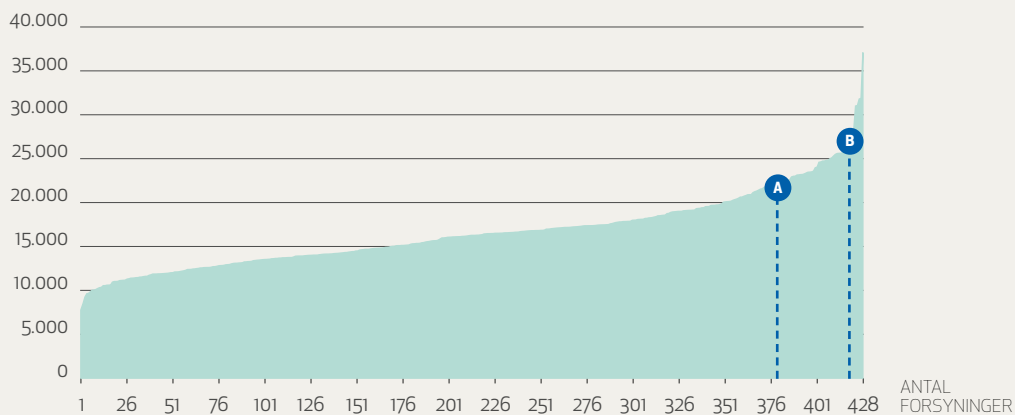
På baggrund af Energitilsynets prisstatistik eller lignende statistikker over fjernvarmepriser vises priserne i artikler og analyser i medierne ofte i en figur for grafisk at illustrere de store prisforskelle mellem de forskellige fjernvarmeværker. Figur 15 illustrerer problemstillingen, og figuren er udarbejdet på baggrund af priser fra Energitilsynets prisstatistik fra december 2013.

Statistikken tager udgangspunkt i priserne for at opvarme en standardbolig på 130 kvm. og et varmeforbrug på 18,1 MWh, da alle fjernvarmeforsyninger indberetter priser for denne type bolig. Opgørelsen af priser for standardboliger gør fjernvarmepriserne sammenlignelige på tværs af fjernvarmeforsyningerne i Danmark og er derfor et godt grundlag for at sammenligne fjernvarmepriserne i forskellige forsyningsområder.

Det har ikke betydning for denne analyses tendenser og konklusioner hvilken type standardbolig, der anvendes (se i øvrigt faktaboks sidst i denne analyse).

Når Energitilsynet offentliggør en ny varmeprisstatistik, er det ofte de dyreste fjernvarmeforsyninger, der får mest omtale i medierne. En ny opgørelse viser imidlertid, at de ti dyreste varmeforsyninger kun står for 1 promille af varmesalget, og at de 50 dyreste varmeforsyninger står for 1 procent af varmesalget i Danmark. 97 pct. af varmen leveres til under den halve pris af den dyreste varmeforsyning.

FIGUR 15 | VARMEPRISER FOR EN STANDARDBOLIG PÅ 130 KVM. MED ET ÅRLIGT VARMEFORBRUG PÅ 18,1 MWH, FORSYNINGER SORTERET EFTER PRIS, KR. PR. ÅR.

A DE 50 DYRESTE FJERNVARMEFORSYNINGER HAR PRISER FRA 21.950 KR. OG OPEFTER.

B DE 10 DYRESTE FJERNVARMEFORSYNINGER HAR PRISER FRA 26.385 KR. OG OPEFTER.

Kilde: Energitilsynets prisstatistik fra december 2013, som er baseret på anmeldelser til Energitilsynet fra 2012/2013.

Note: Det er kun forsyninger med leverance til husstande, der indgår i figuren. Priserne i figuren er den årlige varmepris inklusive moms for en standardbolig med et areal på 130 kvm. med et årligt varmeforbrug på 18,1 MWh.

De billigste forsyninger leverer fjernvarme til 8.000-10.000 kr. pr. år, mens de dyreste fjernvarmeforsyninger har priser på 30.000-37.000 kr. pr. år for at opvarme en standardbolig på 130 kvm. med et årligt varmeforbrug på 18,1 MWh (figur 15). De store forskelle i varmepriserne er velkendte og har tidligere været undersøgt og beskrevet i flere analyser, senest i analysen "Store forskelle i varmepriserne – hvorfor?", gennemført af Energitilsynet i foråret 2013. Analysen blev offentliggjort i maj 2013 i Resultater og Udfordringer 2012² og undersøgte – ved hjælp af en statistisk model – hvorfor der er så store forskelle i varmepriserne ved hjælp af en statistisk model.

DE DYRESTE FJERNVARMEFORSYNINGER ER TYPISK MEGET SMÅ

De 10 dyreste fjernvarmeforsyninger udgør ca. 2 pct. af de 428 fjernvarmeforsyninger, der indgår i Energitilsynets prisstatistik og har priser fra godt 26.000 kr. pr. år og opefter, markeret som punkt B i figur 15. De 50 dyreste fjernvarmeforsyninger (ca. 12 pct. af de 428 fjernvarmeforsyninger) har priser fra omkring 22.000 kr. pr. år. eller højere for at opvarme en standardbolig på 130 kvm. med et varmeforbrug på 18,1 MWh (markeret som punkt A i figur 15). Det relativt store antal forsyninger med høje varmepriser kan give indtryk af, at mange varmebrugere har relativt høje varmepriser.

Billedet er imidlertid noget mere nuanceret.

Fjernvarmeforsyningerne, der indgår i figur 15, leverer således vidt forskellige mængder fjernvarme til et meget forskelligt antal fjernvarmebrugere. De små fjernvarmeforsyninger har kun et par hundrede forbrugere og et varmesalg på blot 2.000 – 4.000 MWh varme, mens de store forsyninger har flere end hundrede tusinde forbrugere og leverer mere end en million MWh varme om året. I figur 15 er hver fjernvarmeforsynings varmepris vist som ét punkt, uanset om de leverer varme til hundrede tusinder af forbrugere, eller de blot leverer til et par hundrede forbrugere.

De ti dyreste forsyninger står således for en meget lille del af det samlede varmesalg. Og de 50 dyreste forsyninger står også for en mindre andel af varmesalget (tabel 3).

2 Analysen kan findes her: http://energitilsynet.dk/fileadmin/Filer/0_-_Nyt_site/VARME/Materiale_til_varmenyheder/2013-05_-_Varmeprisanalyse/Varmeprisanalyse.pdf

Tabel 3 viser, at de 10 dyreste fjernvarmeforsyninger udgør ca. 2 pct. af fjernvarmeforsyningerne i prisstatistikken, men de står kun for en promille af fjernvarmesalget i Danmark. De 50 dyreste udgør ca. 12 pct. af fjernvarmeforsyningerne, men står til sammen for blot 1 pct. af fjernvarmesalget i Danmark. Dette skyldes, at de dyreste forsyninger typisk er ganske små. Og 97 pct. af fjernvarmen leveres til en pris, der er under halvdelen af prisen i den dyreste fjernvarmeforsyning.

Der er en stærk sammenhæng mellem en fjernvarmeforsynings varmesalg og antallet af forbrugere, men man kan ikke præcist omregne varmesalget i MWh til, hvor mange husstande en given forsyning leverer varme til³. De 10 dyreste fjernvarmeforsyninger, der leverer 1 promille af fjernvarmen i Danmark, leverer dog varme til omtrent 1 promille af de ca. 1,6 millioner husstande i Danmark med fjernvarme⁴, og de 50 dyreste fjernvarmeforsyninger, der tegner sig for 1 pct. af den samlede leverance, forsyner også omkring 1 pct. af husstandene med fjernvarme.

Analysen underbygger, at den grafiske illustration af fjernvarmepriserne i figur 15 ikke er en retvisende illustration af det prisniveau, fjernvarmeforbrugere har. Figur 16 viser et mere nuanceret billede af, hvilket prisniveau fjernvarmeforbrugere har. Det er således en mindre andel af fjernvarmeforbrugere, der oplever et relativt højt varmeprisniveau hos deres fjernvarmeforsyning (figur 16).

Det turkise område i figur 16 er identisk med det turkise område i figur 15 og viser hver fjernvarmeforsynings varmepris for en standardbolig på 130 kvm. med et årligt varmeforbrug på 18,1 MWh. Den sorte linie viser, hvilket prisniveau fjernvarme-

forbrugere har for fjernvarmen og hvor meget af fjernvarmen, der leveres til en given pris, når der tages højde for, at fjernvarmeforsyningerne er af forskellig størrelse, målt på hvor mange MWh varme forsyningerne leverer.

For at kunne vise begge grafer i samme figur er antallet af fjernvarmeforsyninger fra figur 15 omregnet til andel af samtlige fjernvarmeforsyninger. Punkterne A og B på det turkise område i figur 16 markerer de samme to punkter som i figur 15. A markerer den 50. dyreste fjernvarmeforsyning, og B markerer den 10. dyreste fjernvarmeforsyning.

Punktet A* på den sorte linje markerer præcis den samme fjernvarmeforsyning, som punkt A på det grønne område, altså fjernvarmeforsyningen med den 50. højeste fjernvarmepris. Forskellen på placeringen af punkt A og A* viser grafisk det samme som fremgår af tabel 3, nemlig at de 50 dyreste fjernvarmeforsyninger udgør 12 pct. af det samlede antal forsyninger, men kun leverer 1 pct. af fjernvarmen⁵. På tilsvarende vis markerer punktet B* på den sorte linje fjernvarmeforsyningen med den 10. højeste varmepris – den samme forsyning som er markeret med punkt B på det grønne område. Punkt B* ligger meget tæt på 100 pct. på grafen, fordi de 10 dyreste fjernvarmeforsyninger kun leverer 1 promille af fjernvarmen.

FJERNVARMEN ER GENERELT EN BILLIG OPVARMINGSFORM FOR FORBRUGERNE

Situationen på fjernvarmeområdet ser altså væsentlig anderledes ud, hvis man ser på figur 16 frem for figur 15, som er den måde fjernvarmepriserne typisk illustreres på. Figur 16 viser, at langt hovedparten af fjernvarmeforbrugere modtager relativt billig varme fra deres fjernvarmeforsyning, mens det kun er en mindre andel af fjernvarmeforbrugere, der oplever et relativt højt varmeprisniveau hos deres fjernvarmeforsyning. De relativt få varmeforbrugere, der er kunder ved de dyreste fjernvarmeforsyninger, står imidlertid i en svær situation.

3 Varmeforbruget pr. husstand varierer og nogle forsyninger leverer betydelige mængder fjernvarme til erhverv, imens andre forsyninger udelukkende leverer til private husstande.

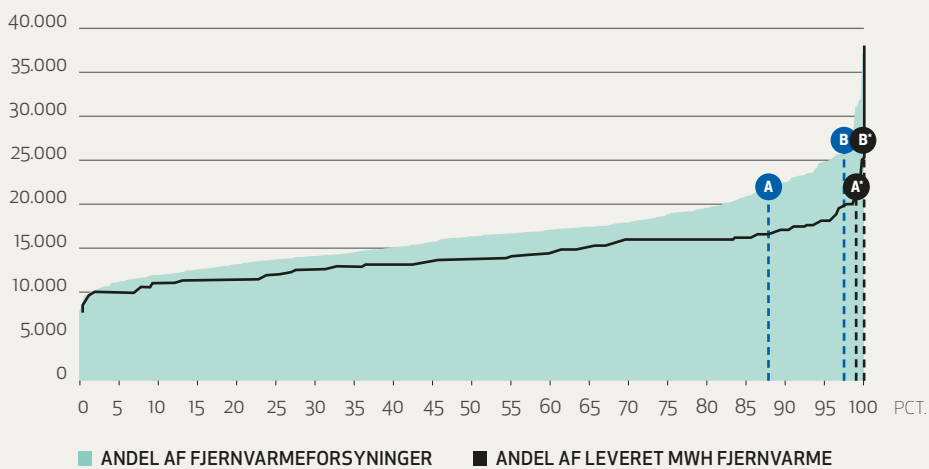
4 <http://www.statistikbanken.dk/>

5 Dette ses ved at 88 pct. af fjernvarmeforsyningerne i figur 15 har lavere priser end punkt A, hvilket medfører at de resterende 12 pct. har samme varmepris som punkt A eller højere. Tilsvarende leveres 99 pct. af varmen til en lavere pris end punkt A* i figur 16, hvilket betyder at 1 pct. af varmen leveres til samme pris som punkt A* eller højere.

TABEL 3 | FORDELING AF VARMESALG OG VARMEPRISER

Gruppe af forsyninger	Andel af fjernvarmeforsyninger	Andel af fjernvarmeleverance	Varmepriis
10 dyreste (Punkt B)	2 pct. (10 af 428)	1 promille	26.385 – 37.090 kr.
50 dyreste (Punkt A)	12 pct. (50 af 428)	1 pct.	21.950 – 37.090 kr.
318 billigste	74 pct. (318 af 428)	97 pct.	7.758 – 18.545 kr.

FIGUR 16 | VARMEPRISER FOR EN STANDARD BOLIG PÅ 130 KVM, SORTERET EFTER PRIS OG OPGJORT EFTER ANDEL AF SAMLET FJERNVARMELEVERANCE OG ANDEL AF FJERNVARMEFORSYNINGER, DECEMBER 2013, KR. PR. ÅR.

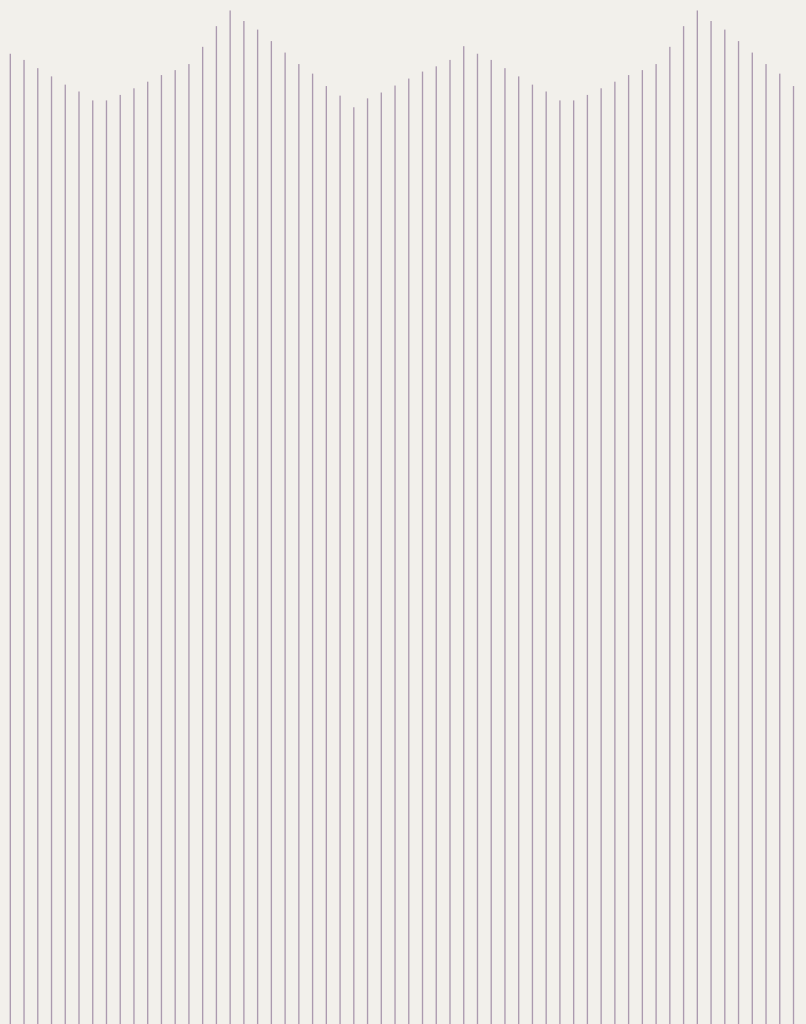

A* VISER AT DE 50 DYRESTE FORSYNINGER KUN STÅR FOR 1 PCT. AF FJERNVARMESALGET, SELVOM DE JF. PUNKT A UDGØR 12 % AF FORSYNINGERNE.

B* VISER AT DE 10 DYRESTE FORSYNINGER KUN STÅR FOR 1 PROMILLE AF FJERNVARMESALGET, SELVOM DE JF. PUNKT B UDGØR 2 % AF FORSYNINGERNE.

Kilde: Baseret på priser fra Energitilsynets prisstatistik pr. december 2013 samt fjernvarmeselskabernes indberetninger af budgetteret årssalg i MWh til Energitilsynet.

Note: Figuren omfatter kun fjernvarmeforsyninger med leverance til boliger. Priserne er oplyst inklusive moms.

Selv om en relativt lille gruppe af fjernvarme-
forbrugere har høje varmepriser, så har
hovedparten af fjernvarmeforbrugerne
relativt lave varmepriser. De overvejende lave
fjernvarmepriser betyder ikke, at der ikke er
mulighed for at gøre tingene bedre og mere
effektivt i fjernvarmesektoren.

De dyreste fjernvarmeforsyninger har typisk et lille kundegrundlag med stor afstand mellem forbrugerne. Mange af forsyningerne anvender naturgas som primært brændsel og er af Energistyrelsen kategoriseret som såkaldte barmarksværker. Barmarksværkerne blev hovedsageligt opført i 1990'erne, og mange af forsyningerne er kraftvarmeverker og producerer elektricitet sammen med fjernvarmen.

Siden opførelsen af barmarksværkerne er naturgaspriserne imidlertid steget markant, og der er lagt højere afgifter på afbrænding af naturgas. Udviklingen på elmarkedet betyder, at der er færre timer, hvor det kan betale sig for de små kraftvarmeverker at producere elektricitet. Samtidig betyder det spredte kundegrundlag, at barmarksværkernes omkostninger generelt er højere end i andre forsyninger. Fjernvarmeforsyningernes nødvendige omkostninger kan, jf. varmeforsyningsloven, indregnes i varmepriserne, hvilket betyder, at de høje omkostninger i de dyreste fjernvarmeforsyninger medfører relativt høje varmepriser for varmeforbrugere.

I de senere år har der været flere politiske initiativer for at nedbringe varmepriserne i de dyreste fjernvarmeforsyninger og i særdeleshed barmarksværkerne. I juni 2000 vedtog den daværende regering i et bredt forlig at afsætte 370 mio. kr. til at nedbringe gælden i nødlidende barmarksværker og andre decentrale kraftvarmeverker. I Energiforliget fra marts 2012 fik de 35 kraftvarmeverker med de højeste varmepriser mulighed for at installere en biomassekedel på op til 1 MW for at nedbringe varmepriserne.

Selv om en relativt lille gruppe af fjernvarmeforbrugere har høje varmepriser, så har hovedparten af fjernvarmeforbrugere relativt lave varmepriser. De overvejende lave fjernvarmepriser betyder ikke, at der ikke er mulighed for at gøre tingene bedre og mere effektivt i fjernvarmesektoren. Det har fjernvarmeforsyningerne vist, fx ved løbende at gennemføre investeringer i ny teknologi, indgå i fusioner eller samarbejder med andre og ved at udlicite opgaver for at blive mere omkostningseffektive. Den lange historik med tiltag for at opnå omkostningsbesparelser underbygger, at det også fremadrettet er muligt at optimere og strømline fjernvarmeforsyningernes forretning.

EFFEKTIVISERING AF FJERNVARMESEKTOREN

Det er netop ønsket om en endnu mere effektiv fjernvarmesektor i Danmark, der ligger til grund for, at fjernvarmesektoren er blevet en del af regeringens Vækstplan for Energi og Klima fra december 2013. Vækstplanen omfatter en række initiativer på fjernvarmeområdet, som skal medvirke til en mere effektiv fjernvarmesektor i Danmark. Arbejdet omfatter 1) en styrkelse af datagrundlaget i samarbejde med fjernvarmesektoren med henblik på at gennemføre en robust sammenligning af fjernvarmeverkerne, 2) udvikling af fælles regnskabsstandarder og kontoplener for fjernvarmesektoren, 3) udvikling af en solid benchmarkingmodel for fjernvarmesektoren, og 4) en vurdering af behovet for ændret regulering i fjernvarmesektoren.

På baggrund af regeringens vækstplan er der nedsat en styregruppe, ledet af Klima-, Energi- og Bygningsministeriet og et sekretariat, ledet af Erhvervs- og Vækstministeriet, for arbejdet om effektivitetssammenligning i fjernvarmesektoren. Arbejdet med 1)-3) gennemføres inden udgangen af 2014.

FAKTA | STANDARDBOLIG

HVORFOR BENYTTTE EN STANDARDBOLIG PÅ 130 KVM. OG ET FORBRUG PÅ 18,1 MWh?

Energitilsynets prisstatistik indeholder fjernvarmeprisen for at opvarme en bolig på 130 kvm. med et årligt varmeforbrug på 18,1 MWh og for de fleste forsyninger også prisen for at opvarme en bolig på 75 kvm. med et varmeforbrug på 15 MWh, for hver fjernvarmeforsyning, der leverer varme til husholdninger. Årsagen til, at priserne vises for netop disse to 'standardboliger', er, at alle fjernvarmeforsyninger indberetter priser for en bolig på 130 kvm og et varmeforbrug på 18,1 MWh, men det er ikke alle forsyninger, der indberetter priser for boliger på 75 kvm. og et forbrug på 15 MWh, da fjernvarmeforsyningerne kun indberetter priser for de kunde grupper, der findes i deres kunde grundlag.

Selv om standardboligerne har både et standardiseret areal og varmeforbrug, er det primært varmeforbruget, der er afgørende for varmeprisen.

VALGET AF STANDARDBOLIG HAR IKKE BETYDNING FOR RESULTATERNE

Fjernvarmeforsyningernes varmepriser for hver af de to standardboliger hænger meget tæt sammen. Derfor har det ikke betydning for konklusionerne i denne analyse, om man tager udgangspunkt i den ene standardbolig frem for den anden. Rent teknisk er den såkaldte korrelationskoefficient mellem pris for de to standardboliger på 0,98, hvilket betyder, at der er en næsten perfekt lineær sammenhæng mellem priserne for at opvarme hver af de to standardboliger.

VARMEPRISENS SAMMENSÆTNING OG OMREGNING AF PRISER

Energitilsynet er opmærksom på, at standardboligen på 130 kvm. og et varmeforbrug på 18,1 MWh formentlig ikke afspejler den gennemsnitlige varmeforbrugers forhold og forbrug. Energitilsynet kender imidlertid ikke forbrugernes faktiske varmeforbrug, da en forbruger ved en fjernvarmeforsyning (en måler) kan dække over alt fra én bolig til en hel boligblok. De to standardboliger anvendes fortsat, dels fordi de specifikt fremgår af anmeldelsesbekendtgørelsen på varmeområdet, men også fordi det har en informationsværdi at anvende de samme standardboliger år for år, så priserne kan sammenlignes over tid.

Standardboligen på 130 kvm og et varmeforbrug på 18,1 MWh vurderes at have et større varmeforbrug end en typisk bolig, der får fjernvarme, har i dag. Det betyder, at varmepriserne i denne analyse overvurderer, hvad den typiske fjernvarmeforbruger faktisk betaler for at få opvarmet sin bolig. Standardboligens høje forbrug har dog ikke betydning for prisforskellene og fordelingen af priser (figur 15 og 16), men har betydning for prisniveauet.

Fjernvarmeforsyningernes priser består af op til flere elementer: en variabel betaling baseret på fjernvarmeforbrugers konkrete forbrug, et fast bidrag, der typisk består af et abonnementsbidrag og et "effektbidrag", der afgøres af boligens størrelse, og endelig kan der være et såkaldt incitamentsbidrag, der oftest bestemmes ud fra, hvor optimalt forbrugerne anvender varmen (hvilken temperatur returvandet har).

Fjernvarmesektorens indtægter fordeler sig med ca. 73 pct. fra den variable del af prisen, ca. 25 pct. fra de faste bidrag og ca. 2 pct. fra incitamentsafregningen. Se nærmere herom på Energitilsynets hjemmeside under punktet "Fjernvarmestatistik".

Varmeprisen for en standardbolig kan ikke omregnes til en nøjagtig pris for at opvarme en bolig med et andet varmeforbrug, men der kan beregnes en 'tilnærmet' varmepris for en bolig med et andet forbrug. Hvis man vil se på varmeprisen for en bolig på 130 kvm. med et varmeforbrug på 9 MWh frem for standardboligen med et forbrug på 18,1 MWh kan en tilnærmet varmepris beregnes ved at op-/nedskalere varmeprisen i forhold til varmeforbruget. Dvs. prisen vil være omtrent det halve for et 9 MWh forbrug i forhold til et 18,1 MWh forbrug. Prisen skaleres i forhold til varmeforbruget, fordi varmeforbruget udgør det største element i beregningen af varmeprisen for en given bolig.

DEN GENNEMSNITLIGE VARMEPRIS

Den gennemsnitlige varmepris kan opgøres på to måder. Ved et såkaldt simpelt gennemsnit af varmeprisen for hver forsyning eller ved et såkaldt vægtet gennemsnit, hvor priserne ved hver forsyning 'vægtes' i forhold til en given faktor, fx fjernvarmesalget i MWh eller antallet af fjernvarmeforbrugere (fjernvarmemålere). Det vægtede gennemsnit betyder, at nogle forsyninger vejer tungere i beregningen af gennemsnittet end andre, fx fordi de sælger mere varme eller har flere forbrugere.

Den 'simple' gennemsnitspris for fjernvarme kan beregnes ud fra varmepriserne i figur 15 og er på ca. 16.600 kr. inklusive moms for at opvarme en bolig på 130 kvm. og et varmeforbrug på 18,1 MWh. Beregnes et gennemsnit, der er vægtet i forhold til fjernvarmeforsyningernes varmesalg målt i MWh, er gennemsnitsprisen på 13.900 kr., hvilket er godt 16 pct. lavere end det 'simple' gennemsnit. Det vægtede gennemsnit er mere retvisende for, hvor meget den gennemsnitlige forbruger betaler for fjernvarmen.

For de to standardboliger gælder, at (den uvægtede) gennemsnitsprisen for et 18,1 MWh varmeforbrug (i en 130 kvm. bolig) er 16.595 kr., mens den for et 15 MWh varmeforbrug (i en 75 kvm. bolig) er 13.319 kr. Det vil sige, at den beregnede gennemsnitsvarmepris reduceres med ca. 20 pct., når varmeforbruget reduceres med 17 pct., og kvm reduceres med 40 pct.

ANALYSE

NYT TILSYN MED PRISER PÅ ELEKTRICITET

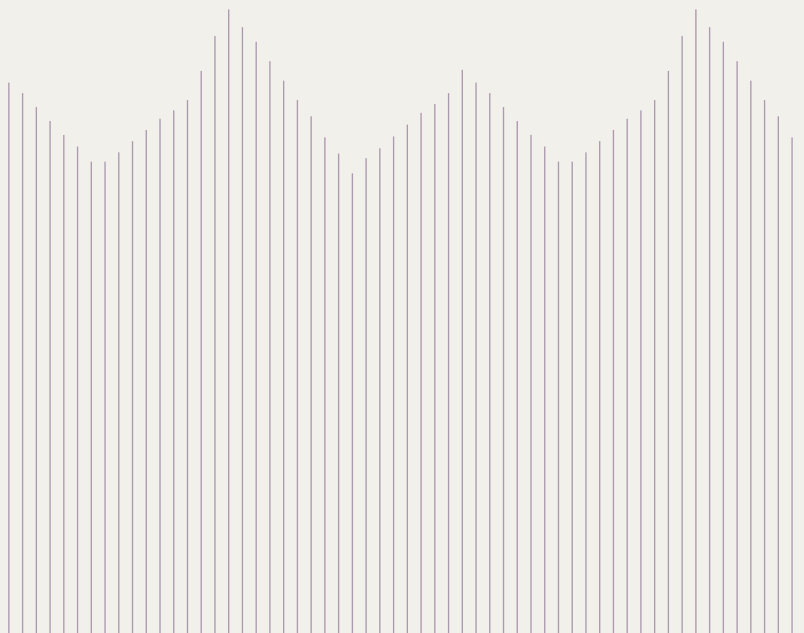
Elforsyningsloven blev ændret i december 2012, og det indebærer en grundlæggende forandring i Energitilsynets tilsyn med priserne på produkter til kunder, der ikke er aktive. Energitilsynet har siden maj 2013 ført tilsyn med priserne på forsyningspligtprodukter og det helt nye tilbagefaldsprodukt – og status ved årsskiftet er, at selskabernes priser generelt følger reglerne, men Energitilsynet har i fjerde kvartal 2013 bedt om en redøgørelse for priserne i et mindre antal selskaber.

Forbrugerne har siden 2003, hvor elmarkedet blev fuldt liberaliseret, haft mulighed for frit at vælge leverandør og elprodukt. Der er godt 3,3 mio. elkunder (opgjort ved forbrugsmålepunkter) i Danmark, og det samlede elforbrug i husholdningerne er på knapt 10.000 GWh (2012-tal), eller hvad der i gennemsnit svarer til ca. 3000 kWh pr. husstand.

Langt størstedelen af de danske elkunder har imidlertid ikke benyttet sig af muligheden for selv at vælge leverandør og elprodukt. Knapt 80 pct. af kunderne var ved indgangen til 2013 forsyningspligtkunder og benyttede sig altså ikke af det frie valg. I praksis betyder det, at størstedelen af kunderne har købt et elprodukt, hvor prisen var reguleret af Energitilsynet.

I 2013 skete der en grundlæggende forandring i Energitilsynets tilsyn med elpriserne – og dermed også i Energitilsynets regulering af priserne for de kunder, der ikke køber et elhandelsprodukt på det frie, kommercielle elmarked.

Forandringen skyldes, at Folketinget ændrede elforsyningsloven i december 2012 og den praktiske virkning af lovændringen trådte i kraft 1. maj 2013.

FAKTA | **ENERGITILSYNETS TILSYN**

Energitilsynets fører tilsyn med prisen på tre elprodukter:

- forsyningspligtprodukt i områder, hvor der ikke har været udbud
- forsyningspligtprodukt i områder, hvor der har været udbud
- tilbagefaldsproduktet.

Indtil 1. maj 2013 fastsatte Energitilsynet den maksimale pris, som landets forsyningspligtige elselskaber – dækkende i alt 39 bevillingsområder – måtte tage for elektriciteten til de hen ved 80 pct. af kunderne, der ikke selv var aktive på det frie marked.

Ændringen af elforsyningsloven lavede om på fire afgørende forhold:

- forsyningspligtbevillingerne skal i udbud i den takt, hvor bevillingerne udløber.
- den virksomhed, der vinder udbuddet, skal tilbyde kunderne et forsyningspligtprodukt
- den hidtidige forsyningspligtleverandør skal tilbyde et såkaldt tilbagefaldsprodukt. Tilbagefaldsproduktet tilbydes de forsyningspligt-kunder, der ikke aktivt valgte et nyt el-produkt i forbindelse med udbuddet. I praksis blev de passive forsyningspligt-kunder automatisk flyttet over på tilbagefaldsproduktet. Tilbagefaldsproduktet kan også aktivt vælges af nye kunder.
- Energitilsynet skal føre tilsyn med priser og leveringsvilkår for forsyningspligt- og tilbagefaldsprodukter i de områder, hvor bevillingerne har været i udbud.

TILSYNET MED ELPRISER

Det er Energistyrelsen, der står for udbuddet af forsyningspligtbevillingerne. Ved årsskiftet 2013/2014 har 26 af landets 39 bevillinger været i udbud.

Størstedelen af de 26 udbudte bevillinger trådte i kraft pr. 1. maj 2013.

Ændringerne i lovgrundlaget og udbuddet af en lang række bevillinger indebærer, at Energitilsynets tilsyn med priserne på visse elprisprodukter er forandret og følger disse spor:

FORSYNINGSPLIGTBEVILLINGER, DER IKKE HAR VÆRET I UDBUD:

- Forsyningspligtselskaberne anmelder deres priser til Energitilsynet. Energitilsynet fører priskontrol og regulerer prisen efter en metode, der går ud på, at fortjenesten på forsyningspligtproduktet ikke må overstige fortjenesten på tilsvarende produkter på det frie marked.

FORSYNINGSPLIGTBEVILLINGER, DER HAR VÆRET I UDBUD:

- Energitilsynet påser, at prisen på forsyningspligtproduktet følger den pris, som udbuddet blev vundet på
- Energitilsynet fører tilsyn med, at prisen på tilbagefaldsproduktet ikke overstiger prisen på det hidtidige forsyningspligtprodukt; altså den maksimalpris som forsyningspligtproduktet ville have haft, hvis der ikke havde været et udbud.

Samlet set fører Energitilsynet altså nu tilsyn med priserne på tre produkttyper på elmarkedet:

- tilsynet med prisen på forsyningspligtproduktet i områder, hvor der ikke har været udbud, sker efter den hidtidige model, hvor Energitilsynet fastsætter en maksimal pris for, hvad produktet må koste
- tilsynet med prisen på forsyningspligtproduktet i områder, hvor der har været udbud, foregår sådan, at Energitilsynet påser, at prisen følger den pris, som udbuddet blev vundet på
- tilsynet med prisen på tilbagefaldsproduktet i hvert af de 26 bevillingsområder er – teknisk set – den største nyskabelse i Energitilsynets tilsyn med priserne.

Tilsynet foregår rent metodisk i to trin. Først beregner Energitilsynet en maksimalpris for det forsyningspligtprodukt, som ville være tilbudt kunderne, hvis der ikke havde været et udbud. Beregningen har tre omkostningselementer, der tilsammen udgør den beregnede pris.

De tre omkostningselementer er:

- indkøbspris på engrosmarkedet (elbørsen)
- maksimal rimelig bruttortjeneste – som Energitilsynet fastlægger
- et tillæg hvis forbruget af el (og prisen) er forskelligt fra det forudsatte – såkaldte profilomkostninger

Omkostningselementerne opgøres for et kvartal ad gangen. Den opgjorte maksimalpris på det forsyningspligtprodukt, der ville have været tilbudt kunderne, hvis der ikke havde været et udbud, skal nu sammenlignes med priserne på tilbagefaldsprodukterne for de forskellige selskaber i det samme kvartal. Energitilsynet indsamler hver dag i kvartalet listeprisen pr. kWh inklusive abonnement på samtlige tilbagefaldsprodukter udbudt på markedet. Energitilsynet kan med dette udgangspunkt beregne et simpelt gennemsnit af de daglige gennemsnitspriser i kvartalet. Det simple gennemsnit udtrykker prisen på tilbagefaldsproduktet i kvartalet. Disse priser bliver offentliggjort på Energitilsynets hjemmeside.

Hvis prisen på tilbagefaldsproduktet i et kvartal er højere end den opgjorte maksimalpris for det samme kvartal, tager Energitilsynet kontakt til det pågældende elselskab og undersøger grunden til, at prisen på tilbagefaldsproduktet er højere end sammenligningsgrundlaget – nemlig den opgjorte maksimalpris. Hvis selskabet kan begrunde forskellen omkostningsmæssigt – sammenligningsgrundlaget et jo opgjort på grundlag af gennemsnitstal – så foretager Energitilsynet sig ikke videre. Hvis selskabet derimod ikke kan begrunde den højere pris omkostningsmæssigt, så beder Energitilsynet selskabet om at sætte prisen ned.

UNDERSØGELSE AF PRISERNE PÅ TILBAGEFALDSPRODUKTER

Tilsynet viser, at prisen på tilbagefaldsprodukterne var lavere end prisen på det hidtidige forsyningspligtprodukt i 14 ud af de 26 selskaber i Vestdanmark i tredje kvartal 2013. I Østdanmark tog 3 ud af 3 selskaber en lavere pris for tilbagefaldsproduktet end prisen på det hidtidige forsyningspligtprodukt. Samme tendens gjorde sig gældende for andet kvartal.

Fjerde kvartal (tabel 4) viser samme tendens; nemlig at prisen på tilbagefaldsproduktet i flere selskaber er lavere end prisen på det hidtidige forsyningspligtprodukt. Selskaber med højere priser på tilbagefaldsprodukter i forhold til det hidtidige forsyningspligtprodukt kan som hovedregel forklares med ekstraordinært høje profilomkostninger.

Der er imidlertid fire selskaber, der har fastsat priser på tilbagefaldsprodukter, som Energitilsynet har bedt om en nærmere redegørelse fra ved årets udgang. Det er Hornum Elforsyning, Nibe Elforsyning, Tårs Elforsyning og Aars Elforsyning. Resultatet forelå ikke ved redaktionens slutning. Sekretariatet fører også tilsyn med, at leveringsvilkår for tilbagefaldsprodukterne svarer til leveringsvilkår for det hidtidige forsyningspligtprodukt. Det betyder, at bindingsperioden maksimalt må være én måned og prisen skal være fast for et kvartal ad gangen. Ligeledes må tilknyttede gebyrer ikke overstige gebyrer for det hidtidige forsyningspligtprodukt.

TABEL 4 | PRISER PÅ TILBAGEFALDSPRODUKTER FOR 4. KVARTAL 2013

Selskab	Produkt navn for tilbagefaldsproduktet	Tilbagefaldsprodukt øre/kWh	Hidtidige forsyningspligtprodukt øre/kWh	Prisforskel øre/kWh	Forskel i pct.
VESTDANMARK (DK1)					
ELRO Forsyningspligt A/S	Basisprodukt kvartal	34,75	34,76	-0,01	-0,04
Energi Fyn Handel A/S	Basisprodukt Kvartal	33,64	34,76	-1,12	-3,23
Energi Nord Forsyning A/S	BasisEl	35,00	34,76	0,24	0,68
Energi Viborg Forsyning A/S	Markeds-El Kvartal	34,24	34,76	-0,52	-1,51
EnergiMidt Handel A/S	Basisprodukt Kvartal	34,75	34,76	-0,01	-0,04
Frederikshavn Forsyningspligt A/S	Basisprodukt Kvartal	34,87	34,76	0,11	0,31
Hirtshals El-forsynings selskab A/S	Kvartalsprisprodukt	33,63	34,76	-1,14	-3,27
Hjerting El- og Vandforsyning A/S	Markedsel	33,64	34,76	-1,13	-3,24
Hornum Elforsyning A/S	Fri El	38,45	34,76	3,69	10,60
Ideelle A/S	Markedsel	34,13	34,76	-0,64	-1,84
Jysk Energi A/S	-	-	-	-	-
LEF A/S	Basisprodukt	32,01	34,76	-2,75	-7,92

Selskab	Produkt navn for tilbagefalds- produktet	Tilbagefalds- produkt øre/kWh	Hidtidige forsynings- pligtprodukt øre/kWh	Prisforskel øre/kWh	Forskel i pct.
Lokalenergi Forsyning A/S	ForsyningsEl	34,25	34,76	-0,51	-1,48
Nibe Elforsyning A/S	Fri El	38,45	34,76	3,69	10,60
Thy-Mors Energi Elsalg A/S	Basisprodukt kvartal	35,00	34,76	0,23	0,67
Nyfors Energi A/S	Basisprodukt kvartal	34,76	34,76	-0,01	-0,02
Scanenergi Elsalg A/S	Basisprodukt kvartal	35,22	34,76	0,46	1,31
Taars Elforsyning A/S	Basisprodukt kvartal	39,00	34,76	4,24	12,19
VOS El-handel A/S	Markedsel	35,22	34,76	0,46	1,31
Ærø Elforsyning A/S	Basisel	32,60	34,76	-2,16	-6,22
Aars Elforsyning A/S	Fri El	38,45	34,76	3,69	10,60
ØSTDANMARK (DK2)					
DONG Energy El & Gas A/S	Basispris Kvartal	35,70	36,91	-1,21	-3,28
Helsingør Elforsyning A/S	Basisprodukt kvartal	35,42	36,91	-1,49	-4,04
SEAS-NVE Strømmen A/S	BasisEnergi	35,35	36,91	-1,56	-4,22

Note: Størstedelen af tilbagefaldsprodukterne blev udbudt fra og med 1. maj 2013. Enkelte tilbagefaldsprodukter blev først udbudt i løbet af maj og juni 2013. Jysk Energi vil først udbyde et tilbagefaldsprodukt pr. 1. januar 2014, men er medtaget i tabellen for fuldstændighedens skyld.

ANALYSE

NYT TILSYN MED PRISER PÅ NATURGAS

Naturgasforsyningsloven blev ændret i december 2012, og det indebærer en grundlæggende forandring i Energitilsynets tilsyn med priserne på produkter til kunder, der ikke er aktive. Energitilsynet har siden maj 2013 ført tilsyn med priserne på forsyningspligtprodukter og det helt nye tilbagefaldsprodukt – og status ved årsskiftet er, at tilsynet viser, at selskabernes priser hidtil har flugtet med reglerne.

Forbrugerne har siden 2004, hvor naturgasmarkedet blev fuldt liberaliseret, haft mulighed for frit at vælge leverandør og naturgasprodukt. Der er ca. 400.000 naturgaskunder i Danmark. Det samlede naturgasforbrug var på knapt 25.000 GWh, eller hvad der svarer til godt 11 pct. af det samlede energiforbrug.

Langt størstedelen af de danske naturgaskunder har imidlertid ikke benyttet sig af muligheden for selv at vælge leverandør og naturgasprodukt. Knapt 80 pct. af kunderne var ved indgangen til 2013 forsyningspligt-kunder og benyttede sig altså ikke af det frie valg. I praksis betyder det, at størstedelen af kunderne har købt et naturgasprodukt, hvor prisen var reguleret af Energitilsynet.

I 2013 er der sket en grundlæggende forandring i Energitilsynets tilsyn med priser på gasprodukter for de kunder, der ikke aktivt vælger et produkt på det frie, kommercielle marked. Forandringen skyldes, at Folketinget ændrede naturgasforsyningsloven i december 2012. Den praktiske ændring trådte i kraft 1. maj 2013.

Lovændringen indebærer, at Energitilsynets tilsyn med forsyningspligtprodukterne ændrede sig fra efterregulering af de forsyningspligtige selskabers overskud til tilsyn med priserne på forsyningspligtprodukterne.

Ændringen af naturgasforsyningsloven lavede om på fire afgørende forhold:

- forsyningspligtbevillingerne i landets tre forsyningsområder blev sendt i udbud
- vindervirksohmheden i udbudsrunder fik pligt til at tilbyde kunderne et forsyningspligtprodukt
- der blev samtidig dannet et helt nyt produkt, det særlige tilbagefaldsprodukt. Tilbagefaldsproduktet blev tilbudt de forsyningspligt-kunder, der ikke aktivt valgte et nyt gasprodukt i forbindelse med udbuddet. I praksis blev passive forsyningspligt-kunder automatisk flyttet over på tilbagefaldsproduktet. Tilbagefaldsproduktet er sammenligneligt med de kommer-cielle gasprodukter, men skiller sig ud, fordi Energitilsynet fører tilsyn med prisen på dette produkt i modsætning til andre produkter i gruppen af handelsprodukter
- Energitilsynet skal fremover føre tilsyn med priser og leveringsvilkår for forsyningspligt- og tilbagefaldsprodukterne.

Det var Energistyrelsen, der stod for udbuddet af forsyningspligtbevillingerne i 2013.

I Danmark er der tre bevillingsområder, der tidligere var fordelt mellem DONG Energy El & Gas A/S, HMN Gassalg A/S og Naturgas Fyn A/S. Ved udbuddet vandt Naturgas Fyn A/S imidlertid bevillingerne i alle tre områder og er nu det eneste selskab, der tilbyder et forsyningspligtprodukt i hvert af de tre bevillingsområder i Danmark.

Ændringen af lovgrundlaget og udbuddet af landets tre forsy-

ningspligtbevillinger indebærer, at Energitilsynet fører tilsyn med priserne på to typer af produkter på naturgasmarkedet:

FORSYNINGSPLIKTPRODUKT: Prisen på forsyningspligtproduktet må alene følge engrosprisen for naturgas med et tillæg, der dækker en række omkostninger (læger og andre fleksibilitetsomkostninger, omkostninger til transmission uden for Danmark, dækningsbidrag og abonnement) samt omkostninger til transmission i Danmark.

Prisen fastsættes hver måned.

Som kunde kan man modtage et forsyningspligtprodukt, hvis kunden:

- aktivt vælger det hos forsyningspligt-selskabet (Naturgas Fyn, der vandt udbuddet i de tre forsyningsområder)
- aktivt valgte dette produkt før 1. maj 2013, dvs. efter at Energistyrelsen afholdt udbud af forsyningspligten
- flytter og bliver gaskunde eller ikke længere har en aftale med en anden gasleverandør.

TILBAGEFALDSPRODUKT: Hvis kunden i forvejen var forsyningspligtkunde og ikke skiftede gasleverandør eller gasprodukt før 1. maj 2013, så modtager kunden et tilbagefaldsprodukt hos sin hidtidige leverandør. Tilbagefaldsproduktet kan have forskellige produktnavne afhængigt af, hvilket selskab der udbyder det.

Der er tre selskaber, der udbyder tilbagefaldsprodukter. Det er:

- DONG Energy El & Gas A/S, hvor det hedder Basispris Måned
- HMN Gassalg A/S, hvor det hedder HMN Månedspris
- Naturgas Fyn A/S, hvor det hedder Basispris.

TILSYNET MED FORSYNINGSPLIGT- OG TILBAGEFALDSPRODUKTER

Energitilsynet fører alene tilsyn med naturgaspriserne på forsyningspligt- og tilbagefaldsprodukter. Tilsynet foregår på denne måde:

- forsyningspligt. Energitilsynet holder øje med, at prisen ikke overstiger den pris, som udbuddet blev vundet på
- tilbagefaldsprodukt. Energitilsynet holder øje med, at prisen på dette produkt ikke overstiger prisen på det hidtidige forsyningspligtprodukt. Altså den pris, som forsyningspligtproduktet ville have haft, hvis der ikke havde været et udbud.

I 2012 havde landets tre største gasleverandører DONG Energy, HMN og Naturgas Fyn langt størstedelen af naturgasforbrugerne som kunder. Godt 400.000 kunder – i form af mindre forbrugere som husholdninger og mindre virksomheder – var fordelt mellem de tre selskabers forsynings- og handelsselskaber. Derfor leverer de tre selskaber naturgas til størstedelen af de danske kunder, hvoraf knapt 80 pct. var forsyningspligtkunder inden udbuddet.

Der eksisterer ikke offentligt tilgængelige tal på antallet af kunder, der køber de forskellige produkttyper. Men da størstedelen af kunderne var forsyningspligtkunder før udbuddet, forekommer det rimeligt at antage, at et flertal af kunderne i dag modtager et tilbagefaldsprodukt, og på den baggrund er tilsynet med tilbagefaldsprodukterne vigtigt for mange husholdninger.

TILSYNET MED TILBAGEFALDSPRODUKT

Nyskabelsen – tilbagefaldsproduktet – bliver udbudt af landets tre største naturgasleverandører, DONG Energy, HMN og NGF. Det fremgår af loven, at tilbagefaldsproduktet skal være et standardprodukt, hvis leveringsvilkår svarer til, og hvis pris ikke overstiger prisen på det hidtidige forsyningspligtprodukt. For at beskytte de inaktive forbrugere, skal Energitilsynet føre tilsyn med priser og leveringsvilkår for tilbagefaldsprodukterne.

Tilsynet med tilbagefaldsprodukterne foregår efter denne metode⁶:

⁶ "Tilsynet med priser og leveringsvilkår for tilbagefaldsprodukter på gasområdet" af den 17. december 2013. <http://energitilsynet.dk/gas/afgoerelser/tilsynsafgoerelser/2013/metode-til-tilsyn-med-tilbagefaldsprodukter-for-gas/#c10364696>

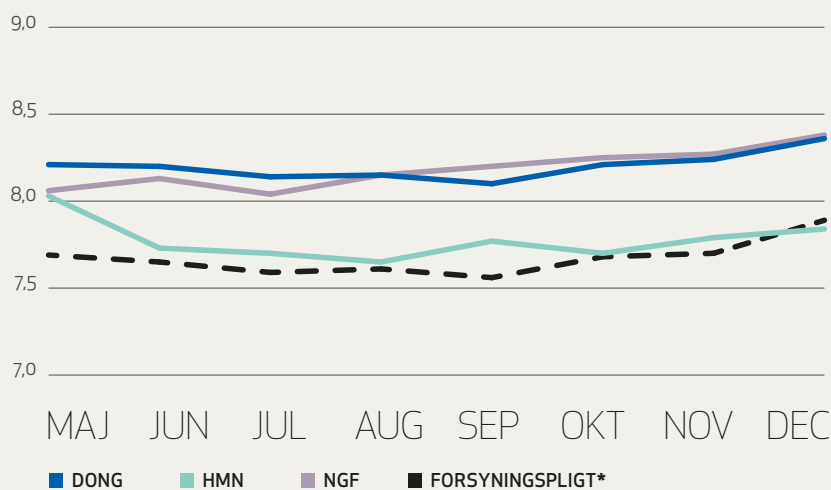
TABEL 5 | PRISER PÅ TILBAGEFALDSPRODUKTERNE PÅ GASOMRÅDET

Måned	Selskab	Produktnavn	Pris på tilbagefaldsprodukt kr./m ³	Forventet pris på tilbagefaldsprodukt* kr./m ³	Forskel kr./m ³	Forskel pct.
December	DONG	Basispris Måned	3,09	3,01	0,08	3 %
	HMN	HMN månedspris	2,68	3,14	-0,47	-15 %
	NGF	Basispris	3,08	3,16	-0,08	-2 %
November	DONG	Basispris Måned	2,99	2,93	0,06	2 %
	HMN	HMN månedspris	2,63	3,06	-0,43	-14 %
	NGF	Basispris	2,99	3,08	-0,08	-3 %
Oktober	DONG	Basispris Måned	2,97	2,96	0,00	0 %
	HMN	HMN månedspris	2,56	3,09	-0,53	-17 %
	NGF	Basispris	2,98	3,11	-0,13	-4 %
September	DONG	Basispris Måned	2,88	2,89	-0,01	0 %
	HMN	HMN månedspris	2,62	3,02	-0,40	-13 %
	NGF	Basispris	2,94	3,03	-0,09	-3 %
August	DONG	Basispris Måned	2,92	2,93	-0,01	0 %
	HMN	HMN månedspris	2,52	3,06	-0,54	-18 %
	NGF	Basispris	2,90	3,08	-0,18	-6 %
Juli	DONG	Basispris Måned	2,91	2,95	-0,04	-1 %
	HMN	HMN månedspris	2,56	3,08	-0,52	-17 %
	NGF	Basispris	2,81	3,10	-0,29	-9 %
Juni	DONG	Basispris Måned	2,96	3,03	-0,06	-2 %
	HMN	HMN månedspris	2,58	3,16	-0,58	-18 %
	NGF	Basispris	2,88	3,17	-0,29	-9 %
Maj	DONG	Basispris Måned	2,97	3,14	-0,17	-5 %
	HMN	HMN månedspris	2,83	3,27	-0,44	-14 %
	NGF	Basispris	2,83	3,28	-0,45	-14 %

Kilde: Sekretariatet for Energitilsynet.

*(hidtidige forsyningspligtprodukt)

FIGUR 17 | UDVIKLING I PRISERNE PÅ TILBAGEFALDSPRODUKTERNE OG FORSYNINGSPLIGTPRODUKTERNE (INKL. AFGIFTER OG MOMS, EKSKL. DISTRIBUTIONSTARIF), DKK/M³

Kilde: Sekretariatet for Energitilsynet.

*Forsyningspligtprisen er et gennemsnit af priserne i de tre gasområder. Forsyningspligtproduktet udbydes af Naturgas Fyn A/S.

Note: Priserne er ekskl. distributionstarif, da størrelsen på distributionstariffen afhænger af, hvor i landet man bor (distributionsområder: DONG 1,73 DKK/m³; HMN 0,72 DKK/m³; NGF 1,54 DKK/m³ – priserne er inkl. moms).

FAKTA | TILSYNET

Energitilsynets tilsyn med priserne på tilbagefaldsprodukterne siden maj 2013 viser, at der er store forskelle i priserne, men det samme var gældende for selskabernes forsyningspligtprodukter før maj 2013.

Energitilsynet beregner hver måned en forventet pris på tilbagefaldsprodukt. Den forventede pris på tilbagefaldsproduktet beregnes som den pris, forsyningspligtproduktet ville have haft, hvis der ikke havde været afholdt et udbud.

Priserne på tilbagefaldsprodukterne afhænger af priserne på forskellige gasbørser. På den baggrund vil priserne på tilbagefaldsprodukterne stige og falde i takt med udviklingen i priserne på gasmarkedet. Priserne på gasbørserne kaldes i Energitilsynets metode indekspriser. Ud over indeksprisen består selskabernes detailpriser blandt andet af omkostninger til transmission i og uden for Danmark, fleksibilitetsomkostninger og dækningsbidrag.

En vigtig del af tilsynet med tilbagefaldsprodukterne er offentliggørelse af priserne. Priserne på tilbagefaldsprodukterne og forsyningspligtprodukterne offentliggøres månedligt på Energitilsynets hjemmeside, og form og indhold i offentliggørelsen overvejes med henblik på at gøre tilsynet synligt.

Ud over priserne på tilbagefaldsprodukterne offentliggør Energitilsynet desuden de forventede priser på de hidtidige forsyningspligtprodukter samt afvigelsen mellem de faktiske og forventede priser i procent. De forventede priser er estimerede priser og er derfor kun vejledende. Priserne på tilbagefaldsprodukterne kan findes på prisportalen www.gasprisguiden.dk.

Priserne på tilbagefaldsprodukterne må ikke overstige de forventede priser på de hidtidige forsyningspligtprodukter. Hvis prisen er lavere end den forventede pris er prisforskellen negativ og kravet til prisen er opfyldt. Er prisforskellen til gengæld positiv opfyldes kravet til prisen ikke.

Opfyldes kravet til prisen ikke, vil Energitilsynet bede selskaberne om at redegøre for prisen i den pågældende måned. Hvis et selskab finder, at Energitilsynet tager fejl og kan redegøre for, at prisen på tilbagefaldsproduktet ikke overstiger den forventede pris på det hidtidige forsyningspligtprodukt, vil Energitilsynet ikke foretage sig yderligere. Kan selskabet til gengæld ikke redegøre for dette forhold, kan Energitilsynet påbyde selskabet at sætte prisen ned.

UNDERSØGELSE AF PRISERNE PÅ TILBAGEFALDSPRODUKTER

Energitilsynets tilsyn med priserne på tilbagefaldsprodukterne siden maj 2013 viser, at der er store forskelle i priserne, men det samme var gældende for selskabernes forsyningspligtprodukter før maj 2013. Forsyningspligtproduktet har siden maj 2013 været det billigste produkt på det danske gasmarked (tabel 5).

Priserne på tilbagefaldsprodukterne er i tabel 5 sammenlignet med den gennemsnitlige pris på forsyningspligtprodukterne og et gennemsnit af markedsprisen (gasbørserpriser).

ANALYSE

FORRENTNINGEN I ELNETVIRKSOMHEDER ER MEGET FORSKELLIG

Ejerne af elnetvirksomhederne får i mange tilfælde forrentet deres investeringer på niveau med industrielle virksomheder, når der justeres for risikoen. Det peger en analyse, som Energitilsynet har foretaget af de største elnetvirksomheder på. Analysen peger også på, at forrentningen er meget forskellig fra virksomhed til virksomhed, og at flere netvirksomheder tilsyneladende vælger at have en lav forrentning – formentlig for at betale udbytte til deres ejere gennem lave priser. Analysen af netselskabernes forrentning er foretaget på et overordnet niveau og er et isoleret indblik i netvirksomhedernes forrentning.

Distribution af elektricitet er en kapitalkrævende opgave, der forudsætter større investeringer i elnet bestående af luftledninger, kabler, netstationer mv. En høj kvalitet af levering af elektricitet forudsætter desuden, at der løbende foretages investeringer i forbedringer og vedligeholdelse af nettet, så antallet og varighed af strømafbrudelser holdes på et lavt niveau.

På samme måde som enhver bankkunde forventer et rentefkast af sine penge på en bankkonto, forventer virksomheders ejere en forrentning af de penge, som de binder i anlægskapital i forbindelse med investeringer i nettet. Netvirksomhederne er monopoler, og deres indtægter reguleres for at forsøge at afspejle de vilkår, som virksomhederne ville have haft på et konkurrenceudsat marked. Rimelige vilkår for ejerne afhænger derfor bl.a. af, om den mulige kapitalforrentning svarer til forrentningen i brancher med samme risikoprofil, altså brancher, hvor risikoen for at miste den indskudte kapital eller opnå en lav forrentning er den samme som i netvirksomheder.

Ligesom størrelsen af forrentningen har betydning for virksomhedernes kapitalafløbning, vil den også have indflydelse på forbrugerpriserne, fordi forrentningen indgår i priserne for netvirksomhedernes distributionsydelse og derfor i sidste ende betales af forbrugerne.

På den baggrund er det relevant at undersøge størrelsen af de danske netvirksomheders forrentning – både virksomhederne imellem, men også i forhold til reguleringens maksimalt tilladte forrentning og forrentningen i konkurrenceudsatte brancher.

7 Som eksempel afviger størrelsen af omsætningsaktiver som tilgodehaver og likvide beholdninger i de to årsrapporter. I den regulatoriske årsrapport beregnes disse ud fra en fastsat metode, hvorimod de aktuelle størrelser benyttes i den ordinære årsrapport.

FAKTA | NØGLETAL

REGULATORISK FORRENTNING

Nøgletallet er relevant at undersøge, fordi opgørelsen af den regulatoriske forrentning er lovbestemt og derfor afspejler den metode, lovgiver har fundet retvisende at benytte ved regulering af virksomhederne. Den regulatoriske forrentning indikerer den maksimale mulighed for at aflønne den regulatoriske kapital. Den regulatoriske kapital er delvist estimeret og delvist opgjort på baggrund af historiske oplysninger af fremmed- og egenkapital.

AFKASTGRAD

Nøgletallet er opgjort ud fra oplysninger i virksomhedernes ordinære årsrapporter (det eksterne regnskab). Disse oplysninger kan på forskellig vis afvige fra oplysninger i de regulatoriske årsrapporter⁷. Afkastgraden er derfor mere retvisende ved sammenligning med forrentning på konkurrenceudsatte markeder, idet sammenligningen da bygger på oplysninger opgjort ved de samme metoder. Dette nøgletal indikerer muligheden for at aflønne al kapital i virksomhederne, dvs. både fremmed- og egenkapital.

BEREGNING | REGULATORISK FORRENTNING

Den regulatoriske forrentning beregnes for 2008-2010 som den procentdel, som de driftsmæssige indtægter fratrukket driftsomkostninger og afskrivninger udgør af netaktiverne tillagt 2 pct. Sidstnævnte 2 pct. svarer til de regulatoriske omsætningsaktiver:

$$\text{REG. FORRENTNINGSSATS (2008-2010)} = \frac{\text{Driftsmæssige indtægter} - \text{driftsomkostninger} - \text{afskrivninger}}{\text{Netaktiver} + 2 \text{ pct.}}$$

Opgørelsesmetoden er blevet ændret fra og med 2011, således at der i brøkens tæller også skal korrigeres for differencer. Det betyder, at differencer i virksomhedens favør og tilbagebetaling af differencer i forbrugernes favør skal tillægges, mens differencer i forbrugernes favør og opkrævning af differencer i virksomhedens favør skal fratrækkes:

$$\text{REG. FORRENTNINGSSATS (2011-)} = \frac{\text{Driftsmæssige indtægter} - \text{driftsomkostninger} - \text{afskrivninger} \pm \text{diff.}}{\text{Netaktiver} + 2 \text{ pct.}}$$

Alle de indgående beløb er såkaldt regulatoriske størrelser og beregnes på anden vis end i de ordinære årsrapporter. Som eksempel benyttes alene værdien af materielle anlægsaktiver til beregning af netaktiverne, og værdien af disse er delvist estimeret og delvist opgjort på baggrund af historiske omkostninger. Desuden kan der ikke foretages op- og nedskrivninger heraf.

Det er vigtigt at understrege, at forrentning kan opgøres ved mange forskellige metoder – ved forskellige såkaldte nøgletal – og det bør ved valg af metode overvejes i hvilken sammenhæng, tallene skal benyttes. I denne undersøgelse er udvalgt to overordnede typer af forrentning, som det kan være interessant at sammenligne på tværs af virksomheder og brancher. Disse er regulatorisk forrentning og afkastgrad og er nærmere beskrevet i boksen "nøgletal".

Det bemærkes, at virksomhedernes forrentning – ud over at være påvirket af reguleringen – også vil være påvirket af de enkelte virksomheders effektivitet, og formentlig af om virksomhederne er forbrugerejede – fordi forbrugerejede virksomheder kan have som målsætning netop ikke at udnytte de muligheder for forrentning, som lovgivningen giver og dermed fastlægge lavere priser end regelsættet giver mulighed for. På et konkurrenceudsat marked vil de mest effektive virksomheder opnå den højeste forrentning. Denne undersøgelse giver et isoleret indblik i virksomhedernes forrentning, mens det ikke er sigtet at analysere baggrunden for forrentningens størrelse.

REGULATORISK FORRENTNING

Opgørelsesmetoden for den regulatoriske forrentning er givet ved lov og afspejler derfor den metode, lovgiver har fundet retvisende at bruge til reguleringen af virksomhederne. Dette nøgletal viser virksomhedernes muligheder for at aflønne deres samlede, regulatoriske kapital og giver derfor en indikation af,

om virksomhederne får dækket deres kapitalomkostninger til både fremmed- og egenkapital.

Figur 18 viser de ti største virksomheders regulatoriske forrentningssatser fra 2008 til 2012. De ti største virksomheder dækkede i 2012 ca. 80 pct. af de danske elforbrugere. Som reference er virksomhedernes gennemsnitlige faktiske (vægtede⁸) regulatoriske forrentningssats og den maksimalt tilladte forrentningssats afbilledet i figurens blå henholdsvis lilla kurve. Den maksimalt tilladte forrentningssats er lovbestemt og opgøres årligt som den gennemsnitlige lange byggeobligationsrente plus ét procentpoint.

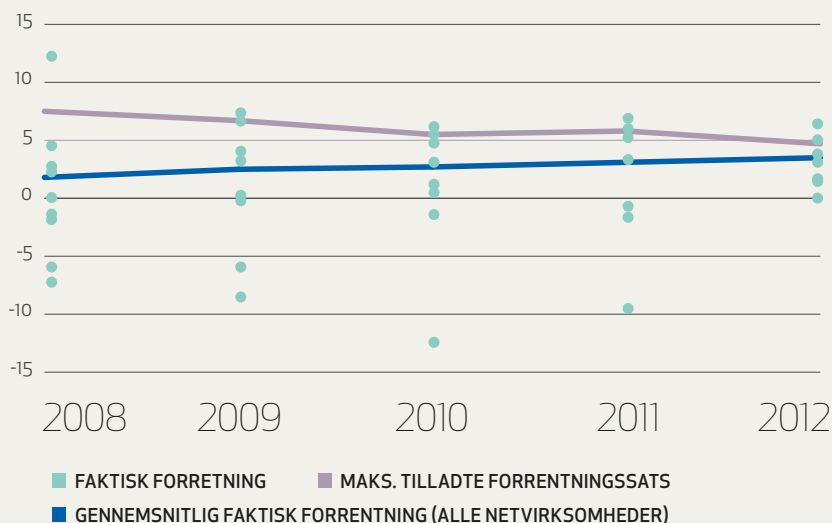
Virksomhederne er regulerede under den såkaldte indtægtsrammeregulering, og indtægterne er som udgangspunkt begrænset af enten en indtægtsramme eller den maksimalt tilladte forrentningssats. En indtægtsramme er det samlede beløb, som en virksomhed maksimalt må opkræve fra forbrugerne, og disse er fastsat med udgangspunkt i virksomhedernes indtægter i 2004. Det vil ikke nødvendigvis være alle virksomheder, der har mulighed for at opnå en forrentningssats svarende til den gennemsnitlige lange byggeobligationsrente plus ét procentpoint, fordi indtægtsrammen kan være den begrænsende faktor. Det kan både skyldes forskelle i virksomhedernes regulatoriske udgangspunkt (deres indtægter i 2004) og i deres effektivitet.

Figur 18 viser, at de regulatoriske forrentningssatser er meget forskellige fra virksomhed til virksomhed. Nogle virksomheder har forrentningssatser, der er højere end den maksimalt tilladte, mens andre virksomheder i årene før 2011 har negative forrentningssatser.⁹ Der synes dog med årene at være sket en indsnævring i størrelsen af den regulatoriske forrentning for virksomhederne.

⁸ Netaktiver + 2 pct. er benyttet som vægt

⁹ Det bemærkes, virksomhederne har mulighed for at opnå (og beholde) en forrentning, der er større end den maksimalt tilladte forrentningssats, men at konsekvensen deraf er varige, fremadrettede reduktioner af indtægtsrammen. Som følge heraf forsøger virksomhederne at undgå at overskride den maksimalt tilladte forrentningssats.

FIGUR 18 | FAKTISK REGULATORISK FORRENTNING FOR DE TI STØRSTE NETVIRKSOMHEDER, PCT.

Kilde: Netvirksomhedernes regulatoriske årsrapporter og egne beregninger.

Note 1: De ti største netvirksomheder er udvalgt for hvert enkelt år.

Note 2: Regulatorisk data for de seneste år er fortsat under behandling, og reguleringen giver derudover mulighed for ansøgninger om ændringer med tilbagevirkende kraft. Som følge heraf kan tal i denne opgørelse på et senere tidspunkt ændre sig.

BEREGNING | AFKASTGRAD

Afkastgraden beregnes som årets resultat af primær drift divideret med de gennemsnitlige aktiver:

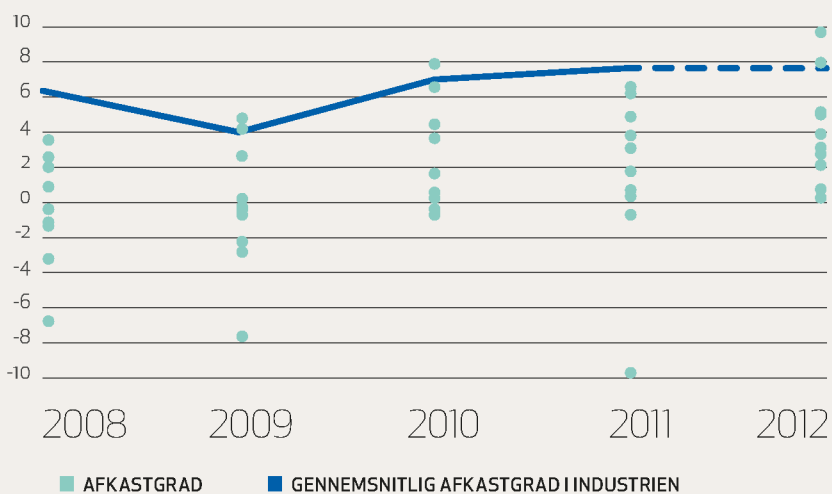
$$\text{AFKASTNINGSGRAD} = \frac{\text{Årets resultat af primær drift}}{\text{Gns. aktiver}}$$

Nøgletallet er beregnet ud fra anbefalinger i Den Danske Finansanalytikerforenings publikation "Anbefalinger og Nøgletal 2010".

Årets resultat af primær drift opgøres som årets overskud før finansielle poster og skat. Det er således den gennemsnitlige kapitalafløbning af både fremmed- og egenkapital før skat.

De gennemsnitlige aktiver for et givent år beregnes som gennemsnittet af aktiver ultimo året og ultimo året før. Aktiver udgøres i de ordinære årsrapporter af både materielle aktiver som kabler, immaterielle aktiver som goodwill og omsætningsaktiver som likvide beholdninger. Den har derfor en større værdi end den regulatoriske kapital (netaktiverne + 2 pct.), jf. boks om beregning af regulatorisk forrentning.

FIGUR 19 | AFKASTGRADER FOR DE TI STØRSTE NETVIRKSOMHEDER, PCT.

Kilde: Netvirksomhedernes årsrapporter, egne beregninger og Danmarks Statistiks tabel REGN5, som er "Regnskabsstatistik for private byerhverv i mio. kr. efter regnskabsposter, branche og tid".

Note 1: De ti største netvirksomheder er udvalgt for hvert enkelt år.

Note 2: Outlier for 2008 for afkastgrad på 19 pct. er fjernet fra grafen.

Note 3: Data fra REGN5 er endnu ikke opgjort for 2012, hvor den gennemsnitlige afkastgrad er antaget at have samme størrelse som i 2011.

Forskellene i forrentningssatser kan ud over forskelle i regulatoriske udgangspunkter og effektivitet også skyldes bevidste valg hos de enkelte netvirksomheder. Nogle virksomheder er forbrugerejede, og det indebærer i realiteten, at disse virksomheder foretager en udbyttebetaling gennem deres priser, som ikke afspejles i den regulatoriske forrentning. Sammenfattende er det således svært at konkludere hvor meget vægt, der kan tilskrives henholdsvis reguleringen, effektivitet og udbyttebetaling. Det kan dog konkluderes, at de faktiske forrentningssatser varierer meget virksomhederne imellem, og at reguleringen giver mulighed for, at nogle virksomheder kan opnå den maksimalt tilladte forrentning.

AFKASTGRAD

Afkastgraden viser – ligesom regulatorisk forrentning – virksomhedernes muligheder for at aflønne den samlede kapital. Dette nøgletal er en ofte anvendt indikator, fordi nøgletallet for gevinstmaksimerende virksomheder giver en indikation af virksomhedens kapitalafønning og incitamentet til at foretage nye investeringer. De tal, der indgår i dette nøgletal, har baggrund i virksomhedernes ordinære årsrapporter, og er derfor mere sammenlignelige med nøgletal fra konkurrenceudsatte brancher. Det skyldes, at disse også opgøres med baggrund i ordinære årsrapporter, og at der derfor er konsistens mellem opgørelsesmetoderne af selve regnskabstallene.

Afkastgraden er i konkurrenceudsatte brancher et ofte anvendt mål for forrentning, fordi den for gevinstmaksimerende virksomheder indikerer, om det er rentabelt at placere penge i en virksomhed, og om det er rentabelt at foretage nye investeringer. Fordi afkastgraden både kan beregnes for netvirksomheder og for virksomheder i konkurrenceudsatte brancher, kan den give en indikation af, hvorvidt den eksisterende kapital bliver aflønnet lige så godt som – eller bedre end – kapital på sammenlignelige, konkurrenceudsatte markeder.

Figur 19 viser afkastgraderne for de ti største netvirksomheder i de seneste fem år. Som reference er den gennemsnitlige afkastgrad i industrien sat ind i figuren. Figur 19 viser, at afkastgraderne – ligesom de regulatoriske forrentningssatser – er meget varierede virksomhederne imellem. Som tidligere beskrevet kan det ud over reguleringen både skyldes forskelle i effektivitet og ejerform. Det fremgår, at kun få virksomheder opnår afkastgrader svarende til eller højere end den gennemsnitlige afkastgrad i industrien.

Ligesom for den regulatoriske forrentning gælder, at afkastgraderne ikke afspejler eventuelt udbytte formidlet til forbrugerne. Det skyldes, at netvirksomhederne i mange tilfælde ikke udnytter de indtjeningsmuligheder, som indtægtsrammen giver mulighed for. For bedre at kunne sammenligne med den gennemsnitlige afkastgrad i industrien kan netvirksomhedernes afkastgrader korrigeres for disse såkaldte implicitte udbyttebetalinger. Det lægges således til grund i det følgende, at en netvirksomhed har foretaget udbyttebetaling gennem lave priser i de tilfælde, hvor virksomheden gennem reguleringen har haft mulighed for at opkræve højere priser, end den reelt har gjort.¹⁰ Således kan afkastgraderne justeres herfor, så de afspejler den reelle afkastgrad for ejerne. Denne justering er foretaget i de sorte punkter i figur 20, hvor både (den ikke-justerede) afkastgrad og den gennemsnitlige afkastgrad i industrien er gengivet fra figur 19.

¹⁰ Da DONG ENERGY Eldistribution ikke er en forbrugerejet virksomhed, antages dette ikke for DONG ENERGY Eldistribution.

Det bliver ofte antaget, at risikograden i regulerede monopoler er mindre end på konkurrenceudsatte markeder, fordi virksomhederne har et overvejende sikkert indtægtsgrundlag, hvor forbrugerne ikke kan vælge en anden leverandør. En sammenligning af afkastgraderne for elnetvirksomhederne med den gennemsnitlige afkastgrad for de konkurrenceudsatte virksomheder i industrien kan således forekomme mindre rimelig. Derfor er der – som et rent regneeksempel – i figur 20 også vist den gennemsnitlige afkastgrad i industrien, hvis den virksomhedsspecifikke risiko var halvt så stor som i industrien. Såfremt der er en lavere virksomhedsspecifik risiko i netvirksomheder betyder det, at forrentningen ikke behøver at være lige så høj som på konkurrenceudsatte markeder, hvor indtægtsgrundlaget for den enkelte virksomhed afhænger af dennes evne til løbende at tiltrække og fastholde forbrugere og ikke nødvendigvis kan forhøjes som følge af udefrakommende omkostningsstigninger. På konkurrenceudsatte markeder afspejler en høj mulig forrentning således, at ejerne løber en relativt stor risiko – enten for at opnå en lav forrentning eller for at miste den indskudte kapital.

Idet der i figur 20 er en tendens til, at de justerede afkastgrader er forskudt opad i forhold til de ikke-justerede afkastgrader fremgår, at flere virksomheder har valgt ikke at udnytte de indtjeningsmuligheder, som indtægtsrammereguleringen rent faktisk giver. Sammenholdes figur

19 og figur 20 fremgår det, at det især er virksomhederne med de laveste afkastgrader, der har udbetalt implicit udbytte. I den forbindelse ses, at negative afkastgrader som oftest afspejler bevidste valg hos virksomhederne om ikke at udnytte indtægtsrammen – og altså holde priserne lavere end regelsættet giver mulighed for.

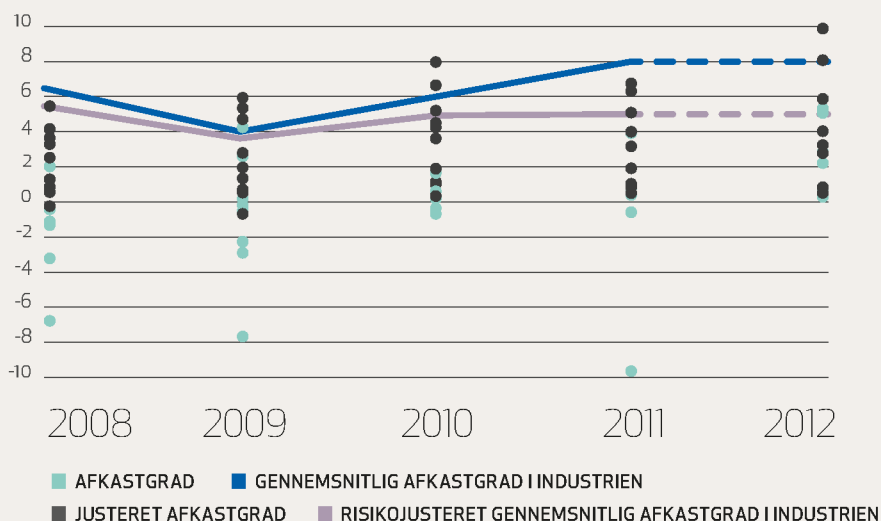
Det fremgår desuden af figur 20, at der er netvirksomheder, der ved deres nuværende effektivitetsniveau ikke har mulighed for at opnå den risikojusterede, gennemsnitlige afkastgrad i industrien. Dog er spændet mellem virksomhedernes justerede afkastgrader reduceret markant i forhold til de ikke-justerede afkastgrader, og en tredjedel af virksomhederne opnår i de senere år en justeret afkastgrad, der svarer til eller er højere end den risikojusterede, gennemsnitlige afkastgrad i industrien. Det betyder, at netvirksomhedernes gennemsnitlige, mulige afkastgrader ligger på niveau med gennemsnittet for industrielle virksomheder, når der risikojusteres.

SAMMENFATNING

Det er i udgangspunktet vanskeligt at sammenligne forrentning i elnetvirksomheder – både med forrentningen i andre elnetvirksomheder og med forrentningen i virksomheder på konkurrenceudsatte markeder. Det skyldes, at netvirksomhederne har forskellige regulatoriske udgangspunkter og effektivitet, samt at eventuelle udbyttebetalinger gennem lave priser ikke afspejles i de nøgletal, som normalt benyttes i analyser af denne karakter. Denne indledende forrentningsundersøgelse viser imidlertid, at:

- Forrentningen er meget varierende netvirksomhederne imellem
- Reguleringen giver mulighed for, at nogle virksomheder kan opnå den maksimalt tilladte regulatoriske forrentning
- Flere netvirksomheder bevidst vælger at have en lav (i nogle tilfælde negativ) forrentning – antageligvis for at betale udbytte til deres ejere gennem lave priser
- Mange netvirksomheders gennemsnitlige, mulige afkastgrader i de senere år ligger på niveau med gennemsnittet for industrielle virksomheder, når der justeres for risikoen.

FIGUR 20 | AFKASTGRADER FOR DE TI STØRSTE NETVIRKSOMHEDER, PCT.

Kilde: Netvirksomhedernes årsrapporter, egne beregninger og Danmarks Statistiks tabeller REGN5 og MPK3, som er henholdsvis "Regnskabsstatistik for private byerhverv i mio. kr. efter regnskabsposter, branche og tid" og "Danmarks Nationalbanks rentesatser, pengemarkedsrentesatser samt obligationsrentegenomsnit ultimo (pct. p.a.) efter type og tid".

Note 1: De ti største netvirksomheder er udvalgt for hvert enkelt år.

Note 2: Outliers for 2008 for afkastgrad og justeret afkastgrad på begge 19 pct. er fjernet fra grafen.

Note 3: Data fra REGN5 er endnu ikke opgjort for 2012, hvor de gennemsnitlige afkastgrader er antaget at have samme størrelse som i 2011.

Note 4: Regulatorisk data for de seneste år er fortsat under behandling, og reguleringen giver derudover mulighed for ansøgninger om ændringer med tilbagevirkende kraft. Som følge heraf kan tal for den justerede afkastgrad på et senere tidspunkt ændre sig.

Note 5: De risikojusterede gennemsnitlige afkast i industrien er udregnet med udgangspunkt i obligationsrenten på 10-årige statsobligationer og den gennemsnitlige afkastgrad i industrien. Risikotilægget fra afkastet i industrien til obligationsrenten er divideret med 2.

ANALYSE

KOMMUNER HAR STORE INDTÆGTER FRA ENERGISELSKABER

Landets kommuner er forpligtet til at foretage indberetning til Energitilsynet, om de har modtaget en eller anden form for økonomisk værdi fra kommunens forsyningsvirksomheder. En ny opgørelse fra Energitilsynet viser, at landets kommuner har fået overført godt 29 mia. kr., det såkaldte rådighedsbeløb, fra 2003 til 2012.

Enhver form for økonomisk værdi, som en kommune modtager fra sine el-, naturgas- eller fjernvarmevirksomheder, er omfattet af reglerne om modregning i de statslige tilskud til kommunerne – det være sig salgsindtægter, udbytte, fysiske aktiver eller andre økonomiske fordele. I praksis betyder reglerne, at staten modregner en del af den modtagne værdi i det bloktilskud, som den pågældende kommune modtager fra staten. Modregningsreglerne er udformet, så myndighederne har fokus på, om kommunerne overfører værdier fra det kommunale – og takstfinansierede – forsyningsområde til andre aktiviteter i kommunerne; det gælder ikke mindst til områder, der er finansieret af de kommunale skatter. Reglerne omfatter også de tilfælde, hvor en kommune overfører midler fra el-, naturgas- og fjernvarmeaktiviteter til kommunens aktiviteter med vandforsyning, spildevands- eller affaldshåndtering.

ENERGITILSYNETS ROLLE

De kommuner, der indirekte eller direkte ejer andele i el- og varmemforsyningsvirksomheder, har pligt til hvert år at indberette til Energitilsynet, om kommunen har modtaget midler af økonomisk værdi fra deres indberetningspligtige forsyningsvirksomheder, og om der er overført midler fra kommunens el-, gas- og varmeaktiviteter til vand-, spildevand- eller affaldsaktiviteter. Det samlede beløb kaldes rådighedsbeløbet.

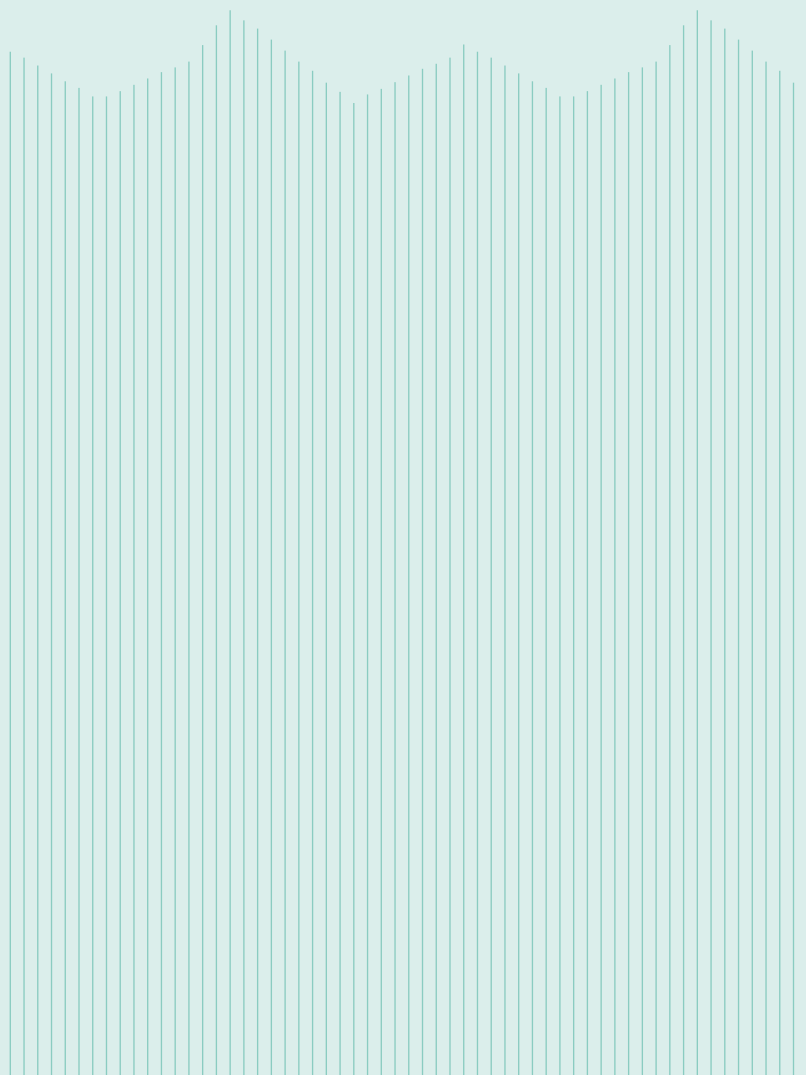
I 2013 var i alt 89 kommuner omfattet af indberetningspligten. Disse kommuner foretog i 2013 indberetning om 318 virksomheder, hvoraf 26 af virksomhederne er fælleskommunale.

TABEL 6 | REGISTREREDE RÅDIGHEDSBELØB*, 2003-2012, MIA. KR.

Overførselsår	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	I ALT
Samlet beløb	0,0009	9,5	2,1	4,2	7,1	1,9	0,3	1,4	1,6	1,3	29,4

Kilde: Energitilsynet

*Rådighedsbeløbet er summen af de økonomiske værdier, som kommunerne har modtaget fra deres indberetningspligtige forsyningsvirksomheder, og økonomiske midler der er overført fra kommunens el-, gas- og varmeaktiviteter til vand-, spildevand- eller affaldsaktiviteter.

Kommuner med indirekte eller direkte ejerandele i el- og varmeforsyningsvirksomheder har pligt til at indberette til Energitilsynet, om kommunen har modtaget midler af økonomisk værdi fra deres indberetningspligtige forsyningsvirksomheder.

Energitilsynet træffer hvert år afgørelse om, hvorvidt de indberettede rådighedsbeløb kan godkendes. Afgørelserne indberettes til Økonomi- og Indenrigsministeriet, som modregner midlerne i de respektive kommuners bloktilskud efter reglerne i den kommunale modregningslov. Herefter modregnes kommunerne med enten 60 pct. af rådighedsbeløbet eller 40 pct., mod at kommunen i en ti-årig periode deponerer 20 pct. af rådighedsbeløbet.

NYE TAL OM KOMMUNERNES INDTÆGTER

En ny opgørelse fra Energitilsynet viser, at kommunerne på landsplan har modtaget i alt 29,4 mia. kr. fra deres el- og fjernvarmevirksomheder i ti-året fra 2003 til 2012 (tabel 6). De nuværende regler trådte i kraft i 2003.

Opgørelsen viser, at der er stor variation i summen af midler, der er blevet indberettet til Energitilsynet, siden reglerne blev indført. Eksempelvis blev i 2004 og 2007 indberettet beløb på henholdsvis ca. 9,5 mia. kr. og 7,1 mia. kr., mens der i 2003 blev indberettet et beløb på 900.000 kr.

OVERBLIK OVER REGLERNE OM MODREGNING

Modregningsreglerne har undergået en del ændringer, siden de første gang blev indført i 1997.

Den første udgave af elforsyningslovens modregningsbestemmelser blev indført i 1997 (også kendt som stoploven). Den fastslog, at en kommunes eventuelle fortjeneste ved salg af deres elforsyningsvirksomheder skulle modregnes fuldt ud i kommunens bloktilskud.

Fortjenesten blev opgjort som salgsprisen fratrukket kommunens oprindelige indskudskapital i energivirksomheden. Reglerne blev indført med det sigte, at sammenhængen mellem den kommunale skatteprocent og serviceniveauet kunne bestå. Sammenhængen mellem skatteprocent og serviceniveau blev betragtet som værende brudt, såfremt der i enkelte kommuner kunne forekomme betydelige indtægter, der ikke indgik i skatteopkrævning, statstilskud eller f.eks. udligning. Betydelige indtægter kunne forekomme, hvis en kommune frasolgte ejendele i eksempelvis en elforsyningsvirksomhed for at kunne bruge gevinsten til andre kommunale formål. Ved at beslutte, at

kommunernes indtægter fra aktiviteter omfattet af elforsyningsloven skulle modregnes fuldt ud i kommunernes bloktilskud, blev sammenhængen mellem kommunernes service- og skattniveau bevaret – uafhængigt af kommunernes engagement i elforsyningsvirksomhed.

I 2000 blev der indført parallelle modregningsbestemmelser på varmeområdet.

I 2003 besluttede Folketinget at ændre modregningsreglerne på el- og varmeområdet, således at der alene blev modregnet med en lavere procentsats, men nu i det samlede rådighedsbeløb opnået ved afståelse af forsyningsvirksomheder. Omfanget af modregningen blev desuden udvidet til også at omfatte uddelinger, f.eks. i form af udbytte, for at undgå omgåelse og for ikke at modvirke kommunernes salgscincident.

Det blev i lovbemærkningerne fra 2003 endvidere præciseret, at modregningsreglerne ikke alene skulle omfatte midler fra forsyningsvirksomhederne, men også midler fra ethvert selskab, der var koncernforbundet med et el- eller varmeselskab, såsom serviceselskaber, biogasselskaber og vandselskaber osv. Denne præcisering blev begrundet med, at aktiviteter, der blev udøvet i koncernforhold med el- og varmeaktiviteter, måtte antages enten at udgøre aktiviteter, der oprindeligt udsprang fra el- eller varmforsyningsloven, eller at udgøre aktiviteter omfattet af kommunalfuldmagten og dermed underlagt tilsvarende hvile-i-sig-selv principper.

ANALYSE

UDVIKLINGEN I MARKEDET FOR NATURGAS – 2013 VAR ET BETYDNINGSFULDT GASÅR

Med Energitilsynets godkendelse af en ny tarifstruktur i transmissionssystemet, en afgørelse om prisen på transport af naturgas i transmissionssystemet i Nordsøen og med udviklingen af en webbaseret platform, der øger gennemsigtigheden på naturgasmarkedet, er rammerne for aktørerne forbedret og vejen banet for et mere velfungerende marked.

Regeringens energijaftale fra 2012 lægger helt overordnet de politiske rammer for energisektoren og udviklingen mod en grøn omstilling frem mod 2050 med fokus på mere vedvarende energi – bl.a. vindenergi, biogas, biomasse og større energieffektivitet.

Omstillingen af energisektoren berører også naturgassektoren, og som regulator er det en kerneopgave for Energitilsynet at sikre overholdelse og opfyldelse af den til enhver tid gældende naturgasforsyningslov og de europæiske harmoniseringskrav, herunder at sikre de bedst mulige rammebetingelser for et velfungerende naturgasmarked for forbrugerne og markedets aktører.

2013 har på flere områder været et "gasår", hvor aktører, Energinet.dk og afgørelser i Energitilsynet har forbedret forholdene på markedet.

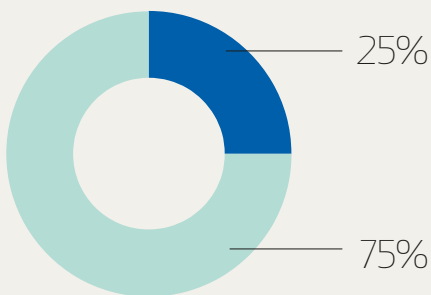
NYE PRINCIPPER FOR PRISSÆTNING

Energitilsynet har i september 2013 godkendt to nye tarifieringsmetoder, som Energinet.dk har anmeldt. Metoder, der på én gang lægger nye principper for prissætning af gastransport i naturgassystemet, understøtter den fremtidige anvendelse af naturgassystemet og indregner omkostninger til ny gasinfrastruktur.

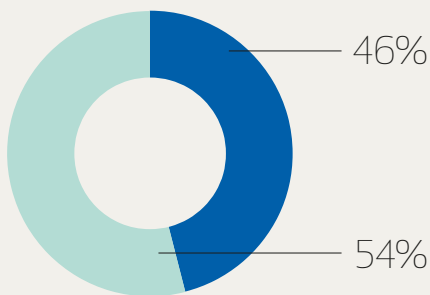
Baggrunden for godkendelsen er, at Energinet.dk i september 2013 tog en udvidelse af det danske transmissionssystem i brug. Det er første gang siden 1996, at transmissionssystemet i Danmark bliver udbygget, og udbygningen består af en kompressorstation ved Egtved og en transmissionsrørledning på strækningen Ellund-Egtved i Sydjylland (se faktaboks om den nye infrastruktur).

FIGUR 21 | TIDLIGERE OG NYE PRINCIP FOR PRISSÆTNING I TRANSMISSIONSSYSTEMET

TRANSMISSIONSBETALINGEN
FØR 1. OKTOBER 2013

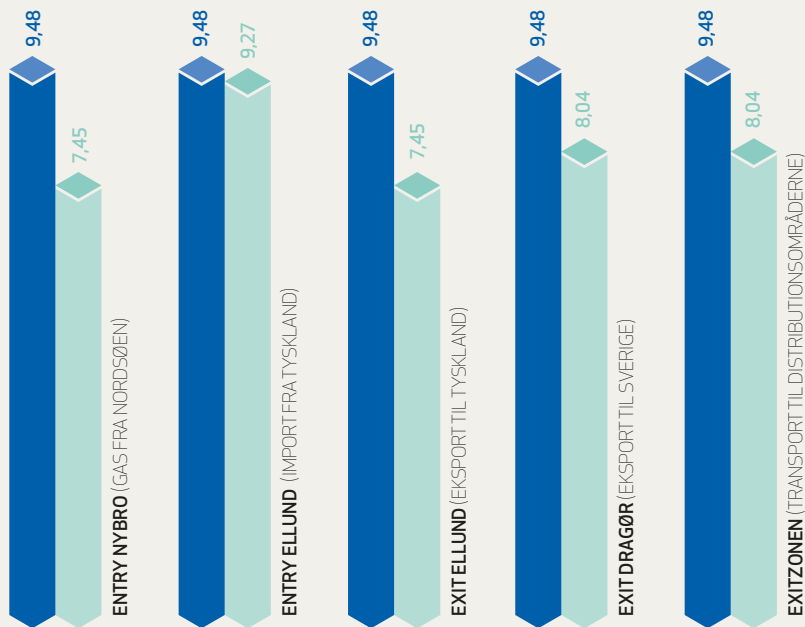

TRANSMISSIONSBETALINGEN
EFTER 1. OKTOBER 2013

■ VOLUMENBETALING ■ KAPACITETSBETALING

FIGUR 22 | TIDLIGERE OG NYE PRINCIP FOR PRISSÆTNING
AF IM- OG EKSPORT OG ENTRY FRA NORDSØEN, DKK/KWH/TIME/ÅR

■ ENSARTET KAPACITETSBETALING FØR 1. OKTOBER 2013

■ KAPACITETSBETALING EFTER 1. OKTOBER 2013

FAKTA | NY INFRASTRUKTUR

KOMPRESSORSTATIONEN sørger for, at der er tilstrækkeligt tryk i systemet, så gassen kan transporteres rundt. Kompressorstationen ved Egtved er placeret i et knudepunkt i systemet – dér hvor gassen kommer ind i systemet, og midt mellem de to gaslagre i Danmark. Det danske transmissionssystem har ikke tidligere været udrustet med en kompressor, fordi kompressorer ved platformene i den danske del af Nordsøen (Tyra) samt de to gaslagre i Stenlille på Sjælland og Lille Torup i Nordjylland hidtil har været tilstrækkeligt. Kompressorstationen består af 4 kompressorer. Den ene kompressor fungerer som en reserve, hvis en af de øvrige kompressorer falder ud.

TRANSMISSIONSRØRLEDNINGEN mellem Ellund og Egtved er en dublering af en eksisterende rørledning med det resultat, at kapaciteten på strækningen er væsentligt forøget. Dubleringen af rørledningen fra Ellund til Egtved er 94 km. Der er ca. 10 meter mellem de to rørledninger på størstedelen af strækningen.

Kompressorstationen og rørdubleringen er blevet bygget for at sikre trykket i ledninger, og for at Danmark fremover også kan få gas via det tyske gassystem. I mange år er Danmark alene blevet forsynet med naturgas fra Nordsøen.

Kompressorstationen kombineret med dubleringen af rørledningen indebærer, at der fremover er to fysiske transportforbindelser til det danske marked – fra Nordsøen og fra Tyskland. Stationen og den nye rørledning sikrer desuden tilstrækkelig kapacitet til frit at kunne transportere naturgassen og undgå flaskehalse. Og isoleret for kompressorstationen gælder det, at transmissionssystemet nu er bedre rustet til at håndtere ændringer i transportkundernes gasleverancer i systemet og slutkundernes forbrug.

Også i det nordtyske transmissionssystem, der støder op til punktet Ellund ved den danske grænse, er den tyske systemoperatør Gasunie Deutschland ved at udvide kapaciteten fra Tyskland mod Danmark. Indtil nu har der alene været såkaldt afbrydelig kapacitet, når der bliver transporteret gas fra Tyskland til Danmark. Fra oktober 2014 vil der for første gang være uafbrydelig kapacitet fra den tyske del af infrastrukturen ind i det danske transmissionssystem. Og fra oktober 2015 ventes den uafbrydelige kapacitet at blive udvidet yderligere.

Energitilsynets godkendelse af de nye tariferingsprincipper indebærer, at Energinet.dk kan fastsætte tariffen for brugen af transmissionssystemet, så der bliver taget højde for nyinvesteringer i systemet, for ændrede behov hos transportkunderne og for den grønne omstilling, som i praksis må forventes at føre til, at naturgasforbruget viger i de kommende år, og at efterspørgslen efter naturgas derfor bliver mere skiftende med behov for større fleksibilitet.

Det ene princip, Energitilsynet har godkendt, er et nyt princip for vægtning af kapacitets- og volumenbetaling. Det nye er, at transmissionstariffen fremover bliver mere omkostningsægte, så kapacitetstariffen afspejler de faktiske kapacitetsomkostninger, mens volumentariffen afspejler de faktiske variable omkostninger. Konkret indebærer ændringen, at kapacitetsbetalingen fremover vil udgøre en mindre del af tarifieringen end tidligere og volumenbetalingen en større del. Ændringen kan desuden medvirke til at åbne gasmarkedet yderligere og gøre det mere attraktivt for nye leverandører at bruge transmissionsnettet.

Det andet princip, Energitilsynet har godkendt, er et princip for indregning af nye investeringer i Energinet.dk's tariffen. Konkret har Energitilsynet godkendt, at Energinet.dk's kapitalomkostninger til den nye kompressorstation skal opkræves som et tillæg på transporttarifferne ved import af gas fra Tyskland. Energitilsynet har desuden godkendt, at kapitalomkostninger til dækning af rørdublingen mellem Ellund og Egtved skal dækkes af transportkunder, der transporterer gas til henholdsvis Sverige eller til distributionsområderne i Danmark.

Energitilsynet lagde ved metodegodkendelsen vægt på, at tariferingsprincipperne skulle være baseret på objektive, gennemsigtige og ikke-diskriminerende kriterier, og at tariffen skulle afspejle faktiske omkostninger og understøtte den fremtidige anvendelse af systemet. Energitilsynet slog i afgørelsen fast, at det er et krav for tarifdifferentieringen, at den afspejler de faktiske omkostninger i systemet og brugernes faktiske anvendelse af systemet sammenholdt med den gavn de enkelte aktører i systemet får af et mere robust, samlet system.

Da Energitilsynet godkendte de nye tariferingsprincipper havde Energinet.dk ikke erfaring med brug af kompressorstationen og rørdublingen i praksis. Energinet.dk skal derfor i løbet af 2014 anmelde en ny metode, der baserer sig på den faktiske brug af den ny infrastruktur.

LAVERE PRIS PÅ TRANSPORT AF NATURGAS FRA NORDSØEN

Energitilsynet fører tilsyn med priser og vilkår for adgang til den infrastruktur, der fører gas ind til Danmark fra produktionsfelterne i Nordsøen – også kaldet opstrømsrørledningerne. Opstrømsrørledningerne, der er ejet af DONG, er en væsentlig infrastruktur for det danske engrosmarked for naturgas (se faktaboks om opstrømssystemet).

I oktober 2011 klagede en af transportkunderne – Maersk Energy Marketing – til Energitilsynet over, at DONGs tariffen i opstrømssystemet var for høj. I oktober 2012 traf Energitilsynet en konkret afgørelse om, at DONGs tariffen skulle ligge i intervallet 5-7 øre pr. kubikmeter i transportaftaler indgået mellem DONG og Maersk Energy Marketing i perioden juli 2011 til oktober 2012. DONGs tariffen lå i perioden på godt 10 øre pr. kubikmeter. Både DONG og Maersk Energy Marketing klagede til Energiklagenævnet over Energitilsynets afgørelse. DONG fandt, at en rimelig tarif skulle være højere, og Maersk Energy Marketing fandt, at en rimelig tarif skulle være lavere.

FAKTA | OPSTRØMSSYSTEMET I NORDSØEN

DONG Naturgas ejer og driver transmissionsledningerne fra produktionsfelterne i Nordsøen og ind til Nybro Gasbehandlingsanlæg ved den jyske vestkyst.

Der er to rørledninger: Tyra – Nybro og Syd Arne/Harald – Nybro. Langt størstedelen af gassen transporteres i Tyra – Nybro rørledningen.

Siden 2001 har der været tredjepartsadgang til opstrømssystemet. Første tredjepartstransport af gas var i 2007. Tredjepartsadgang betyder, at andre end ejeren selv har ret til, mod betaling, at transportere gas i systemet.

FAKTA | REMIT

REMIT er en EU-forordning om integritet og gennemsigtighed på engrosenergimarkederne. Formålet er at fremme åben og fair konkurrence på engrosenergimarkederne til fordel for slutbrugere.

Et væsentligt indhold i forordningen er en pligt for markedsdeltagere til at offentliggøre intern viden. Intern viden er defineret som "specifik viden, som ikke er offentliggjort, som direkte eller indirekte vedrører et eller flere engrosenergiprodukter, og som, hvis den blev offentliggjort, sandsynligvis mærkbart ville påvirke prisen på disse engrosenergiprodukter."

Energitilsynet er tilsynsmyndighed i forhold til REMIT.

FAKTA | WEBPLATFORMEN OM GENNEMSIGTIGHED

Platformen henvender sig til markedsdeltagere på det danske engrosmarked for naturgas. Markedsdeltagere er personer, der indgår i transaktioner, herunder afgivelse af handelsordre, på engrosmarkedet for naturgas i Danmark.

Der er tilmeldt ca. 120 enkeltpersoner fra ca. 20 forskellige institutioner, der kan offentliggøre intern viden på platformen. Disse enkeltpersoner modtager ligeledes al information, der sendes fra platformen.

Det er gratis for brugerne at anvende platformen, dvs. det er gratis at afsende beskeder. De aktører, der ikke har en underskrevet kontrakt med Energinet.dk, har ikke mulighed for at offentliggøre beskeder på platformen.

Platformens drift, vedligehold og videreudvikling afholdes af Energinet.dk. Energinet.dk sørger løbende for forbedringer af platformen i samarbejde med aktører fra branchen og Sekretariatet for Energitilsynet.

I oktober 2013 traf Energiklagenævnet afgørelse i sagen. Energiklagenævnet fastslår, at en tarif i intervallet 5-7 øre pr. kubikmeter er et rimeligt tarifniveau i de konkrete aftaler, men at Energitilsynet burde have fastsat en specifik pris. Energiklagenævnet har derfor hjemvist denne del af afgørelsen til fornyet behandling hos Energitilsynet med henblik på, at Energitilsynet fastsætter en specifik pris. Alle øvrige dele i afgørelsen blev stadfæstet.

Energitilsynet har i januar 2014 fastsat en specifik pris for aftalerne indgået mellem parterne i den pågældende periode. Energitilsynet har således pålagt DONG at nedsætte transportprisen til 5,75 øre pr. kubikmeter naturgas for kontrakter indgået i perioden juli 2011 til oktober 2012. Energitilsynets afgørelse er truffet på grundlag af et bredt skøn, hvori indgår hensynet til afholdte omkostninger, rimelig forrentning, markedets praksis samt konkurrencemæssige hensyn. Nedsættelsen af tariffen i opstrømssystemet har imidlertid en konsekvens for gasmarkedet – i og med flere aktører alt andet lige kan finde det attraktivt at føre gas ind til markedet.

GENNEMSIGTIGHEDSPLOTTET

Mangel på gennemsigtighed kan skabe ulige vilkår for aktørerne på naturgasmarkedet og svække konkurrencen.

Sammen med Energinet.dk har Energitilsynet i et samarbejde med aktørerne¹¹ i den danske del af Nordsøen, den danske gasbørs og de danske gaslagre etableret en webbaseret gennemsigtighedsplatform. Processen var baseret på en frivillig og branchebaseret løsning, hvilket har medvirket til, at platformen er praktisk håndterbar og let anvendelig for markedsdeltagerne. Platformen har gjort det muligt for markedsdeltagere effektivt og rettidigt at offentliggøre intern viden til resten af markedet. Og samtidig kan al markedsrelevant viden gøres tilgængelig for markedsaktørerne et sted og på ens vilkår.

En platform for markedsrelevant information fra især den danske del af Nordsøen blev realiseret den 1. oktober 2012. I løbet af 2013 er platformen blevet videreudviklet og gjort mere anvendelig – også for øvrige relevante aktører på gasmarkedet, såsom de danske gaslagre, gasbørsen og Energinet.dk.

Baggrunden for etableringen af platformen har udspring i Energitilsynets undersøgelse af adgangsforholdene i opstrømssystemet i juni 2011. Undersøgelsen viste et behov for øget gennemsigtighed i den danske opstrømssektor. Etableringen af platformen faldt sammen med ikrafttrædelsen af den såkaldte REMIT-forordning, der kræver, at markedsdeltagere effektivt og rettidigt offentliggør intern viden, der mærkbart kan påvirke prisen på et engrosenergiprodukt.

SAMMENFATNING

2013 er således året, hvor det danske naturgasmarked har fået ny infrastruktur, der er afgørende for et velfungerende marked, forsyningssikkerheden og den grønne omstilling. Der er vedtaget nye og mere omkostningsægte tarifieringsprincipper for transport af gassen, prisen på transmission af naturgas i opstrømsledningerne i Nordsøen er sat ned og gennemsigtigheden på markedet er øget med etablering af en platform for information, som alle markedsaktører har lige og fri adgang til.

11 Maersk Oil, DONG E.P., DONG Energy Pipeline, Nordsøfonden, Shell, Gaspoint Nordic, Energinet.dk gaslager og DONG Storage.

ENERGITILSYNETS OPGAVER

Energitilsynets hovedopgaver er fastlagt i de tre energiforsyningslove (elforsyningsloven, varmforsyningsloven og naturgasforsyningsloven) og loven om Energinet.dk.

Energitilsynet blev etableret i 2000 som et tilsyn, der fungerer uden instruktionsbeføjelse fra ministeren og uafhængigt af sektorinteresser og andre myndigheder. Energitilsynet er en uafhængig tilsynsmyndighed, hvis medlemmer udnævnes af klima-, energi- og bygningsministeren.

Sekretariatet for Energitilsynet er en selvstændig statslig myndighed, der fører tilsyn med energisektoren og sekretariatsbetjener Energitilsynet.

Energitilsynet kan tage spørgsmål og sager op af egen drift eller på baggrund af f.eks. henvendelser fra virksomheder og kunder mv. Det vil ske på baggrund af en vurdering af, om en henvendelse giver en begrundet mistanke om, at et forhold er i strid med loven. Er det tilfældet, behandles sagen, uanset om den er udformet som en klage eller andet.

Energitilsynets afgørelser offentliggøres løbende på tilsynets hjemmeside www.energitilsynet.dk.

Energitilsynets afgørelser kan indbringes for Energiklagenævnet af de interessenter, der har en væsentlig og individuel interesse i afgørelsen.

ENERGITILSYNETS OPGAVER – KORT FORTALT:

- fører tilsyn med priser og kundevilkår hos de "naturlige monopoler", elnet-, naturgasnet- og fjernvarmevirksomhederne
- fastsætter årlige krav til elnet- og naturgasnetselskabernes effektivitet
- fører tilsyn med og regulerer, at fjernvarmeselskaberne alene indregner nødvendige omkostninger i priserne
- fører tilsyn med og regulerer, at Energinet.dk alene indregner nødvendige omkostninger i selskabets priser
- overvåger og regulerer priser for el og naturgas, de særlige forsyningspligt- og tilbagefaldsprodukter (basisprodukter)
- deltager i internationalt samarbejde om et velfungerende europæisk marked for el og naturgas
- overvåger engrosmarkederne for el og naturgas
- gennemfører specialanalyser på områder, hvor der er brug for kortlægning og nytænkning

Det betyder, at Energitilsynet bl.a. fokuserer på:

ELSEKTOREN

Energitilsynets opgaver over for elsektoren fokuserer på de naturlige monopoler, elnetselskaberne, og på prisen for forsyningspligt-kunder og kunder med tilbagefaldsprodukter.

FAKTA | ENERGITILSYNET

Energitilsynet er en uafhængig myndighed, hvis medlemmer udnævnes af klima-, energi- og bygningsministeren.

Reguleringen omfatter selskabernes priser og vilkår over for kunderne. Gennem indtægtsrammeregulering og benchmarking af elnetselskaberne lægger Energitilsynet et effektivitetspres på selskaberne, et effektivitetspres der sigter på at erstatte effekten af det pres fra konkurrencen, der er på frie og vel-fungerende markeder. Energitilsynet fører tilsyn med elprisen for forsyningspligt- og tilbagefaldsprodukter i de områder, hvor forsyningspligten har været i udbud. Derudover deltager Energitilsynet i lovforberedende arbejde med afgivelse af hørings svar, lige som Energitilsynet deltager i internationalt samarbejde mv.

NATURGASSEKTOREN

Energitilsynets opgaver over for naturgassektoren fokuserer på de naturlige monopoler, netselskaberne, og på prisen for kunder med forsyningspligt- og tilbagefaldsprodukter.

Reguleringen omfatter selskabernes priser og vilkår over for kunderne. Gennem indtægtsrammeregulering og benchmarking af netselskaberne lægger Energitilsynet et effektivitetspres på selskaberne. Energitilsynet fører desuden tilsyn med priserne på forsyningspligt- og tilbagefaldsprodukter. Energitilsynet regulerer også betingelserne for brug af de to danske naturgaslagre. Derudover deltager Energitilsynet i lovforberedende arbejde med afgivelse af hørings svar, lige som Energitilsynet deltager i internationalt samarbejde mv.

FJERNVARMESEKTOREN

Energitilsynet regulerer forbrugerprisen på fjernvarme.

I fjernvarmesektoren må selskabernes priser alene afspejle nødvendige omkostninger til produktion og distribution (hvile-i-sig-selv regulering). Energitilsynet fastsætter ikke direkte effektivitetsmål over for fjernvarmeselskaberne, men kravet om, at en omkostning skal være nødvendigt, omfatter både omkostningsart og -størrelse. Det giver Energitilsynet mulighed for at stille krav til omkostningsudviklingen i selskaberne.

**SYSTEMANSVARLIGE SELSKAB
ENERGINET.DK**

Energinet.dk reguleres efter hvile-i-sig-selv princippet, hvor selskabets tariffer alene må dække selskabets nødvendige omkostninger ved effektiv drift og en forrentning til sikring af realværdien af selskabets grundkapital pr. 1. januar 2005. Energitilsynet kan bestemme, at en konkret omkostning – eller størrelsen heraf – ikke er udtryk for en nødvendig omkostning ved effektiv drift og derfor ikke må indregnes (eller kun indregnes delvis) i Energinet.dks tariffer.

NY LOVGIVNING

I det forløbne år er der sket en række ændringer i energilovene. De ændringer, der har størst betydning for Energitilsynet, er:

EL- OG NATURGASOMRÅDET

ÆNDRING AF LOV OM ELFORSYNING, LOV OM NATURGASFORSYNING, STRAFFELOVEN OG RETSPLEJELOVEN – REMIT (LOV NR. 642 AF 12. JUNI 2013)

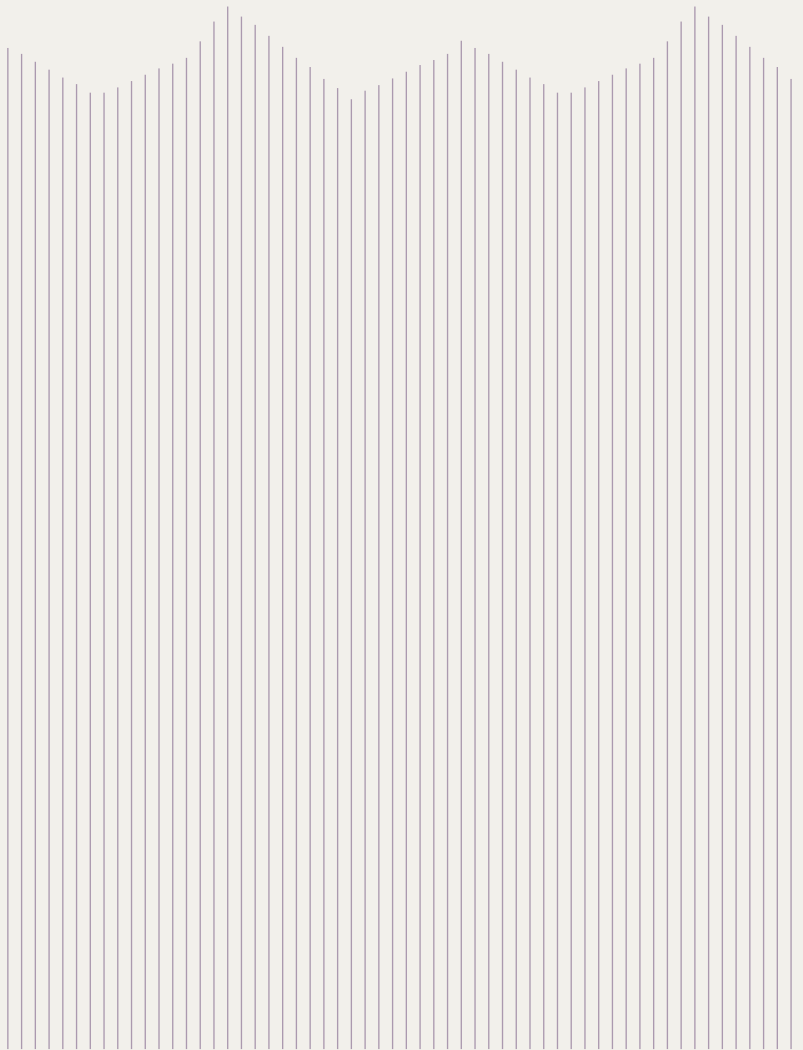
Loven gennemfører de dele af Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 1227/2011/EU af 25. oktober 2011 om integritet og gennemsigtighed på engrosenergimarkedene (REMIT-forordningen), der kræver gennemførelse i national lovgivning. Loven indeholder regler for den nationale regulerende myndigheds undersøgelses- og håndhævelsesbeføjelser, forordningens bestemmelse om en klageret over afgørelser truffet af den nationale regulerende myndighed, forordningens bestemmelser om sanktioner for overtrædelse af forordningen og om offentliggørelse af sanktioner m.v.

ÆNDRING AF LOV OM ELFORSYNING – FJERNAFLÆSTE ELMÅLERE (BEKENDTGØRELSES NR. 1329 AF 3. DECEMBER 2013)

Med ændringen af elforsyningsloven fik ministeren en bemyndigelse til at udstede en bekendtgørelse om udskiftning eller opgradering af eksisterende målere til fjernaflæste målere. Hensigten er at give forbrugerne mulighed for at udnytte fordelene ved timebaserede priser. En forudsætning herfor er, at de har installeret fjernaflæste målere.

Ministeren udstedte bekendtgørelsen om fjernaflæste målere den 3. december 2013. Herefter skal netvirksomhederne sikre, at der inden den 31. december 2020 er idriftsat fjernaflæste elmålere hos alle slutbrugere. Netvirksomhederne får kompensation herfor ved indtægtsrammeforhøjelser for de dokumenterede meromkostninger til sådanne fjernaflæste målere, som i øvrigt lever op til de tekniske krav, der er fastsat i bekendtgørelsen. Endvidere får netvirksomhederne kompensation for dokumenterede omkostninger som følge af, at de skal indsende de timemålte forbrugsdata til datahubben, når der i forskrifter udstedt af Energinet.dk er indført en model for timeafregning af alle slutbrugere.

Kompensationen sker efter standardiserede forudsætninger for forhøjelse af reguleringsprisen som fastsat af Energitilsynet i henhold til indtægtsrammebekendtgørelsen.

I det forløbne år er der sket en række ændringer i energilovene.

MEDLEMMER AF ENERGITILSYNET

Energitilsynet består af en formand, næstformand, fem medlemmer og to suppleanter, der alle udnævnes af klima-, energi- og bygningsministeren for en periode på fem år. Ved udnævnelsen af medlemmer pr. 1. januar 2012 blev nogle medlemmer dog udnævnt for en periode på tre år, mens andre medlemmer blev udnævnt for en periode på fem år, således at samtlige medlemmer ikke udskiftes samtidigt. Energitilsynets medlemmer repræsenterer sagkundskab inden for jura, økonomi, teknik og miljø samt erhvervs- og forbrugerforhold.

Energitilsynet afholdt ti møder i 2013. Energitilsynet har desuden afholdt et strategiseminar og besøgt virksomheder, der er omfattet af den regulering, Energitilsynet administrerer. Energitilsynet har desuden afholdt et Energiforum med deltagelse af branchens virksomheder og organisationer samt et internationalt Energiting i form af et seminar om REMIT-forordningen for myndigheder, interessenter og energivirksomheder i energisektoren i det forløbne år.

Lis Holst, der i en periode har været medlem af Energitilsynet, har trukket sig fra sin post som medlem af Energitilsynet. Lis Holst har i sit civile liv skiftet stilling, en stilling som kan indebære, at hun i visse sager er inhabil. På den baggrund valgte Lis Holst at trække sig fra Energitilsynet. Cand. polit. Peter Skak Iversen, der var suppleant, er udpeget som medlem af Energitilsynet. Nyudpeget suppleant er direktør Annette Timmermann.

Direktør, cand.polit., ph.d.
Uffe Bundgaard-Jørgensen

FORMAND

Udpeget for perioden
1/1 2012 - 31/12 2016

Direktør, cand.polit.
Jacob Erik Holmblad

NÆSTFORMAND

Udpeget for perioden
1/1 2012 - 31/12 2014

Direktør, akademiingenør
Mogens Arndt

MEDLEM

Udpeget for perioden
1/1 2012 - 31/12 2014

Præsident, cand. scient.
Ella Maria Bisschop-Larsen

MEDLEM

Udpeget for perioden
1/1 2012 - 31/12 2016

Lektor i energiret
Anita Rønne

MEDLEM

Udpeget for perioden
1/1 2012 - 31/12 2014

Cand. polit.
Peter Skak-Iversen

MEDLEM

Udpeget for perioden
1/1 2012 - 31/12 2014

Adm. direktør, cand. scient. pol.
Jørgen G. Jørgensen

MEDLEM

Udpeget for perioden
1/1 2012 - 31/12 2016

Civilingenør, lic. techn.
Niels Erik Andersen

SUPPLEANT

Udpeget for perioden
1/1 2012 - 31/12 2016

Direktør, cand. merc.
Annette Timmermann

SUPPLEANT

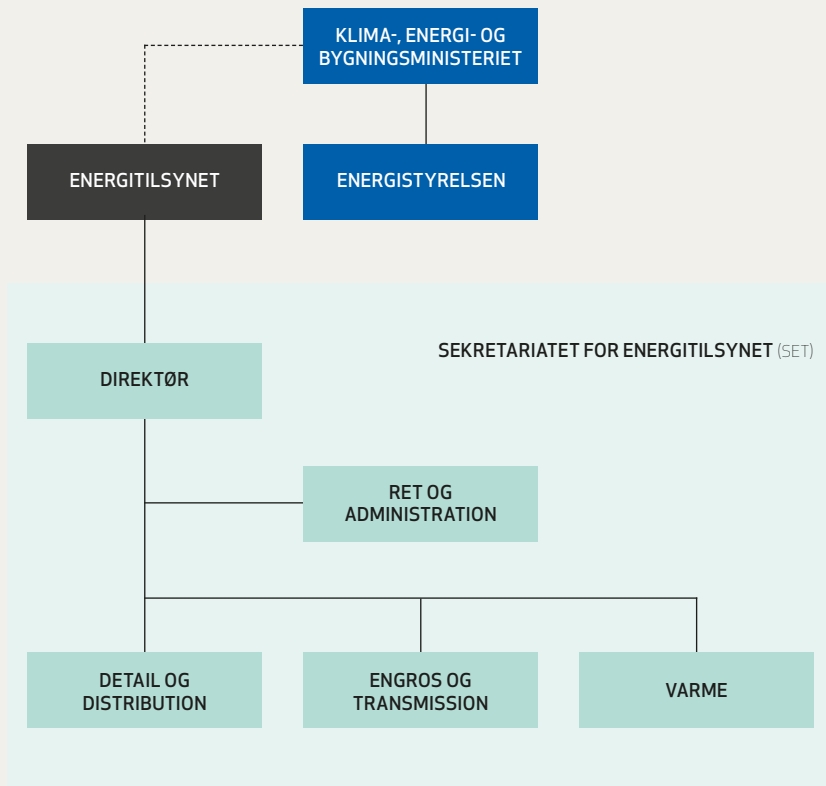
Udpeget for perioden
1/1 2014 - 31/12 2014

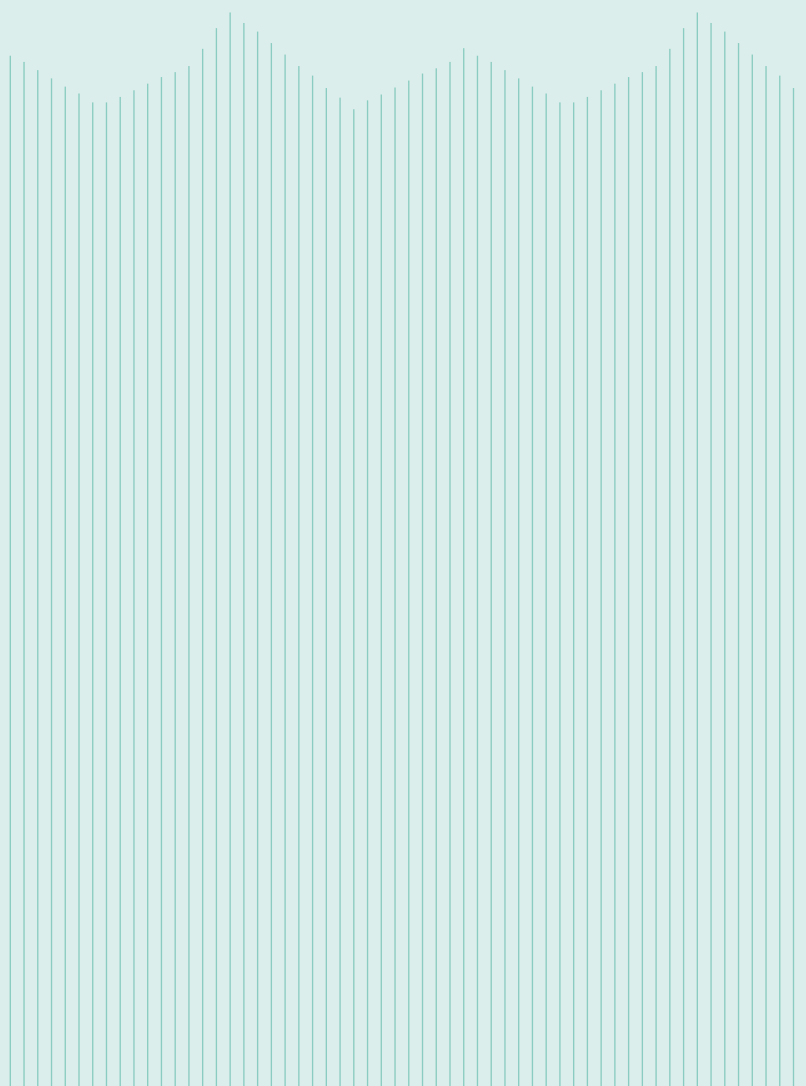
SEKRETARIATET FOR ENERGITILSYNET

Sekretariatet for Energitilsynet forbereder sager til behandling i Energitilsynet og træffer afgørelse efter den praksis og de retningslinjer, som Energitilsynet har fastlagt.

Ledelsen af sekretariatet består af direktør Finn Dehlbæk, kontorchef for Detail og Distribution, Rune Moesgaard, kontorchef for Ret og Administration, Pia Rønager, kontorchef for Varme Martin Windelin og kontorchef for Engros og Transmission, Mads Lyndrup.

FIGUR 21 | ENERGITILSYNETS ORGANISATION

Antallet af lukkede og dermed afgjorte sager var ca. 1.200 i 2013.

STØRRE SAGER FOR ENERGITILSYNET

ELOMRÅDET

ENERGINET.DK: Energitilsynet fører tilsyn med Energinet.dks markedsforskrifter for adgang til detailmarkedet samt Energinet.dks målerforskrifter til afregningsformål. I forbindelse med datahubbens etablering blev forskrifterne revideret, således at de blev tilpasset de indberetnings- og dokumentationskrav, som datahubben fordrer. Det drejer sig om fem forskrifter om leverandørskift, flytning, afregningsmåling, kommunikationsform, skabelonafregning af ikke timeafregnede kunder samt krav til stamdata, som Energitilsynet har godkendt.

Energitilsynet har desuden tilkendegivet, at Energinet.dk's omkostninger til køb af ti regionale eltransmissionsnet kan anses for en nødvendig omkostning, der kan indregnes i selskabets transmissionstariffer. Energitilsynet har vurderet købet på baggrund af nogle kriterier, som Energitilsynet udmeldte i december 2010.

Eltransmissionsvirksomheden i Energinet.dk er fint placeret på listen over effektive eltransmissionsvirksomheder i Europa. Det viser en benchmark-analyse, som tre uafhængige konsulentvirksomheder har foretaget for Energitilsynet og søster-tilsynsmyndighederne i de øvrige medlemslande i EU i 2013.

Energinet.dk skiller sig sammen med syv andre europæiske eltransmissionsvirksomheder ud i en gruppe for sig som de mest effektive i EU. Det er anden gang, at Energinet.dk bliver analyseret og sammenlignet på omkostningseffektivitet med andre europæiske eltransmissionsvirksomheder. I 2008, hvor den første analyse blev lavet, placerede Energinet.dk sig under gennemsnittet med en omkostningseffektivitet på 84 pct. I den nye analyse har Energinet.dk en omkostningseffektivitet på 100 pct.

TILSYN MED ELPRISER: Energitilsynet har fastlagt ny metode for tilsyn med tilbagefaldsprodukter (basisprodukter) for elektricitet. Metoden går ud på at sikre, at prisen på tilbagefaldsproduktet ikke overstiger prisen på det hidtidige forsyningspligtprodukt. Metoden sikrer endvidere, at leveringsvilkårene for tilbagefaldsprodukterne svarer til leveringsvilkårene for de hidtidige forsyningspligtprodukter.

Energitilsynet får forelagt et større spektrum af sager i løbet af et typisk år. Her er en oversigt over en række væsentlige sager, som Energitilsynet har taget stilling til.

NATURGASOMRÅDET

ENERGINET.DK: Energitilsynet har godkendt, at Energinet.dk omlægger tariffen på transport af naturgas i det danske gastransmissionsnet. Tariffen er udtryk for, hvad kunderne skal betale for at få transporteret naturgassen i det overordnede transmissionsnet. Energitilsynet har godkendt den måde – den metode – som Energinet.dk bruger til at fastsætte transportprisen på.

Tidligere bestod transporttariffen af en kapacitetsbetaling på 75 pct., en fast pris, som alle transportkunder skulle betale uanset transportmængde, og en volumenbetaling på 25 pct., en variabel pris bestemt af den konkrete mængde naturgas, der blev transporteret i rørene.

Fremover bliver transporttariffen fastsat årligt. Den variable del af tariffen dækker udgifter til drift af transmissionsnettet, mens kapacitetsbetalingen dækker forrentning og afskrivning af systemet. I praksis betyder ændringen, at priserne på gastransport kommer til at

bestå af ca. 54 pct. kapacitetsbetaling og 46 pct. volumenbetaling fra 1. oktober 2013 til 30. september 2014.

Energitilsynet vurderer, at den nye tarifstruktur har flere fordele. Dels medvirker den nye tarif til at åbne naturgasmarkedet yderligere ved at tiltrække nye leverandører. Dels kan den nye tarifstruktur medvirke til at sikre en mere fleksibel udnyttelse af transmissionsnettet, en fleksibilitet, der bedre matcher det fremtidige gasmarked med et forventet fald i forbruget, en forventet stigning i importen og håndteringen af f.eks. biogas.

OPSTRØMSLEDNINGER: Energiklagenævnet har truffet afgørelse i en principiel ankesag om prisen på transport af naturgas fra gasfelterne i Nordsøen til gasbehandlingsanlægget i Nybro på den jyske vestkyst – det særlige opstrømssystem. I 2012 afgjorde Energitilsynet, at DONG Naturgas A/S skulle nedsætte transportprisen til et niveau på 5-7 øre pr. kubikmeter naturgas. Afgørelsen blev siden anket til Energiklagenævnet. Energiklagenævnets afgørelse i sagen betyder, at Energitilsynet skal fastsætte en specifik pris inden for intervallet 5-7 øre pr. kubikmeter for transport af gas i transportaftalerne mellem DONG Naturgas og Maersk Energy Marketing indgået mellem juli 2011 og oktober 2012. Klagenævnets afgørelse indebærer således, at tariffen under alle omstændigheder ikke kan overstige 7 øre pr. kubikmeter. På den baggrund har Energitilsynet fastsat en specifik pris på transporten. DONG Naturgas har i marts 2014 anket Energitilsynets afgørelse.

TILSYN MED GASPRISER: Energitilsynet har desuden fastlagt ny metode til tilsyn med tilbagefaldsprodukter (basisprodukter) for naturgas. Metoden går ud på at sikre, at prisen på tilbagefaldsproduktet ikke overstiger prisen på det hidtidige forsyningspligtprodukt. Metoden sikrer endvidere, at leveringsvilkårene for tilbagefaldsprodukterne svarer til leveringsvilkårene for de hidtidige forsyningspligtprodukter.

FJERNVARMEOMRÅDET

BIOBASERET FJERNVARME FRA CENTRALT KRAFTVARMEVÆRK: Energitilsynet har sagt ja til en aftale mellem el- og varmeproducenten DONG Energy og de to storkøbenhavnske varmetransmissionsselskaber, CTR og VEKS. Aftalen drejer sig om, hvordan parterne fordele en afgiftsfordel ved levering af biomassebaseret fjernvarme fra Avedøreværket ved Hvidovre, og det er Energitilsynets opgave at sikre, at aftalen opfylder betingelserne i varmeforsyningsloven om fri fordeling af afgiftsfordelen.

Baggrunden er, at varmeforsyningsloven blev ændret i 2012. Ved den lejlighed blev der åbnet for, at centrale kraftvarmeværker og varmeaftagerne selv – gennem en aftale – kan fordele den afgiftsfordel, som varmeaftagerne opnår ved at aftage biovarme frem for afgiftsbelagt fossilt baseret varme; dog skal en række nærmere fastlagte betingelser være opfyldt. Energitilsynets ja til aftalen mellem DONG Energy, CTR og VEKS er principiel og ventes at medvirke til at tilskynde flere centrale

kraftvarmeværker til at skifte fra fossilt baseret fjernvarme til biomassebaseret fjernvarme.

BIOGAS: Energitilsynet har desuden truffet afgørelse om at undtage et biogas-anlæg fra varmeforsyningslovens prisbestemmelser. Afgørelsen indebærer, at Hashøj Biogas A.m.b.A. ikke længere skal fastsætte prisen på biogassen til Hashøj Kraftvarmeforsyning A.m.b.A. efter omkostningsprincippet som defineret i varmeforsyningsloven, men kan fastsætte prisen på markedsvilkår. Der blev tilbage i 2010 åbnet for, at Energitilsynet kan undtage biogasanlæg fra omkostningsprincippet, og der er første gang, at Energitilsynet træffer en afgørelse af denne karakter.

PRISLOFT: Sekretariatet har oktober 2013 udmeldt prislofter for affaldsforbrændingsanlæg efter en ny prisloftmodel. Den nye prisloftbekendtgørelse trådte i kraft den 1. januar 2013 og medfører, at Energitilsynet kun udmelder ét prisloft for alle affaldsforbrændings-

anlæg uanset anlæggenes indplacering efter de energipolitiske retningslinjer. Det nye prisloft gælder for anlæg, hvis leveringsaftaler er indgået eller genforhandlet efter bekendtgørelsens ikrafttræden. For anlæg med leveringsaftaler, der er indgået før bekendtgørelsens ikrafttræden, udmelder Energitilsynet i overgangsperioden frem til 2016 fortsat tre prislofter – et for hvert af de energipolitiske områder.

AKTINDSIGT: Energitilsynet har i det forløbne år behandlet en principiel sag om aktindsigt. En interessent havde søgt om fuld aktindsigt i dokumenter om prisfastsættelse af affaldsvarme fra Haderslev Kraftvarmeværk A/S. Energitilsynet har imidlertid meddelt interessenten, at det ikke er muligt at efterkomme ansøgningen om fuld aktindsigt. Afslaget er begrundet i to forhold; nemlig at dokumenterne indeholder oplysninger, der – hvis de bliver videregivet – har væsentlig økonomisk betydning for Haderslev Kraftvarmeværk A/S og dennes ejer, og at det er nødvendigt at tilbageholde visse oplysninger for at kunne beskytte offentlige interesser i form af et velfungerende

affaldsmarked. Afgørelsen blev ikke påklaget til Energiklagenævnet, og det betyder, at afgørelsen er udtryk for gældende ret.

STANDARDGEBYRER: Energitilsynet har besluttet, at der skal gennemføres et omkostningsstudie, før Energitilsynet kan tage stilling til, om standardgebyrsatser for en række gebyrer på de tre forsyningsområder el, gas og varme, kan hæves, som det ellers er ønsket af energiselskaberne og brancheorganisationerne. Sekretariatet har afholdt møde med parterne og afventer at modtage omkostningsstudiet fra brancheorganisationerne.

NYT ANMELDELSESYSTEM: Et nyt og smidigere anmeldelsessystem er på vej. Energitilsynet har således indgået kontrakt med Delegate A/S om leverance af et nyt online anmeldelsessystem, "EnergiAnmeldelse Online" (ENAO). IT-systemet skal bruges af virksomheder i energisektoren, som efter varmeforsyningsloven og elforsyningsloven skal foretage anmeldelser til Energitilsynet. Systemet forventes bl.a. at lette virksomhedernes arbejde med at foretage indberetninger til Energitilsynet, men giver også virksomhederne mulighed for selv at finde frem til tidligere indsendte anmeldelser. IT-systemet skal primært håndtere virksomhedernes regnskabs- og prisrelaterede data samt data om kvaliteten af virksomhedernes leverancer til kunderne. Data, som virksomhederne er forpligtet til at indberette i henhold til lovgivningen. Indberetningssystemet sættes i drift i slutningen af 2014.

ENGROSMARKEDERNE

MARKEDSOVERVÅGNING: Energitilsynet har fortsat det

øgede tilsyn og overvågningen af engrosmarkederne for el og naturgas. Energitilsynet offentliggør således rapporter, der følger og overvåger udviklingen på engrosmarkederne. Energitilsynet er særligt opmærksom på, at handelskapaciteten på elforbindelsen Vestdanmark-Tyskland har haft varierende omfang. Sekretariatet for Energitilsynet er sammen med Energinet.dk i dialog med BundesnetzAgentur og TenneT – den tyske søsterorganisation til Energinet.dk – om muligheden for forbedring af kapacitetssituationen.

Energitilsynet er national regulerende myndighed i forhold til den såkaldte REMIT-forordning, der indfører et forbud mod insiderhandel og markedsmanipulation på engrosmarkederne for el og gas i EU. Energitilsynet samarbejder med det europæiske agentur for energiregulering, ACER, som har det koordinerende ansvar for overvågning af engrosmarkederne. Desuden har Energitilsynet indledt samarbejde med den danske gasbørs Gas Point Nordic og den nordiske elbørs NordPool om overvågning af markederne i relation til REMIT-forordningens bestemmelser.

STØRRE SAGER I DET INTERNATIONALE SAMARBEJDE

Sekretariatet for Energitilsynet er engageret i internationalt samarbejde for at bidrage til at opfylde de nationale og internationale energipolitiske mål og for at understøtte den økonomiske vækst og fordelene for forbrugerne.

Det internationale samarbejde har i det forløbne år koncentreret sig om tre temaer:

- gennemførelse af EU's indre marked for energi i 2014 som besluttet af stats- og regeringslederne i 2011. De europæiske regulatorer spiller en væsentlig rolle i udformningen af fælles markedsregler og vilkår på el- og naturgasmarkedet. Arbejdet fokuserer på at få udformet fælles og harmoniserede spilleregler for markedsadgang til nettene og metoder til tarifiering
- etablering af fælles nordisk slutbrugermarked i 2015 som Nordisk Ministerråd har bedt de nordiske regulatorer bidrage til. Regulatorerne bidrager i arbejdet, men har også påpeget over for Nordisk Ministerråd, at arbejdet med implementeringen af markedet foregår i forskellig takt i de forskellige nordiske lande
- øget gensidig europæisk afhængighed. I takt med at de nationale markeder i EU bliver mere og mere integreret, stiger behovet for at finde sammenhængende europæiske løsninger.

SAGSBEHANDLINGSTIDER

Energitilsynet lægger vægt på effektiv sagsbehandling. Det sker bl.a. gennem fastsættelse og evaluering af konkrete mål for sagsbehandlingstider. Sekretariatet arbejder løbende med at forbedre og optimere sagsgange, sagsbehandlingstider mv., og i 2013 er der igangsat et konkret projekt, der sigter på at gøre sagsbehandlingen smidigere og mere effektiv.

Energitilsynets hovedopgave er først og fremmest at træffe beslutning i de større, principielle sager, der fastlægger en praksis på et område. Sekretariatet for Energitilsynet behandler og afgør konkrete sager på baggrund af den praksis, som Energitilsynet har fastlagt.

Energitilsynet behandlede 19 sager i 2013 (tabel 7). Det er i alt væsentligt på niveau med året før. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for sager, der er blevet behandlet i Energitilsynet, var 6,9 måneder i 2013 (tabel 8). Sagsbehandlingstiderne i beslutningssager i Energitilsynet afhænger især af de enkelte sagers karakter, hvor kompleksitet og høringsrunder har indflydelse på sagsbehandlingstiden.

Antallet af lukkede og dermed afgjorte sager i 2013 var ca. 1.200. Antallet af sager under behandling var 409 ved årsskiftet 2013/2014. Der er en snæver sammenhæng mellem sagernes kompleksitet og antallet af såvel afgjorte sager som antallet af sager under behandling. Antallet af sager under behandling er desuden påvirket af tidspunktet på året, hvor sagerne er modtaget i Energitilsynet.

Sekretariatet for Energitilsynet har i slutningen af 2012 fået et nyt journaliseringssystem, som ikke indeholder helt samme funktionalitet som det tidligere system. På den baggrund er det ikke muligt at foretage en retvisende måling af sagsbehandlingstiden for sekretariatssager – en måling der er sammenlignelig med forudgående år.

Det er imidlertid sekretariatets vurdering, at sagsbehandlingstiden for sekretariatssager i 2013 ligger på et sammenligneligt niveau med foregående år, idet sagsbehandlingstiden for en konkret sag fremdeles afhænger af sagens karakter, inddragelse af involverede parter og høringsforløb.

TABEL 7 | SAGER BEHANDLET PÅ ENERGITILSYNETS MØDER, 2012 - 2013

	2012 Beslutning	2012 Orientering	2013 Beslutning	2013 Orientering
Elektricitet	9	11	9	8
Naturgas	4	6	9	2
Fjernvarme	6	8	2	2
Tværgående	4	4	2	7
I alt	23	30	22	19

Kilde: Sekretariatet for Energitilsynet

TABEL 8 | GENNEMSNITLIGE SAGSBEHANDLINGSTID FOR TILSYNSSAGER, FRA 2010 - 2013, MDR.

	2010	2011	2012	2013
Energitilsynet	7,5	9,4	8,6	6,9

Kilde: Sekretariatet for Energitilsynet

ENERGI- KLAGENÆVNET

Energiklagenævnet behandler blandt andet klager over afgørelser truffet af Energitilsynet, og opgørelsen for 2013 viser, at Energiklagenævnet har truffet afgørelse i 17 sager med udspring i afgørelser fra Energitilsynet eller fra Sekretariatet for Energitilsynet. Det er en beskedent stigning i forhold til året før. Set over en årrække er der imidlertid tale om et fald i sager, der afgøres i Energiklagenævnet (tabel 9).

Omstødsprocenten varierer fra år til år. Forskellene hænger sammen med, at Energitilsynet som første myndighedsinstans har sager, hvor det er første gang, der skal etableres en praksis. Antallet af sager afgjort af Energiklagenævnet skal ses i sammenhæng med antallet af sager, som er afgjort enten af Energitilsynet eller Sekretariatet for Energitilsynet. Afgørelserne ligger i størrelsesordenen 1100 – 1200 sager om året. I det lys er det en beskedent andel af afgørelser, der indbringes for Energiklagenævnet.

Energiklagenævnet havde 13 klager over Energitilsynets afgørelser under behandling ved udgangen af 2013.

TABEL 9 | SAGER I ENERGIKLAGENÆVNET MED UDSPRING I ENERGITILSYNET

Antal sager	2009	2010	2011	2012	2013
Afgjort af klagenævnet	44	29	29	15	17
Heraf					
- stadfæstet	36	13	17	6	10
- ophævet/ændret/hjemvist	5	11	7	3	3
- afvist af klagenævnet	3	4	1	2	4
- afsluttet uden afgørelse	0	1	4	0	0
Omstødelsesprocent*	12	46	29	23	23

*Omstødelsesprocenten er opgjort som antal sager, der er ophævet/ændret/hjemvist divideret med antal afsluttede sager minus sager, der er afvist eller afsluttet uden afgørelse

ØKONOMI

Omkostningerne til Energitilsynets arbejde finansieres af de virksomheder, som Energitilsynet fører tilsyn med. Finansieringen sker i henhold til el-, naturgas- og varmforsyningslovene. De nærmere betalingsregler fremgår af betalingsbekendtgørelser¹² for de enkelte områder.

Energitilsynets samlede omkostninger er steget med 1,9 mio. kr. fra 2012 til 2013 (tabel 10). Stigningen skyldes primært øgede omkostninger til løn som følge af nødvendig ansættelse af vikarer.

Vederlaget til Energitilsynets medlemmer udgjorde 0,6 mio. kr. i 2013, og det indgår i regnskabet under lønomkostninger.

Omkostninger til husleje, service og administrative ydelser er faldet med 1,3 mio. kr. fra 2012 til 2013. Besparelsen opvejes af meromkostninger til systemdrift og konsulentytelser. Stigningen i omkostningerne til systemdrift hænger sammen med øgede omkostninger til Statens IT. Endvidere har sekretariatet iværksat flere projekter, som udløber af Energitilsynets strategier for 2013 og 2014.

REGNSKABET FOR GEBYRER

Finansieringen af Energitilsynets virksomhed fremgår af tabel 11.

Energitilsynet har en samlet overdækning på 7,7 mio. kr., som fordeler sig på 9,4 mio. kr. for elsektoren og 1,6 mio. kr. for fjernvarmesektoren. Derimod har der været en underdækning på 3,2 mio. kr. for gassektoren. Gebyrerne – og dermed Energitilsynets indtægter – følger efterspørgslen på energi i de tre sektorer, og derfor varierer indtægterne fra år til år. Beholdningen ved udgangen af 2013 lå på 38,5 mio. kr.

I henhold til Moderniseringsstyrelsens Budgetvejledning om fastsættelse af gebyr og takster skal Energitilsynet tilstræbe at balancere omkostninger og indtægter over en fire-årig periode. På den baggrund tilbagebetaler Energitilsynet 20 mio. kr. til energiselskaberne i 2014. Tilbagebetalingen sker i form af modregning i virksomhedernes accontobetalinger.

¹² Bekendtgørelse nr. 835 af 27. juni 2013 om betaling for myndighedsbehandling efter lov om elforsyning, bekendtgørelse nr. 836 af 27. juni 2013 om betaling for myndighedsbehandling efter lov om varmforsyning og bekendtgørelse nr. 837 af 27. juni 2013 om betaling for myndighedsbehandling efter lov om naturgasforsyning.

TABEL 10 | ENERGITILSYNETS OMKOSTNINGER, MIO. KR.

	2012	2013
Lønomsotninger	27,8	28,8
Driftsomkostninger	13,7	14,1
Investeringer	0,0	0,5
Omkostninger i alt	41,5	43,4
Antal årsværk	50,4	53,2

TABEL 11 | GEBYRREGNSKAB, MIO. KR.

	EL	GAS	VARME	I ALT
Beholdning ultimo 2012	19,3	3,9	7,6	30,8
Faktiske gebyrindtægter 2013	29,0	7,6	14,5	51,1
Regnskabsførte omkostninger	19,6	10,8	12,9	43,4
Regnskabsresultat for 2013	9,4	-3,2	1,6	7,7
Beholdning ultimo 2013	28,7	0,7	9,2	38,5

ANDRE MYNDIGHEDER PÅ ENERGIOMRÅDET

Energitilsynets opgaver har mange berøringsflader til andre myndigheder, som også har kompetence på energiområdet. Det drejer sig om klima-, energi- og bygningsministeren, der er den øverste ansvarlige på energiområdet, Energistyrelsen, Energi-klagenævnet, Ankenævnet på Energiområdet, Konkurrencestyrelsen samt Energinet.dk, der også har en række myndighedsopgaver i el- og naturgas-sektoren.

KLIMA-, ENERGI- OG BYGNINGSMINISTERIETS departement varetager kontakten til Folketinget, herunder til det Energipolitiske Udvalg og har ansvar for lovgivningen på området mv.

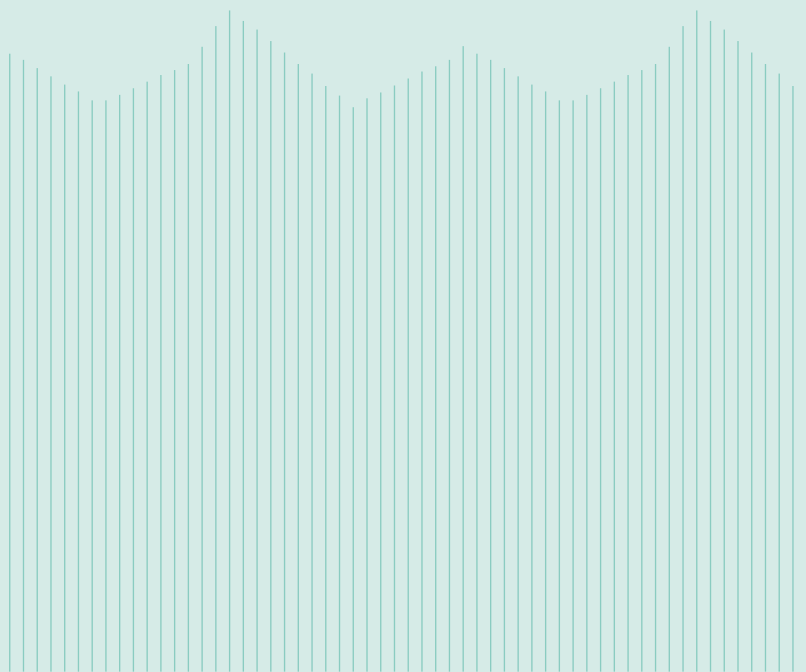
ENERGISTYRELSENS opgave er at etablere de rette rammer og virkemidler for energiområdet, sikre forsynings sikkerheden og sørge for, at udviklingen sker på en såvel samfundsøkonomisk som miljømæssig og sikkerhedsmæssig forsvarlig måde.

ENERGINET.DK ejer transmissionsnettene for el og naturgas, men selskabet har også en række andre opgaver, bl.a. at opretholde den overordnede forsynings sikkerhed på el- og gasområdet på kort og lang sigt, udbygge den overordnede danske infrastruktur på el- og gasområdet, skabe objektive og gennemsigtige betingelser for konkurrence på energimarkederne og at overvåge, at konkurrencen fungerer og at gennemføre en sammenhængende og helhedsorienteret planlægning, som omfatter fremtidige behov for transmissionskapacitet og den langsigtede forsynings sikkerhed m.m.

ENERGIKLAGENÆVNET behandler klager over myndighedsafgørelser i enkelt sager og over eventuelle fejlfortolkninger af lovgivningen.

ANKENÆVNET PÅ ENERGIOMRÅDET behandler privates klager om køb og levering af ydelser fra energiforsyningsvirksomheder. Ankenævnet blev oprettet den 1. november 2004, som et privat ankenævn efter forbrugerklagenævnsloven. Sekretariatsbetjeningen varetages af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

KONKURRENCE- OG FORBRUGERSTYRELSEN holder øje med, at de liberaliserede virksomheder overholder konkurrencelovgivningen.

RESULTATER OG UDFORDRINGER 2013 | ENERGITILSYNET

Carl Jacobsens Vej 35
2500 Valby
Tlf. 41 71 54 00
post@energitilsynet.dk
www.energitilsynet.dk

ISBN dansk udgave: 978-87-996181-4-9
ISBN engelsk udgave: 978-87-996181-5-6

Design: ESSENSEN
Tryk: Litotryk KBH
Maj 2014

ENERGITILSYNET

Carl Jacobsens Vej 35
2500 Valby

Tlf. 4171 5400

post@energitilsynet.dk
energitilsynet.dk
